

УРСУЛА ЛЕ ГУИН
Землемория IV
ТЕХАНУ

МАРГУС
005
фантастика

УРСУЛА ЛЕ ГУИН ТЕХАНУ

Превод: Мария Кръстева

chitanka.info

*Само в мълчанието има слово,
само в мрака — светлина,
само в смъртта — живот.
Ярко прорязва полетът на
ястреба
пустеещите небеса.*

*„Сътворе
нието на Еа“*

ЗЛОДЕЯНИЕТО

Когато Флинт, фермерът от Средната долина, умря, неговата вдовица остана да живее в стопанството. Синът ѝ беше отплавал из моретата, дъщеря ѝ се омъжи за един търговец от Валмаут и майка им заживя във фермата Оук сама. Говореше се, че била много почитана в онази далечна страна, откъдето бе дошла. Вярно, че магьосникът Оджиън често я навестяваше, но какво толкова — малко ли всякакви хорица посещаваше той?

Името ѝ бе чуждоземно, ала Флинт я наричаше Гоха, което в Гонт означава бял паяк. Това име ѝ прилягаше: тя беше белокожа, дребничка и също като паяк умееше да изприда козята вълна и овчето руно. И ето че сега стана вдовицата Гоха — стопанка на стадо овце, една овощна градина с круши, две наемни къщички, стария каменен фермерски дом под дъбовете и семейната гробница на хълма, където Флинт почиваше на собствена земя.

— Винаги съм живяла край гробници — бе казала на дъщеря си.

— О, мамо, ела да живееш с нас в града! — настояваше Апъл, но вдовицата не искаше да се разделя със своята самота.

— Може би по-късно, когато дойдат децата и имаш нужда от помощ — отвръщаше тя и с удоволствие гледаше сивооката си дъщеря. — Не сега. В момента не съм ти потребна, а и тук ми е добре.

Щом Апъл се върна при младия си съпруг, вдовицата затвори вратата и застана на каменния под в кухнята на фермерската къща. Мръкнало бе, обаче Гоха не запали осветлението. Спомни си как нейният съпруг палеше лампата: ръцете, огънчето, съсредоточеното, мургаво лице в светлината на пламъка. Къщата тънеше в тишина.

„Навремето живеех сама в подобен притихнал дом — помисли си тя. — И ето че отново ще живея.“

Сетне пална лампата. Един късен следобед, в самото начало на горещините, забързана по прашния път, от селото пристигна Ларк, отколешна приятелка на вдовицата.

— Гоха! — провикна се тя, като я видя да плеви из бобените лехи. — Гоха, случило се е нещастие. Голямо нещастие. Можеш ли да дойдеш?

— Да — отвърна вдовицата. — Какво е станало?

Ларк си пое дъх. Беше пълна, простовата жена, чието тяло вече не отговаряше на името^[1] ѝ. Някога бе стройна, красива девойка, сближила се с Гоха, без да обръща внимание на слуховете за белоликата каргадска вещица, която Флинт бил прибрал в къщата си. Оттогава, та досега те си поддържаха приятелството.

— Едно дете е изгоряло — каза Ларк.

— Чие дете?

— На скитниците.

Гоха отиде да притвори вратата и двете тръгнаха по алеята. Ларк продължаваше да говори, както си вървяха. Тя едва си поемаше дъх, цялата потна, Ситните семенници на високите треви, ограждащи алеята, я удряха по бузите и челото и тя ги отмахваше, без да се спира.

— Бяха отседнали в ливадите край реката от месец насам. Някакъв мъж, който се представяше за калайджия, но всъщност бе крадец, и една жена с него. Имаше и друг, по-млад, дете постоянно се мъкнеше с тях. Изобщо не работеха, Крадяха, просеха и се прехранваха на гърба на жената. Знаеш как е сега. Правят шайки по пътищата, нападат ферми. На твоє място бих си заключвала вратата в тия времена. И тъй, онзи, по-младият, влиза в селото — аз стоях пред къщи — и ми вика: „Детето е зло.“ Почти не бях виждала това момиченце. Беше като малка къртица — светкавично се губеше от погледа, така че не бях сигурна има ли го изобщо. „Какво му е? — попитах аз. — Да няма температура?“ А оня отвърща: „Изгори се, както палеше огъня.“ И преди да сваря да тръгна подире му, се изпари. Изчезна, Докато стигна реката, другите двама също бяха изчезнали. Изпарили се. Нямахме никого. Целият им катун бе отнесен. Само огнището беше останало и още тлееше. Точно до него, на земята...

Ларк измина няколко крачки в мълчание. Взираше се право пред себе си, не поглеждаше Гоха.

— Дори едно одеяло не бяха метнали отгоре му — каза тя.

Продължи да крачи.

— Блъснали го в разпаления огън — Ларк преглътна и избърса полепналите по разгорещеното ѝ лице семенца. — Можеше да се

помисли, че е паднало, но нали ако е било в съзнание, щеше да се опита да се спаси. Сигурно са го пребили от бой, сметнали са, че е мъртво, и са решили да скрият какво са му сторили, та затова...

Отново помълча и пак подзе:

— Може и да не е младият мъж. В края на краищата може тъкмо той да го е измъкнал от огъня. Може да е бил бащата. Не зная. Няма значение. Кой знае? Кой го е грижа? Кой го е еня за това дете? Какво ни кара да вършим онова, което вършим?

Гоха тихо попита:

— Ще оживее ли?

— Нямам представа — отвърна Ларк. — Може и да оживее.

След известно време, когато приближиха селото, тя рече:

— Не зная кое ме накара да дойда при теб. Айви е там. Нищо не може да се направи.

— Дали да не отида до Валмаут и да доведа Бийч?

— И той не може да стори нищичко. Няма как — няма как да се помогне. Затоплих момичето. Айви му даде билкова отвара и му бая за сън. Занесох го у дома. Трябва да е шест-седем годишно, обаче не тежи дори колкото двегодишно дете. Още не се е събудило, но диша много тежко... Не зная дали ще успееш да помогнеш, ала имах нужда от теб.

— И аз искам да дойда — промълви Гоха.

Но преди да стигнат къщата на Ларк, тя притвори клепачи и дъхът ѝ спря от някакъв ужас.

Децата на стопанката бяха изпратени навън и домът бе притихнал. Момиченцето лежеше в безсъзнание върху леглото на Ларк. Селската врачка Айви го беше намазала с мехлем от омайна леска и нещо универсално за по-малките изгаряния, без да докосва дясната страна на лицето и дясната ръка, които бяха изгорени до кости. Бе начертала руната Пир над възглавницата му и бе спряла дотук.

— Можеш ли да направиш нещо? — попита Ларк шепнешком.

Гоха се загледа в изгореното дете. Ръцете ѝ бяха неподвижни. Поклати глава.

— Нали си се учила да лекуваш в планината? — В гласа на Ларк звучаха стаена болка, ярост, срам.

— И самият Оджиън не би го изцерил — каза вдовицата.

Ларк извърна очи, прехапала устни, и заплака. Гоха я прегърна и погали посивялата ѝ коса. Двете постояха в прегръдка.

От кухнята се появи Айви и щом видя Гоха, се намръщи. Макар вдовицата да не правеше магии и заклинания, говореше се, че преди да дойде в Гонт, е живяла при магьосника от Ри Алби и е познавала Върховния жрец на Роук. Явно притежаваше странни и неведоми способности. Врачката я ревнуваше заради нейната привилегированост. Тя доближи до леглото, забърка смес в една чиния и я постави на огъня, непрекъснато повтаряйки някакво лечебно заклинание. Изгореното момиченце се разкашля и се приповдигна от вонята на пушека, като все се гушеше и трепереше. Чуваше се затрудненото му, кратко и учестено дишане. То погледна към Гоха с единственото си око.

Вдовицата пристъпи напред и хвана лявата ръка на детето. Заговори му на своя език:

— И аз съм им служила, но ги напуснах. Няма да те дам на тях.

Момичето се бе втренчило в нея или в нищото, правейки усилия отново и отново да си поеме дъх.

[1] Lark — чучулига (англ.). — Б.пр. ↑

СОКОЛОВО ГНЕЗДО

Една година след това, в горещите и дълги дни подир Големия танц, по пътя към Средната долина от север дойде вестоносец и запита къде живее вдовицата Гоха. Хората от селото го упътиха и той пристигна във фермата Оук късно следобед. Беше човек с остри черти на лицето и живи очички. Погледна Гоха и стадото овце зад гърба ѝ и рече:

— Хубави агънца. Магьосникът от Ри Алби те вика.

— И е изпратил тебе? — премига учудено и недоверчиво Гоха. Когато се нуждаеше от нея, Оджиън използваше по-надеждни и бързи вестители — зова на някой орел или собствения си глас, който ѝ нашепваше: „Ще дойдеш ли?“

Човекът кимна.

— Болен е — каза той. — Ще ми продадеш ли някое от тези агнета?

— Бива. Разбери се с овчаря. Ей го там, до оградата. Ще хапнеш ли? Можеш да пренощуваш тук, ако искаш, но аз трябва да вървя.

— През нощта ли?

Тоя път в строгия ѝ поглед нямаше учудване.

— Не мога да чакам — отвърна тя.

Поговори за минутка със стария овчар Клиърбрук и се обърна, поемайки към къщата, издигната край гробището под дъбовете. Вестоносецът я последва.

В кухнята, застлана с каменен под, едно дете, което той погледна само веднъж и веднага извърна глава, му поднесе мляко, хляб, сирене и пресен лук, сетне излезе безмълвно. То отново се появи заедно с жената: и двете приготвени за път, нарамили леки кожени торби. Вестоносецът тръгна заедно с тях и вдовицата заключи вратата на фермата. Всички потеглиха. Мъжът пое по своята задача, понеже известието от Оджиън бе само услуга наред със сериозната работа, която имаше да върши — да купи овни за разплод за господаря на Ри Алби. Гоха и детето се сбогуваха с него на селския кръстопът. Те се

отправиха на север, откъдето той беше дошъл, после на запад към подножието на планината Гонт.

Вървяха, докато дългият летен здрач се сгъсти. Тогава свърнаха от тесния път и отседнаха в една долчинка край бърз, тих ручей, в който между гъстите клонци на върбите се оглеждаше бледото вечерно небе. Гоха направи постеля от суха трева и върбови листа, скрита зад шубраците като заешко леговище, и сложи на нея детето, завито в одеяло.

— Ето че сега си сякаш в пашкул — каза тя. — На сутринта ще се превърнеш в пеперуда и ще излетиш.

Вдовицата не запали огън, а легна, загърната в наметката си, и се загледа в звездите, които изгряваха една по една, вслушана в тихия ромон на ручея, докато заспи.

Щом се събудиха в утринния студ, Гоха накладе малък огън, стопли вода и приготви овесена каша за себе си и за детето. Крехката озлочестена пеперудка излезе трепереща от своя пашкул и жената охлади тигана в росните треви, за да може тя да го хване и да яде от него. На изток високото, тъмно било на планината започна да просветлява, когато те отново поеа по пътя си.

Вървяха през целия ден с крачката на дете, което често се уморява. Вдовицата копнееше в сърцето си да побърза, но ходеше бавно. Не би могла дълго да носи момичето на ръце, затова му разказваше истории да го развлеча.

— Сега ще отидем при един човек, един много стар човек, който се нарича Оджиън — говореше тя, докато се влачеха нагоре из тесния път, виещ се през гората. — Той е мъдър старец и магьосник. Знаеш ли какво е това магьосник, Теру?

Даже и да имаше име, момиченцето не го помнеше или не искаше да го каже. И Гоха го кръсти Теру.

Детето поклати глава.

— Аз също не зная — кимна жената. — Но зная какво умеят магьосниците. Когато бях млада — по-голяма от тебе, ала все пак млада, — Оджиън беше мой баща, така както аз съм ти майка сега. Той се грижеше за мен и се опитваше да ме научи каквото е нужно. Живеехме заедно, въпреки че за него бе по-добре да се скита сам. Обичаше да се разхожда из тези пътеки, по които вървим днес, в горите, сред запустели места. Кръстосваше навред из планините,

наблюдаваше, вслушваше се. Винаги слушаше. Затова го наричаха Мълчаливия. С мене обаче говореше. Разправяше ми истории. Не само ония героични предания за царе и подвизи от едно време, които всички са чували, но и такива, които знаеше единствено той.

Тя измина няколко крачки, преди да продължи:

— Ще ти разкажа една от тези истории. Магьосниците умеят да се превръщат в нещо друго — да приемат друга форма. Те наричат това преобразяване. Дори и обикновен магьосник ще направи така, че да изглежда като животно например, сякаш си е поставил маска, и в първия момент човек не може да каже какво точно вижда. Ала големите магьосници и жреците отиват още по-нататък. Те могат да станат самата маска, наистина да се превъплътят в друго същество. Ако някой от тях иска да преплава морето, обаче няма лодка, може да се превърне в чайка и да прехвъркне отвъд. Но трябва да внимава. Остане ли по-дълго птица, той започва да мисли като птица и забравя да разсъждава като човек. Тогава може да отлети, без да успее да се върне отново към човешкия си облик. Говори се, че навремето имало един велик магьосник, който обичал да се преобразява в мечка. Правел го твърде често, накрая останал мечка и удушил собствения си малък син. Наложило се да го преследват и убият. Ала Оджиън обичаше понякога и да се шегува на тази тема. Веднъж, когато в килера му се бяха вмъкнали мишки и изгризали сиренето, той залови една със заклинание, хвана я ей така, погледна я в очите и й рече: „Нали те предупредих да не се правиш на мишка!“ И в първия момент аз си казах, че говори сериозно...

Гоха помълча, сетне продължи:

— Историята, която ще чуеш сега, е за нещо подобно на превъплъщение. Но според Оджиън става дума за по-висше изкуство — как да имаш две същности едновременно, в една и съща форма, — а то вече надхвърля силата на магьосниците. Той бил свидетел на това в едно селце край северозападното крайбрежие на Гонт, наричано Кемай. Там живеела старица, рибарска жена, която не била нито магьосница, нито учена. Ала умеела да съчинява песни. Случило се така, че Оджиън узнал за нея. Един ден, както се разхождал край брега по онези места, което обичал да прави, той дочул някой да пее — рибари шиели мрежи, поправяли лодки и си тананикали, докато работели:

*Някъде далеч на запад,
където няма други брегове,
танцуват родните ми братя,
задухат ли обратни ветрове.*

Ето думите, които чул Оджиън, и понеже не ги бил слушал никога преди, попитал каква е тази песен. И тъй, от отговор на отговор намерил се един селянин, дето му казал: „Това е песен на жената от Кемай.“

Тогава Оджиън отишъл в Кемай, в малкото рибарско пристанище, където живеела тая жена. Открил къщичката ѝ в ниското, близо до пристанищната дига, Почукал на вратата с магическия си жезъл. Тя излязла и му отворила.

Нали си спомняш, че децата също имат детски имена и всеки притежава име, с което го наричат хората, а понякога и прозвище. Хората могат да се назовават един друг по най-различен начин. Ти си моята Теру, но щом пораснеш, може би ще носиш хардийско име. Пък когато, живот и здраве, станеш жена, можеш да получиш и истинското си име. То ще ти бъде дадено от човек с голяма сила, от магьосник или жрец, защото те владеят уменията да даряват имена. И него ти навярно никога няма да кажеш на друг, понеже в звуците му е заключена твоята същност. То е твоята сила, твоята власт; но за друг човек би било риск и товар, който трябва да се дава само при крайна нужда и доверие. Ала един велик магьосник ще го знае и без да му го съобщаваш, защото той знае всички имена.

И така, Оджиън спрял пред вратата на къщурката край морската дига и старицата му отворила. И ето че магьосникът отстъпил, издигнал високо жезъла си и се заслонил с ръка като от огън. В своето удивление и страх Оджиън произнесъл истинското ѝ име: „Драконе!“

И в този момент, както разправяше той, на вратата вече не виждал жената, а ослепителни пламъци и сиянието на златистите люспи, нокти и огромните драконови очи. Казват, че човек не бива да наднича в очите на дракона.

После всичко това изчезнало и пред него застанал не дракон, ами обикновена старица — малко прегърбена, висока, побеляла рибарска

жена с едри длани. Двамата стояли и се гледали. Най-сетне тя рекла: „Влез, господарю Оджиън.“

И магьосникът влязъл. Старицата го нагостила с рибена чорба, нахранил се той, заприказвали се край огъня. Оджиън предположил, че тя владее изкуството да се преобразява, но не знаел дали е жена, която може да се превръща в дракон, или дракон, който умее да се преобрази на жена. Затова я попитал направо: „Жена ли си ти или дракон?“

Тя не отвърнала, а казала само: „Ще ти изпея една песен.“

Малко камъче бе влязло в обувката на Теру. Спряха се да го извадят и после много бавно продължиха, защото пътят се виеше стръмно между отвесните скали, обрасли отгоре с гъсталаци, където пееха цикади в лятната горещина.

— Ето историята, която тя изпяла на Оджиън. Когато Сегой въздигнал островите на света изпод морето в началото на времето, драконите били първите, родили се от земята и вятъра, духащ над нея. Така се пее в песента на Сътворението. Но в нея се казва още, че в началото драконите и хората били едно цяло. Те представлявали един народ, една крилата раса и говорели истинния език.

Ала нищо не може да съществува, без да се развива. И ето че някои дракони все повече обиквали летежа и необята и все по-малко имали нещо общо с труда и създанието, с учението и познанието, с домовете и селищата. Те искали само да летят, все по-далеч и по-далеч, да ловуват и да се хранят със своята плячка, неуки и нехайни, стремейки се към все по-голяма свобода.

Други от драконовия народ се интересували по-слабо от летене, а вместо това започнали да трупат съкровища, вещи, знания. Те взели да строят къщи и крепости, където да си държат богатствата, за да предават натрупаното в наследство на децата си, и се стремели да събират все повече и повече. И ето че започнали да се страхуват от прелетните дракони, които можели да долетят и да унищожат скъпото им имане, да го подпалят с огнения си дъх от чисто невнимание или от жестокост.

Дивите дракони въобще не се бояли. Те не научавали нищо. Понеже били невежи и лишени от страх, не умеели да се спасяват, когато нелетящите дракони им поставяли клопки като на животни и ги умъртвявали. Но тогава други диви дракони долитали и подпалвали красивите къщи, рушели, убивали. Най-силните и най-умните първи се

избивали. Най-страхливите се спотайвали по време на битките и щом нямало вече къде да се скрият, забягвали. Те се възползвали от своите умения, правели лодки и отплавали с тях далеч на изток, далеч от западните острови, където великите крилати водели война помежду си сред съсипаните крепости.

И тъй, онези, които били едновременно и дракони, и хора, се променили, превръщайки се в два народа: драконите, винаги по-редки и по-дивни, разединявани от тяхната нескончаема и безумна алчност и гняв в отдалечените острови на Западния разлив; и човешкият род, винаги по-многоброен из богатите селища и градовете на югоизток, във Вътрешните острови. Ала сред тях останали някои, дето съхранили драконовото познание — истинния език на Сътворението, — и това са днешните магьосници.

Но както се пее в песента, между нас има хора, които помнят, че някога са били дракони, и сред драконите се срещат такива, които знаят родството си с хората. И те твърдят, че когато единният народ се разделил, някои — едновременно човеци и дракони — отишли не на изток, а на запад, в открито море, и стигнали обратната страна на света, Там те живеят в мир — огромни крилати същества, свободни и мъдри, с човешко съзнание и с драконови сърца... И тъй, рибарската жена пеела:

*Някъде далеч на запад,
където няма други брегове,
танцуват родните ми братя,
задухат ли обратни ветрове.*

Това била историята, която разказала старицата от Кемай, и тя завършвала с тези думи.

Тогава Оджиън рекъл: „Когато те видях в първия момент, съзрях истинската ти същност. Тая жена, застанала отсреща ми пред камината, не е онова, което изглежда.“

Старицата тръснала глава и казала: „Де да беше така просто!“

След известно време Оджиън се върнал в Ри Алби. И щом ми разправи тази история, добави:

„Оттогава насам все се чудя дали някой, човек или дракон, е стигал толкова далеч на запад и кои сме ние, в какво се крие нашата цялостност...“

— Не огладня ли, Теру? — попита Гоха. — Онуй място зад завоя изглежда удобно за сядане. Може би оттам се вижда пристанището на Гонт, долу, в подножието на планината. То е голям град, по-голям от Валмаут. Като завием, ще седнем да починем малко.

От възвишението те наистина зърнаха ширналите се гористи склонове чак до града с неговия залив и канарите, препречващи достъпа до брега, а също и лодките, които върху тъмните вълни напомняха дървени черупки или водни бръмбари. Далеч пред тях по пътя и малко над него от планинския скат се издаваше една скала — Откосът, на който се намираще Ри Алби, Соколово гнездо.

Теру не се оплакваше, но когато Гоха скоро каза „Искаш ли да тръгваме?“, детето, седнало между бездните на небето и морето, кимна утвърдително. Слънцето бе топло и те бяха вървели дълго след закуската в долчинката.

Вдовицата извади бутилка вода да пийнат по глътка. После измъкна пакетче стафиди и орехи и го подаде на детето.

— Вече се вижда мястото, където отиваме — съобщи тя. — Ще ми се да стигнем преди мръкване, ако можем. Нямам търпение да срещна Оджиън. Ще се умориш, но ние няма да бързаме прекалено. Още тази вечер ще сме там по живо, по здраво. Вземи пакетчето и го прибери в колана си. Стафидите и ядките ще те подкрепят. Искаш ли жезъл — като магьосник — да се подпираш?

Теру кимна, дъвчейки. Гоха измъкна ножче и отрязва тънко лесково стъбло за детето, а сетне, щом съгледа една паднала на пътя елша, отчупи клон и го одяла, за да си направи здрава и лека тояга.

Отново потеглиха. Момичето вървеше с усилие и се залъгваше със стафидите. Гоха запя, развличайки и двете — любовни и пасторални песни и балади, които бе научила в Средната долина. Ала изведнъж гласът ѝ секна наред мелодията. Жената спря и посочи предупредително с ръка.

Четиримата мъже на пътя пред тях ги бяха видели. Нямахше смисъл да се крият в гората, докато отминат или ги изпреварят.

— Това са просто пътници — каза тихо тя на Теру и продължи да върви, като здраво хвана елшовата тояга.

Онова, което Ларк бе споменала за банди и крадци, не бяха само вайкания, присъщи на всички стари хора, че нещата не са както едно време и че светът не върви на добро. През последните седем години ставаха размирици и цареше подозрителност в селищата на Гонт. Младежите се държаха като чужди сред своите, не тачеха гостоприемството, крадяха, продаваха откраднатото. Ширеше се просията, а неудовлетворената просия таеше заплаха от насилие. Жените не смееха да се движат сами из пътищата и съжаляваха, че са загубили свободата си. Някои млади жени забягваха и се присъединяваха към бандите на крадците и браконьерите. Често преди да е изтекла и година, те се връщаха у дома свъсени, целите в синини и бременни. А сред селските врачки и знахарки се разпространяваха слухове, че занаятът не върви: магиите, които винаги бяха лекували, вече не церяха; заклинанията за намиране на загубени вещи не помагаша нищо или откриваха не това, което трябва; любовното биле караше мъжете да полудяват не от копнеж, ами от убийствена ревност. И най-лошото, говореше се, че самозванци, дето нямат и понятие от изкуството на магията, от неговите закони, ограничения и опасностите при нарушаването им, се представяха за хора на силата и обещаваха удивителни богатства и здраве на своите следовници, та дори и безсмъртие.

Айви, знахарката от селото на Гоха, бе споменавала нещо смътно за отслабването на вълшебствата; Бийч, магьосникът от Валмаут — също. Той беше проникателен и скромен човек, притекъл се на помощ на Айви да сторят малкото, което можеха, за да облекчат болките на Теру и да излекуват белезите ѝ. Бийч бе казал на вдовицата:

— Време, когато се случват подобни неща, е време на гибел, краят на една епоха. Колко векове изминаха, откакто няма крал в Хавнър? Не може да продължава така. Трябва отново да се обединим, ако не искаме да се затрием остров срещу остров, човек срещу човека, баща срещу детето си...

Беше я погледнал някак смирено, но в същото време с ясения си проникателен взор.

— Пръстенът на Ерет-Акбе е върнат в Хавнърската кула — продължи той. — Аз зная кой го е върнал... Върху среброто му е изписан знакът на новата епоха, която ще дойде! Ала ние не се възползвахме от него. Нямаме крал. Нямаме обединителен център. Ние

трябва да открием своето сърце, своята сила. Може би най-сетне ще се намеси самият Върховен жрец.

И бе добавил поверително:

— В края на краищата нали е от Гонт?

Но не се чуваше нито Върховният жрец да е сторил нещо, нито някакъв наследник на трона в Хавнър да се е появил. И работите вървяха зле.

Затова и Гоха изгледа мъжете отпред със страх и прикрит гняв. Те отстъпиха встрани по двама, за да им направят място да минат.

Както крачеха, без да се озъртат, Теру се притисна към вдовицата с наведена глава, обаче не посмя да я хване за ръката.

Един от четиримата, широкоплещест мъж с остри черни мустаци, които се пъхаха в устата му, се провикна с тънка усмивка:

— Хей, вие!

Но Гоха се обади едновременно с него и още по-силно:

— Махайте се от пътя ми! — и издигна елшовата тояга, сякаш беше магически жезъл. — Тръгнала съм по работа при Оджиън!

Тя премина между мъжете право напред, а Теру подтичваше до нея. Непознатите, взели дързостта за магьосничество, застинаха по местата си. Вероятно името на Оджиън все още криеше сила. Или пък сила се криеше у нея или Теру. Защото щом двете се отдалечиха, единият от мъжете каза:

— Е, видяхте ли? — и плю, размахвайки ръце да пропъди злите духове.

— Вещица с нейното чудовищно дете! — кимна втори. — Остави ги, нека вървят!

Трети, с кожена шапка и кожен жакет, се спря и загледа за момент, докато другите се влачеха по пътя си. Лицето му изглеждаше болно и сломено, ала въпреки това той сякаш се канеше да последва жената и детето. Тогава мустакатият му подвикна:

— Хайде, Хенди! — и онзи се подчини.

Когато се изгубиха от погледа на мъжете зад завоя, Гоха трябваше да вземе Теру на ръце и да избърза с нея. Скоро се принуди да я пусне и да спре задъхана. Детето не зададе никакъв въпрос и с нищо не я забави. Веднага щом Гоха можа да тръгне отново, момичето я последва със сетни сили, стискайки я за ръката.

— Почервеняла си като огън — каза то. Теру говореше рядко и не много ясно, понеже имаше доста дрезгав глас, но вдовицата я разбираше.

— Ядосана съм — опита да се засмее Гоха, — а когато съм ядосана, почервенявам. Като твоите хора, ония мургави диваци от Запада... Погледни този град пред нас, трябва да е Оук Спрингс. Това е единственото селище тук. Ще спрем там да починем малко. Може би ще намерим и мляко. Ако решиш, че после можем да продължим към Соколово гнездо, надявам се да стигнем около полунощ.

Детето кимна. Отвори пакетчето си със стафиди и орехови ядки и си хапна няколко. Сетне пое по своя път.

Слънцето отдавна бе залязло. Минаха през селището и приближиха къщата на Оджиън върху ръба на урвата. Първите звезди се показваха иззад скупчените тъмни облаци над високия хоризонт на морето. Подухваше бриз и брулеше ниските треви. Самотна коза блееше в ливадите над схлупената къщурка. Един прозорец мъждукаше с бледожълтеникава светлина.

Гоха подпря тоягата си и пръчката на Теру до вратата, хвана детето за ръка и почука.

Никой на отвърна.

Тя блъсна вратата и я отвори. Пламъците в огнището бяха угаснали, оставяйки само пепел и сгурия, но една газена лампа на масата пръскаше слаб светлик и от постелята си в далечния ъгъл на стаята Оджиън каза:

— Влез, Тенар.

ОДЖИЪН

Тя сложи детето да легне в западната ниша. Запали огъня. После отиде да седне до сламеника на Оджиън:

— Никой ли не се грижи за тебе?

— Отпратих ги да си вървят — прошепна той.

Лицето му беше мургаво и упорито повече от всякога, ала косата му бе прозрачно бяла и бледата светлина не хвърляше блясък в неговите очи.

— Така можеш да си умреш сам — каза ядосано гостенката.

— Помогни ми да го сторя — рече старецът.

— О, почакай — помоли се тя, клекна и долепи чело до дланта му.

— Не тази нощ — съгласи се той. — Утре.

Оджиън с последни сили вдигна ръка и поглади косата ѝ.

Жената отново седна. Огънят се бе разпалил. По стените и ниския свод играеха светлини и още повече сгъстяваха сенките в ъглите на продълговатата стая.

— Ако можеше да дойде и Гед — промълви старецът.

— Изпратил ли си му известие?

— Той е загубен — каза Оджиън. — Загубен е. Като облак. Като мъгла, която се стеле над земята. Замина на запад. Само с един клон самодивско дърво. В гъстата мъгла. Загуби се моят Ястреб.

— Не, не, не — шепнеше тя. — Гед ще се върне.

Млъкнаха. Топлината на огъня проникна в тях и Оджиън ту се унасяше, ту пак се пробуждаше, а Тенар изпита удоволствие от почивката след дългото изтощително ходене. Тя бе носила Теру на ръце при последното изкачване, защото детето почна да се задъхва от умора, опитвайки се да върви бързо.

Тенар стана, стопли вода и изми от себе си праха на пътя. Свари мляко и хапна малко хляб, който намери в долапа на Оджиън. После отново седна до него. Докато магьосникът спеше, тя бдеше край

легло и размишляваше, наблюдавайки лицето му, светлината на огъня и сенките.

Спомни си онова момиче, приседнало мълчаливо и замислено в нощта много отдавна и много далеч оттук, едно момиче в стая без прозорци, което нищо не знаеше за себе си, освен че е било погълнато, жрица и слуга на земните сили на мрака. Сетне се сети за жената, заслушана в гъстата тишина на фермерската къща, докато мъжът и децата ѝ спяха, за да размисли, да бъде поне час сама. Сетне видя вдовицата, довела тук едно изгорено дете, която седеше до този умиращ човек и чакаше той да се пробуди. Правеше онова, което бяха правили всички жени, всяка една от тях. Но Оджиън не я бе нарекъл с името на слугата, съпругата или вдовицата. Както и Гед в мрака на Гробниците на Атуан. Както твърде отдавна нейната майка, която си спомняше само по онуй топло усещане и представата за лъвска грива в светлината на огнището — майката, дала ѝ името.

— Аз съм Тенар — прошепна тя. Огънят обхвана една суха борова клонка и лумна в яркожълт пламък.

Оджиън започна да диша трудно. Гостенката му помогна, доколкото можа, да се успокои. И двамата задряха за малко, тя клюмна край неговото омайно, унасящо мълчаливо присъствие, нарушавано само от най-странни думи. Внезапно посред нощ той се обади, все едно, че срещаше стар приятел:

— Значи си тук? Виждал ли си го?

А когато Тенар стана да накладе огъня, още веднъж заговори, този път сякаш с някого от отдавнашните му спомени, защото каза ясно като дете:

— Опитях се да ѝ помогна, но покривът се срути. Срути се върху тях. От земетресението.

Тенар се заслуша. „Опитях се да ѝ помогна“ — говореше през болка и със старчески глас някогашното момче. После почна да се задушаваше отново.

В ранни зори Тенар се събуди. Помисли си, че е от морския шум. Оказа се плющене на криле. Ято птици летеше ниско насам. Бяха толкова много, че крилете им вдигаха вихрушка и прозорецът потъмня от бързолетните им сенки. Изглежда, направиха един кръг около къщата, сетне отлетяха. Не издадоха нито звук, тъй че тя не разбра що за птици бяха.

На сутринта се появиха някои хора от Ри Алби — селището, на север от което се намираше домът на Оджиън. Дойдоха едно момиче козарче и една жена за млякото от кравите на магьосника. Пристигнаха и други да питат могат ли да помогнат с нещо. Мос, селската знахарка, опипа елшовата тояга и лесковата пръчка до вратата и надзърна вътре с надежда, но дори и тя не се осмели да влезе, а Оджиън викна от сламеника си:

— Кажи им да си вървят! На всички кажи да си вървят!

Той изглеждаше поукрепнал и се чувстваше по-добре. Когато малката Теру се събуди, старецът ѝ заговори със сухия, ласкав, тих глас, който помнеше Тенар. Детето отиде да си играе на слънце и Оджиън запита вдовицата:

— Какво е това име?

Той знаеше истинния език на Сътворението, ала никога не бе учил каргадски.

— Теру означава пламък, пламтене — отвърна тя.

— Аха! — възкликна магьосникът и очите му проблеснаха, а веждите се свъсиха. Известно време не можеше да намери думи.

— От нея — каза той най-сетне, — от нея... От нея хората ще се страхуват.

— Те и сега се страхуват — рече горчиво Тенар.

Оджиън поклати глава.

— Научи я, Тенар — прошепна той. — Научи я на всичко! Не от Роук... Те се страхуват... Защо те оставих да си отидеш? За да я доведеш тук... Не е ли твърде късно?

— Успокой се, успокой се — нежно каза тя, защото старецът с мъка изричаше думите и едва си поемаше дъх. Пак поклати глава и изпъшка:

— Научи я.

След това млъкна.

Не искаше да яде и сръбваше само по малко вода. Към пладне се унесе. Събуди се късно следобед, промълви:

— Сега, дъще — и се изправи.

Тенар взе ръката му и му се усмихна.

— Помогни ми да стана.

— Не, не.

— Да — настоя той. — Навън. Не трябва да умра затворен.

— Къде искаш да ходиш?

— Където и да е. Но ако мога, по горската пътека — рече магьосникът. — По хълма над ливадата.

Щом видя, че Оджиън може да се изправи и е решен да излезе, тя му помогна. Отидоха заедно до прага, там той спря да огледа единствената стая на къщата си. В тъмния ъгъл отдясно на вратата бе облегал неговият жезъл и просветваше. Тенар се протегна да му го подаде, обаче старецът кимна:

— Не, без него.

После се озърна отново, сякаш търсеше нещо забравено.

— Хайде — каза най-сетне той.

Когато свежият западен вятър го духна в лицето, Оджиън погледна нагоре към хоризонта и възкликна:

— Колко е хубаво!

— Позволи ми да накарам хора от селото да направят носилка и да те носят — предложи вдовицата — Всички те само чакат да сторят нещичко за тебе.

— Искам да се разхождам — отвърна старият човек.

Теру излезе край къщи и се загледа сериозно в Оджиън и Тенар, които вървяха стъпка по стъпка и спираха на всеки пет-шест метра, за да си поеме магьосникът дъх. Крачеха през гъсто обраслата ливада към гората, издигаща се от подножието на скалата стръмно нагоре по склона. Слънцето припичаше, а бризът довяваше хлад. Отне им много време да прекосят ливадата. Лицето на Оджиън бе посивяло и краката му трепереха като трева на вятъра, докато най-после стигнаха в самото начало на гората, малко навътре по планинската пътека. Там той се свлече в корените на едно дърво и се облегна на ствола му. Дълго не можеше нито да помръдне, нито да проговори. Цялото му тяло се тресеше от силните, неравни удари на сърцето. Накрая поклати глава и прошепна:

— Хубаво е.

Теру ги бе последвала от разстояние. Тенар отиде при нея, взе я на ръце и ѝ каза нещо. Сетне се върна при Оджиън.

— Донесла е козяк — съобщи тя.

— Не ми е студено.

— На мен обаче ми е студено.

Усмивката потрепваше на лицето ѝ. Детето приближи, влачейки козяка. Пошушна в ухото на Тенар и отново избяга.

— Хедър е съгласна да ѝ помага, докато доят козите, и ще се погрижи за нея — обясни Тенар на Оджиън, — тъй че аз мога да стоя тук.

— Никога не ти е едно до главата — забеляза старецът с дрезгавия си шепот, който беше едничкият останал му глас.

— Така е. Винаги съм имала поне две грижи, а обикновено и повече — каза тя. — Но сега съм тук при теб.

Той кимна.

Дълго не проговори. Седеше облегнат върху ствола на дървото със затворени очи. Наблюдавайки лицето му, Тенар видя как то бавно се променя под лъчите на залеза.

Магьосникът отвори очи и надзърна през една пролука в листака към небето на запад. Сякаш съзерцаваше нещо — нещо, което ставаше в далечното, яснозлатисто пространство от светлина. Изведнъж прошепна колебливо:

— Драконът...

Слънцето бе залязло, вятърът — утихнал.

Оджиън погледна вдовицата.

— Край — промълви развълнуван той. — Всичко се промени!... Промени се, Тенар! Чакай... чакай тук за...

Тялото му се разтресе, олюля се сякаш клон под напора на буря. Задиша тежко. Очите му се затваряха и отваряха, взрени някъде отвъд нея. Докосна я по дланта. Тя се наведе към него. Старецът ѝ каза истинското си име, за да остане след неговата смърт.

Улови се за ръката ѝ, стисна клепачи и отново започна да си поема с усилие дъх, докато съвсем се задуши. Тогава легна като един от корените на дървото, а звездите изгряха и заблестяха в листака.

Тенар седеше заедно с мъртвия човек в мрака. Някакъв фенер мъждукаше подобно светулка отгатык ливадата. Тя бе метнала козяка върху двама им, но ръката ѝ, която крепеше неговата, се вледени, сякаш държеше камък. Допря още веднъж чело до тази длан. Изправи се, схваната и замаяна, чувствайки тялото си някак особено, и отиде да посрещне оня, който идваше със светлината.

През тая нощ съседите на Оджиън останаха край него и той не можа да ги отпрати.

Замъкът на господаря на Ри Алби се намираше върху една гола скала на планинския склон над Откоса. Рано на другата сутрин, много преди слънцето да озари планината, магьосникът на служба при владетеля прекоси селището. Малко след това втори магьосник се заизкачва по стръмната пътека, извеждаща от пристанището Гонт. Бе тръгнал по тъмно. Разчуло се беше, че Оджиън е на смъртно легло, а и силата им бе такава, че бързо узнаваха за кончината на велик посветен.

Селището Ри Алби имаше и една врачка, дето вършеше попростите работи: намиране на загубено, поправка на счупено, наместване на кости — неща, с които хората не искаха да безпокоят магьосника. Леля Мос беше мрачно същество, неомъжена, както повечето врачки, немита, с посивяваща коса, завита на странен кок, и зачервени от дима на билките очи. Тя прекоси ливадата с фенера и заедно с Тенар и другите остана да бди край тялото на Оджиън. Поставила бе восъчна свещ зад стъкло и бе запалила благовонни масла в глинен съд. Казала беше думите, които трябва да се кажат, и направила онова, което следва да се направи. Когато дойде време да се пригответи тялото за погребение, тя погледна първо към Тенар, преди да го докосне, сякаш чакаше разрешение, и сетне продължи със задълженията си. Селските баячки се грижеха за упокоя на мъртвия, а често и за погребалния ритуал.

Щом от замъка пристигна магьосникът — висок млад човек със сребрист жезъл от бор, — и другият магьосник от пристанището Гонт също дойде — набит мъж на средна възраст с къс жезъл от тис, леля Мос не вдигна към тях зачервените си очи, ами бързо се поклони и се оттегли, като прибра своите жалки муски.

Когато полагаше трупа, както трябва да бъде погребан — обърнат наляво, с присвити колене, — тя сложи в отворената му нагоре лява длан малко вълшебно вързопче, нещо, завито в мека козя кожа и завързано с цветен канап. Магьосникът от Ри Алби го махна с върха на жезъла си.

— Изкопан ли е гробът? — попита магьосникът от пристанище Гонт.

— Да — отвърна другият от Ри Алби, — изкопан е в замъка на моя господар.

И посочи към билото на планината.

— Ясно — рече човекът от Гонтийското пристанище. — Мислех, че нашият магьосник трябва да бъде погребан в града, който спаси от земетресение.

— Моят господар желае подобна чест — кимна този от Ри Алби.

— Това обаче би изглеждало... — започна оня от пристанището, ала спря, защото не желаше да спори, но и не искаше да се остави на претенциите на младия си колега. Сведе очи към мъртвеца: — Ще трябва да го погребем безименен — произнесе той с жалост и горчивина. — Аз вървах през цялата нощ и все пак закъснях. Дваж по-голяма загуба!

Младият магьосник не каза нищо.

— Неговото име бе Айхал — обади се Тенар — и желанието му бе да бъде погребан тук, където лежи сега.

И двамата мъже погледнаха към нея. Като видя една обикновена селянка на средна възраст, младият просто се извърна встрани. Човекът от Гонт я прецени за момент и запита:

— Коя си ти?

— Наричат ме Гоха, вдовицата на Флинт — прошепна тя. — Коя съм, вие, струва ми се, трябва да знаете, а не аз да ви казвам.

При тези думи магьосникът от Ри Алби я удостои с остър поглед:

— Внимавай как разговаряш с хора на силата, жено!

— Почакай, почакай — рече мъжът от пристанището Гонт и потупа колегата от Ри Алби, за да го успокои, като продължаваше да гледа към Тенар. — Някога ти си била... била си негова повереница, нали?

— И негова приятелка — допълни Тенар. После обърна глава и млъкна. Беше усетила гнева в гласа си, докато произнасяше „приятелка“. Сведе взор към своя другар — един труп, пригответен за погребение. Изгубен и безмълвен. Те го бяха наобиколили: живи, пълни със сила, без да изпитват ни най-малка близост, само неприязън, съперничество, гняв.

— Съжалявам — каза тя. — Прекарах твърде дълга нощ. Бях с него, когато издъхна.

— Това не е... — започна магьосникът от замъка, но най-неочаквано леля Мос го прекъсна и рече високо:

— Вярно е, вярно е. Никой освен нея. Той изпрати да я повикат. Изпрати младия Таунсенд, търговеца на овце, да ѝ каже да дойде

веднага в планината и забави края си, за да я дочака да бъде с него и едва тогава умря. Умря, където ще бъде погребан, тук.

— И той ти е доверил... доверил ти е името си? — попита по-старият магьосник.

— Да, точно така.

Тенар ги погледна и въпреки усилията да се овладее, недоверието, изписано върху лицето на по-стария, и презрението на другия предизвикаха нейния сопнат отговор:

— Аз ви съобщих това име. Нужно ли е да го повтарям?

По израженията им тя със смайване разбра, че не бяха чули името, истинското име на Оджиън — просто не бяха й обърнали никакво внимание.

— О, лоши времена са настъпили! — възкликна вдовицата. — Времена, когато дори едно такова име остава нечуто, могат да се стоварят като камък! Нима силата не е умение да слушаш? Тогава чуйте: името му бе Айхал. Името му в смъртта е Айхал. В песните ще бъде известен като Айхал от Гонт. Ако все още бъдат създавани песни. Приживе той беше мълчалив човек, а сега е напълно безмълвен. Може би няма да има повече песни, само мълчание. Много съм уморена. Загубих скъп наставник и приятел.

Гласът ѝ се скърши; гърлото ѝ се сви в сподавено ридание. Тя се обърна и съгледа на горската пътечка малката муска, която бе направила леля Мос. Взе я, коленичи до трупа, целуна отворената длан на лявата му ръка и постави вързопчето в нея. Така, коленичила, Тенар отново вдигна поглед към двамата мъже и тихо каза:

— Ще се погрижите ли да изкопаят гроба му тук, където той пожела?

Първо по-старият, сетне и младият кимнаха. Тя се изправи, приглади полата си и тръгна обратно през ливадата в утринната светлина.

КАЛЕСИН

„Чакай“ — заръча й Оджиън, който сега вече бе Айхал, точно преди вятърът на смъртта да го разтърси и откъсне от живите. „Край, всичко се промени — прошепна той. — Тенар, почакай...“ Ала не й каза какво трябва да почака. Може би промяната, която беше зърнал? Дали е имал предвид собствената си смърт, финала на собствения си живот? Говорил бе с радостно вълнение. Възложил й бе да чака.

— Какво още се иска от мене? — питаше се тя, докато помиташе пода на къщата му. — Дали трябва да чакам тук, в твоя дом?

— Да — отвърна й безмълвно усмихнат Айхал Мълчаливия.

И тъй, Тенар помете къщата, изчисти огнището и проветри сламеника. Изхвърли няколко строшени глинени съда и един пробит тиган, но се докосваше до тях внимателно. Дори погали о бузата си счупена чиния, когато я изнесе на боклука, понеже тя напомняше за болестта на стария магьосник през изминалата година. Той бе аскет, живееше просто като беден фермер, ала докато можеше да вижда и имаше сили у себе си, никога не би използвал такава чиния и не би оставил някой тиган, без да го поправи. Тези свидетелства на слабостта му я натъжиха и й се прищя да е била там с Оджиън, да се е грижила за него.

— Това щеше да ми е толкова приятно — обърна се тя към неговата памет, обаче не получи отговор.

Магьосникът никога не би позволил друг да го обслужва. Дали би и казал: „Ти си имаш по-важна работа“? Не знаеше. Той мълчеше. Но че сега постъпва правилно, като остава в къщата му, бе сигурна.

Шенди и старият й съпруг Клиърбрук, който беше обитавал фермата в Средната долина по-дълго от самата нея, щяха да се погрижат за стадата и овощната градина. Второто семейство в стопанството, Тиф и Сис, щеше да прибере житото. Останалото можеше да почака малко. Малинака й щяха да го оберат децата. Жалко. Тя обичаше тези плодове. Тук, на високото, на Откоса, където морският вятър духаше непрестанно, бе доста студено, за да растат

малини. Ала дребната праскова на Оджиън, скрита на завет до южната стена на къщата, завърза осемнадесет рожби и Теру ги наблюдаваше, както котката наблюдава мишка, докато един ден влезе и каза с дрезгавия си, неясен глас:

— Две от прасковите са целите жълто-червени.

— О-о-о! — възкликна Гоха и те отидоха заедно до дървото, откъснаха двете узрели топки и ги изядоха там, без да ги белят. Сокът се стичаше по брадичките им; те облизваха пръсти.

— Може ли да я посадя? — попита Теру, сочейки набръчканата костилка в дланта си.

— Да. В съседство със старото дърво земята е подходяща. Но не бива да е твърде близо. За да имат и двете простор за корените и клоните си.

Детето си избра място и изкопа мъничка дупка. Постави в нея костилката и я зарови. Тенар го следеше. „За краткото време, през което сме тук, Теру се е променила“ — помисли тя. Продължаваше да бъде затворена, без да се сърди, без да се радва, обаче преодоля постоянната си скованост и бдителност. Самичка си бе поискала праскови. Беше решила да посади костилката, да увеличи броя на овошките по света. В Оук момичето не се страхуваше само от двама души — от Тенар и Ларк. Но тука започна да общува най-непосредствено с Хедър, козарката на Ри Алби, една малко креслива, полуумна девойка на двадесет години, която се отнасяше към детето почти като към друга коза или сакато козле. Това беше хубаво. Леля Мос също излъчваше доброта независимо от миризмата си.

Когато Тенар живееше в Ри Алби преди четвърт век, Мос бе млада знахарка. Тя се кланяше и усмихваше на „бялата господарка“, повереница и послушница на Оджиън, обръщайки се към нея с най-голям респект. Тенар усети, че този респект е фалшив, маска на завист, неприязън и недоверие, твърде познати ѝ от жените, над които беше поставена в положение на висшестояща. Те я гледаха като необикновено, привилегировано същество. Жрица на Гробниците на Атуан или чуждоземна повереница на магьосника от Гонт, тя бе нависоко, откроена. Мъжете ѝ бяха признали силата, мъжете бяха споделили силата си с нея. Жените я наблюдаваха отстрани, понякога със злоба, често с лека насмешка.

Тенар се чувстваше изолирана, отритната. Беше избягала от духовете на запустелите Гробници, а сетне изоставила силите на познанието и умението, предложени ѝ от нейния настойник Оджиън. Бе обърнала гръб на всичко това, отишла бе на другата страна, в другата стая, където живееха жените, за да стане една от тях: фермерска съпруга, майка, домакиня, нагърбвайки се с мисията, за която е родена жената, с властта, която ѝ е предоставена от човешкия ред.

И там, в Средната долина, спътничката на Флинт, Гоха беше добре приета сред женското съсловие. Разбира се, чужденка, белокожа и с малко странно произношение, но изключителна къщовница, отлична предачка, с възпитани, прилични деца и преуспяващо стопанство — уважавана, почтена. А за мъжете тя бе просто половинката на Флинт, занимаваща се с това, с което трябва да се занимава една жена: леглото, раждането, месенето на хляба, готвенето, чистенето, преденето, сеитбата, обслужването. Одобряваха я. „Флинт направи хубав избор в края на краищата“ — казваха те. „Чудно, какво представлява такава бяла жена, цялата бяла?“ — говореха очите им, когато я оглеждаха, докато остаря и престанаха да я забелязват.

Сега вече всичко се беше променило, нищо от онова не бе останало. Откак двете с Мос бдяха над Оджиън заедно, знахарката ѝ даде да разбере, че е готова да бъдат приятелки, да я следва и да ѝ служи, каквото и да пожелаеше Тенар. Тя съвсем не бе сигурна какво иска от леля Мос, намирайки я непредсказуема, ненадеждна, непонятна, избухлива, невежа, потайна, неумита. Но Мос се сдружи с изгореното дете. Може би на нея се дължеше тази промяна у Теру, това, че започна да се чувства малко по-свободно. Със старицата Теру се държеше както с всички останали — равнодушна, безответна, покорна като предмет, като камък. Ала знахарката не я изостави, продължи да ѝ предлага бонбони и разни „съкровища“, да я подкупва, да я ласкае, да я примамва. „Ела с леля Мос, миличка! Ела и леля ще ти покаже най-прекрасната гледка на света...“

Носът на Мос беше издаден над беззъбата челюст и тънките устни; на бузата ѝ имаше брадавица, колкото черешова костилка; косата ѝ бе сиво-черно сплъстено кълбо от странни възли и кичури и разпръскваше толкова силна миризма, че се усещаше навсякъде, дълбока и смесена подобно миризмата на лисичарник. „Ела с мене в

гората, миличка! — казваха старите вещици от приказките, които се разправяха на децата в Гонт. — Ела с мене и аз ще ти покажа нещо чудесно!“ И после затваряха детето в своята пещ, изпичаха го до кафяво и го изяждаха. Или го пускаха в кладенеца си, където то куцукаше и виеше тъжно, или пък го оставяха да спи в продължение на сто години в някаква скала, докато дойде царският син, вълшебникът принц, да разтърси камъка със слово, да събуди девойката с целувка и да убие злата вещица...

„Ела с мене, миличка!“ И Мос завеждаше момичето в полята и му показваше гнездо на чучулига в прясното сено или го водеше в мочурищата да събират див джоджен и боровинки. Не й трябваше да затваря детето в пещта, нито да го превръща в чудовище, нито да го заключва в скала. Всичко това му беше сторено вече.

Старицата любезничеше с Теру, но туй бе измамна любезност и когато бяха заедно, тя, изглежда, твърде много й говореше. Тенар не знаеше какво казва Мос, на какво я учи, не знаеше дали да остави знахарката да пълни главата на момиченцето. Стотици пъти бе чувала хората да споменават: „Нефелна като женска магия, невярна като женска магия.“ И наистина, убедила се беше, че уменията на жени като Мос и Айви бяха слаби по същността си и черни поради зли намерения или невежество. Макар да помнеха доста заклинания и част от великите песни, селските знахарки не бяха обучени във висшите изкуства или принципите на магията. Тя беше мъжка работа, мъжко умение, правеше се от мъже. Никога не бе имало жена магьосник. Въпреки че някои се наричаха магьосници или чародейки, тяхната сила не беше развита чрез обучение, бе сила без майсторство и знание, полусериозна, полуопасна,

Обикновените селски баячки като Мос се опираха на няколко думи от истинния език, предадени им като огромно богатство от по-старите знахарки или купени на висока цена от вълшебници, и на запас от обичайни заклинания за намиране и поправяне, много безсмислени ритуали и тайнствени действия и жестикулации, груби практически уроци по бабуване, наместване на счупено, лекуване на животни и отделни болести при хората, добро познаване на билките, смесено с маса суеверия — всичко това прибавено към някой и друг природен дар за лечителство, пеене, преобразяване. Подобна смесица можеше да се окаже сваятна или лоша. Някои знахарки бяха жестоки, опърничави

жени, готови да сторят зло, които не разбираха защо пък да не го сторят. Повечето церяха с незначителен брой любовни билета и магии за зачеване, съпроводени с мълчалив цинизъм.

Малцина сред тях, притежавайки мъдрост, макар и без познания, използваша дарбата си за добро, въпреки че не можеха да кажат, както всеки чирак-магьосник, защо го правят и словата за Равновесието и Пътя на Силата, дето оправдават тяхното действие или бездействие. „Аз следвам сърцето си — призна една от тези жени на Тенар, когато тя бе повереница и послушница на Оджиън. — Господарят Оджиън е велик магьосник. Той ти оказва голяма чест, като те учи. Но погледни и виж, детето ми, дали всичко, на което те обучава, в крайна сметка не се свежда до това да следваш своето сърце.“

Още тогава Тенар беше решила, че тая умна жена е права и все пак не напълно; имаше и още нещо. И продължаваше да смята така.

Когато сега наблюдаваше Мос и Теру, тя си мислеше, че знахарката следва сърцето си, ала това бе мрачно, диво, фалшиво сърце — като крава, която върви с рогата напред, без да се съобразява с нищо. Може би Мос е привързана към Теру не само от доброта, ами и от самото страдание на момичето, от нанесената му злина: от насилието, от изгарянето?

Нищо обаче, което Теру казваше или правеше, не издаваше, че тя научава нещо от леля Мос, освен къде си вие гнездо чучулигата, къде растат боровинките или как да играе на ластик с една ръка. Дясната ръка на Теру бе толкова засегната от огъня, че зарасна накриво и палецът ѝ приличаше на кука, на щипка на рак. Но леля Мос знаеше доста начини да се играе на ластик с четирите пръста на едната длан и палеца на другата и множество римувани куплети, които вървяха с играта, като:

*Ври, ври, дроб!
Гори, гори, гроб!
Хей, дракон, хоп!*

И ето че ластикът образуваше три триъгълника; после те се превръщаха в квадрат... Теру никога не пееше високо, ала Тенар я

чуваше как нашепва напева под носа си, докато прави фигурите сама, седнала върху прага на къщата на магьосника.

И вдовицата си мислеше какво ли я свързва с това дете освен жалостта, освен обикновеният дълг към безпомощните? Ларк щеше да я задържи при себе си, ако Тенар не я беше взела. Но Тенар я прибра, без дори да се пита защо. Дали послуша гласа на сърцето си? Оджиън бе казал: „Те ще се страхуват от нея.“ А жената му отвърна: „Те вече се страхуват.“ И това беше истина. Може би и тя самата се боеше от детето, както я плашеха жестокостта, насилието, огънят. Дали страхът не бе звеното, което ги свързваше?

— Гоха — рече Теру, клекнала под прасковата и загледана в тежката лятна пръст, където посади костилката, — какво представляват драконите?

— Огромни същества — обясни Тенар, — подобни на гущери, но по-дълги от кораб, по-големи от къща. С криле като птиците. Когато дишат, изпускат огън.

— А идват ли по тези места?

— Не — отговори вдовицата.

Теру не попита нищо повече.

— Леля Мос ли ти е разправяла за драконите?

Момичето поклати глава:

— Не, ти ми разправи.

— А-а-а! — възкликна Тенар и добави: — Прасковата, която посади, има нужда от поливане, за да порасте. По веднъж на ден, докато дойдат дъждовете.

Теру се изправи и изтича до кладенеца, като зави зад къщата. Краката и стъпалата ѝ бяха незасегнати, здрави. Тенар обичаше да я наблюдава как ходи или бяга с мургавите си, прашни хубави крачета по земята. Върна се с лейката на Оджиън, мъкнейки я с усилие, и направи гьолче на мястото на новото насаждение.

— Значи ти си спомняш историята как хората и драконите са били едно... Тя разказва как хората дошли тук, на изток, а драконите останали по далечните западни острови. Много, много далеч.

Момичето кимна. То сякаш не слушаше особено внимателно, ала щом Тенар каза „западни острови“, посочи към морето. И вдигна лице към високия ярък хоризонт, който се виждаше между виещия се по коловете боб и сайванта.

Една коза се качи на покрива му и извърна профила си към тях, гордо изправила осанка; явно се смяташе за планинско животно.

— Сипи отново се е развързала — каза Тенар.

— Хъш, хъш! — замахна Теру, имитирайки виковете на Хедър. Самата Хедър се появи в края на бобената леха и също извика към козата, която не ѝ обърна никакво внимание, замислено загледана надолу към боба.

Вдовицата ги остави трите да играят на ловене на Сипи и тръгна да скита покрай урвата. Къщата на Оджиън бе разположена встрани от селото, по-близо от всяка друга до ръба на Откоса, който тук изглеждаше стръмен, обрасъл с трева склон, прорязан от оголени скали и каменни тераси, където можеха да се пасат козите. Щом човек поемеше на север, склонът ставаше още по-стръмен, докато започнеше да се спуска отвесно. По пътеката скалите се подаваха изпод пръстта, а на около миля северно от селото Откосът се стесняваше до ивица червеникав пясъчник, издаден над морето, което подриваше основата му петстотин метра под него.

Нищо не растеше в този отдалечен край на Откоса освен лишеи и мъх и тук-таме по някоя синя маргаритка, недоразвита под брулещия вятър, прилична на копче, изпуснато върху грубоватия, остър камънак. Откъм вътрешния ръб на урвата, на североизток над тясната блатиста ивица се извисяваше тъмният, грамаден силует на Гонтийската планина, покрит с гори почти до върха, Откосът се намираше толкова високо над залива, че човек трябваше да се наведе, за да види околните брегове и неясно откроените низини на Есари. Отвъд тях на югоизток се простираха само небе и море.

Тенар обичаше да идва тук през годините, когато живееше в Ри Алби. Оджиън бе влюбен в гората, но тя — която познаваше пустинята, където единствените дървета на стотици мили околоръст бяха една градина чепати ябълки и праскови, напоявани ръчно през безкрайните лета, не вирееше нищо зелено, влажно и естествено и нямаше друго освен скали, огромна равнина и небосвод, — тя харесваше ръба на урвата повече от горите. Обичаше над главата ѝ да е празно.

Лишеите, сивите скални мъхове, безстеблените маргаритки също я привличаха. Те бяха стари познайници. Седна на стръмната скала, на няколко стъпки от ръба, ѝ се загледа към морето, както някога.

Слънцето беше горещо, ала неспирният вятър охлаждаше потта по лицето и ръцете ѝ. Облегна се на длани, без да мисли за нищичко: лъчите, въздухът, небето и морето проникваха в нея, изпълваха я. Но нещо я одраска по лявата ръка и тя се озърна да види какво е. Бе мъничък магарешки бодил, сгърчен в пясъка и едва-едва подал безцветни шипове. Той сковано се олюляваше под вятъра, опъваше му се, впил корени в скалата — Тенар остана дълго взряна в него.

Когато погледна отново към морето, забеляза в синята мараня, където небето и водата се срещаха, очертанията на Орнея, най-източния от Вътрешните острови.

Загледа се мечтателно в това бледо, съноподобно петно, докато една птица, прелитаща от запад, не прикова вниманието ѝ. Не беше чайка, защото летеше отмерено, и твърде нависоко — за да бъде пеликан. Дали не бе дива патица или албатрос, ако този рядък пътешественик из открито море обикаляше островите? Тя гледаше как птицата бавно маха с криле, далеч навътре и високо в ослепителния въздух. После стана, отдръпна се малко от ръба на урвата и застина. Сърцето ѝ се сви, а дъхът ѝ спря в гърлото, както наблюдаваше виещото се тъмноръждиво тяло, носено от огромни, ципести, огненочервени криле, разтворените нокти, кълбата дим, които се стапяха в простора зад него.

Право към Гонт хвърчеше той, право към Откоса, право към нея. Тенар видя как кафяво-черните му люспи просветваха, видя блясъка в неговото удължено око. Зърна и аления език, бълващ пламъци. Вятърът носеше мирис на изгоряло и драконът със съскане се насочваше към урвата, издишвайки жарки струи.

Шумно удари нозе о скалата. Шипестата му опашка се виеше и гърмеше, а крилете, пурпурни на слънцето, вдигнаха вихрушка и с трясък се сгнаха от двете му защитени страни. Гостът бавно изпъна шия. Погледна към жената, която стоеше така близо до него, че хищните му остри нокти можеха лесно да я стигнат. Тя също го погледна, Почувства главата му почти до себе си.

Бяха ѝ казвали, че човек не бива да надзърта в драконовите очи. Но това сега нямаше значение. Страшилището гледаше право в нея с жълтите си зеници под защитната им ципа, широко отворени над острия нос. Ноздрите му изпускаха грамадни пламъци.

То се извърна, за да не я засегне огромният оранжев огън, който избълва, когато проговори или може би се засмя:

— Ха!

Сетне сниши тяло и приклегна. Заговори, ала не към нея.

— Ахиварайхе Гед — каза много смирено, през дим, и огненият му език просветна. Наведе глава.

Тогава за първи път Тенар съзря мъжа върху неговия гръб. Човекът седеше точно между двата дълги саблени шипа при раменете, откъдето започваха крилете му. Здравно бе вкопчил ръце в тъмно-ръждивата броня по врата и овесил чело към единия шип като заспал.

— Ахи ехерайхе, Гед! — произнесе драконът малко по-силно.

Удължените му устни изглеждаха така, сякаш винаги се усмихват. Зъбите му се показваха — дълги колкото ръката на Тенар, леко жълтеникави, с бели остри връхчета.

Мъжът не се помръдна дори.

Драконът извърна продълговатата си глава и отново погледна към вдовицата.

— Собриност — прошепна той и шепотът му прозвуча като триене на стомана.

Тя знаеше тази дума от езика на Сътворението. Оджиън я бе научил на всичко, което Тенар имаше желание да научи от тоя език. „Ела — казваше драконът, — качи се!“ И тя видя къде трябваше да стъпи, за да се покатери. Ноктестия крак, извития лакът, раменните стави и първия мускул на крилото: всичко четири стъпала.

И жената пророни едно: „Ха!“, но не на смях, а опитвайки се да си поеме дъх, защото гърлото ѝ се бе стегнало. Виеше ѝ се свят и тя наведе леко глава, за да пази равновесие. После тръгна по ноктите, близо до издължената уста и продълговатото жълто око, и се изкачи върху рамото на страшилището. Хвана мъжа за лявата ръка. Той не помръдна, ала навярно не беше умрял, щом драконът го бе донесъл дотук и се бе обърнал към него.

— Ела. Хайде, Гед, ела... — каза му тя. Пусна ръката му и се вгледа в неговото лице.

Жрецът едва раздвижи врат. Очите му бяха отворени, но не виждаха нищо. Тенар трябваше да се покачи още и да освободи дясната му ръка, която здраво се беше вкопчила в бронята на дракона,

Сетне го улови за ръцете и го завлачи надолу по четирите странни стъпала към земята.

Той се попривдигна и се опита да се задържи за нея, обаче бе напълно безсилен. Свлече се долу подобно торба и остана легнал.

Драконът наведе огромната си глава и съвсем като животно подуши тялото му.

После полуразтвори криле със силен металически звук, отдръпна се от Гед и приближи до края на скалата. Отново се обърна през рамо и погледна към Тенар. Гласът му изпраця сякаш огън:

— Тесе Калесин.

Морският вятър прошушна в полуразтворените му криле.

— Тесе Тенар — каза жената с ясен, потрепващ тембър.

Сега драконът гледаше встрани, на запад, към морето. Дългото му тяло се изви, железните люспи прозвъннаха, след туй рязко разпери криле, приклезна, отхвъркна напред от урвата и се понесе по вятъра. Опашката му се повлече и остави диря върху пясъчника. Червените криле се затвориха, пак се отвориха и затвориха и ето че Калесин бе вече далеч от сушата, устремен право на запад.

Тенар се вира подире му, докато той се стопи и започна да изглежда не по-голям от дива патица или чайка. Въздухът беше охладнял. В присъствието на дракона бе горещо, горещо като в пещ от неговия вътрешен огън. Жената потръпна. Седна на скалата до Гед и заплака. Скри лице в шепи и зави на глас:

— Какво ще правя? Какво ще правя сега?

Сетне избърса очите и носа в ръкава си, опъна с две ръце косата си назад и се обърна към мъжа, който лежеше до нея. Той бе толкова тих и отпуснат връз голата скала, сякаш щеше завинаги да си остане така.

Тенар въздъхна. Нищо не можеше да се направи, но трябваше поне да опита.

Нямаше сили да го пренесе. Налагаше се да потърси помощ. Това значеше да го остави сам. Струваше й се, че е прекалено близо до ръба на урвата. Ако понечи да се изправи, можеше да падне, какъвто беше слаб и замаян. Как да го премести? Щом му заговори и го докосна, той дори не помръдна. Тя го хвана под мишница, мъчейки се да го издърпа, и за собствена изненада успя. Не тежеше особено даже сега, когато бе напълно отпуснат. Вдовицата упорито го изтегли десет-

петнадесет стъпки навътре от ръба на голата урва до мястото, където сухата трева създаваше илюзия за завет. Там трябваше да го остави. Не можеше да тича, защото краката ѝ трепереха и все още не смогваше да се съвземе от плача. Вървеше колкото се може по-бързо към къщата на Оджиън и като наближи, викна Хедър, Мос и Теру.

Детето се появи откъм сайванта, както обикновено покорно при повикване, ала не и възторжено.

— Теру, бягай в селото да доведеш някого... Някой силен човек... На урвата има ранен.

Момичето остана на мястото си. То никога не бе ходило само в селото. Застина от колебание между покорството и страха. Тенар видя това и каза:

— Тук ли е леля Мос? А Хедър? Ние трите можем да го пренесем. Но побързай, Теру.

Струваше ѝ се, че ако остави Гед легнал там без закрила, той ще умре. Когато се върне, ще го намери издъхнал, паднал, студен. Всичко би могло да се случи. Трябваше да побърза, за да го предотврати. Флинт бе починал от удар на полето, без тя да бъде до него. Почина сам. Един овчар го намери рухнал край оградата. Оджиън също си отиде и Тенар не успя да му помогне, да върне диханието му. Гед беше дошъл у дома, за да умре, и това бе краят, нищо не ѝ оставаше, нищо не можеше да се направи, обаче трябваше да опита.

— Бързо, Теру! Доведи когото и да е! — Тя самата се заклати към селото, когато видя старата Мос, забързана през пасището, да пристъпва опряна на дебелината си тояга от глогина.

— Викаше ли ме, миличка?

Появата на Мос веднага я успокои. Пое си дъх и способността ѝ да мисли се възвърна. Мос не губи време с въпроси, ала щом чу, че има ранен мъж, който трябва да се пренесе, взе тежкото конопено платно, с което се покриваше сламеникът и което Тенар бе изнесла да се проветри, и го помъкна към ръба на Откоса. Двете с вдовицата завиха Гед в него и с усилие повлякоха товара към къщи. Точно тогава Хедър дотича при тях, следвана от Теру и Сипи. Хедър беше млада и силна и с нейна помощ те вдигнаха платното като носилка и занесоха мъжа в къщата.

Тенар и Теру спяха в нишата до западната стена на единствената продълговата стаичка. В срещуположния край се намираше само

леглото на Оджиън Мълчаливия, покрито с дебела ленена покривка. Там положиха мъжа. Тенар метна върху му одеялото на Оджиън, докато Мос произнасяше заклинания, а Хедър и Теру стояха и зяпаха.

— Сега го оставете — рече вдовицата и изведе всички вън.

— Кой е това? — попита Хедър.

— Какво прави на Откоса? — учуди се леля Мос.

— Ти го познаваш, Мос. Навремето е бил чирак на Оджиън.

Знахарката поклати глава.

— Онова момче от Десетте елши ли, миличка — сети се тя, — което после стана Върховен жрец на Роук?

Тенар кимна утвърдително.

— Не, миличка — каза Мос. — Прилича на него, обаче не е той. Този човек не е магьосник. Дори и знахар не е.

Хедър гледаше ту едната, ту другата с любопитство. Тя не разбираше повечето неща, които се говореха, ала обичаше да ги слуша.

— Но аз го познавам, Мос. Това е Ястреба. — Произнасянето на името, на прякора на Гед я изпълни с нежност и най-сетне Тенар почувства, че туй наистина е човекът, с когото е била свързана през всичките тия години, откакто го зърна за първи път. Представи си светлината, която много отдавна проблясваше като звезда в мрака на Гробниците, и неговото лице на тази светлина.

— Познавам го, Мос.

Усмихна се. После се усмихна още по-широко.

— Това бе първият мъж, когото срещнах — добави тя.

Леля Мос промърмори нещо и се отдръпна. Не искаше да противоречи на „господарката Гоха“, но остана напълно неубедена.

— Съществуват какви ли не трикове, преобразявания, превръщания, промени — рече знахарката. — Добре е да внимаваш, миличка. Как се е добрал дотук? Някой видял ли го е да минава през селото?

— Никой от вас ли не забеляза...?

Те я погледнаха с удивление. Тя се опита да произнесе „дракона“, ала неуспя. Устните и езикът не ѝ се подчиниха. Обаче една дума сама се изплъзна от гърлото ѝ:

— Калесин.

Теру бе зяпнала в нея. Гореща вълна обхвана детето, сякаш го обори треска. То нищо не каза, но мърдаше устни, като че повтаряше

името наум, и тази трескава топлина го изгаряше.

— Това са трикове! — заяви Мос. — Магьосникът ни напусна и сега какви ли не мошеници ще се появят с техните номера.

— Аз съм дошла от Атуан в Хавнър и от Хавнър в Гонт в една открита лодка с този човек — сухо вметна Тенар. — Ти го видя, когато ме доведе тук, Мос. Тогава той още не беше Върховен жрец. Но мъжът бе същият. Нима може да има други белези като тия?

Въпросът накара старицата да се замисли и тя се овладя. Погледна Теру.

— Не — отвърна Мос, — обаче...

— Смяташ ли, че не бих го познала?

Леля Мос изкриви уста, намръщи се, потърка единия си палец о другия и се загледа в ръцете си.

— Лоши работи стават по света, господарке — каза тя. — Нещо може да заеме формата и тялото на човека, а пък душата му да си е отишла, да е погълната...

— Сянката ли?

Мос се сви цялата при откровеното изговаряне на това слово. Само кимна.

— Наистина говорят, че някога, много отдавна, магьосникът Ястреба минал оттук, преди ти да дойдеш с него. И нещо тъмно го следвало по петите. Може и още да го следва. Може...

— Драконът, който го донесе при нас, го нарече с истинското му име. И аз зная туй име.

В гласа ѝ прозвуча гняв пред упоритата подозрителност на знахарката.

Мос не отрони нито дума. Нейното мълчание бе по-красноречиво от думите.

— Ами ако тази сянка върху него е собствената му смърт? — промълви Тенар. — Ако той умира? Нямам представа. Ако Оджиън...

При спомена за Оджиън тя отново се разплака. Помисли си, че Гед е дошъл твърде късно. Преглътна сълзите и отиде при сандъка с борина. Даде на Теру да напълни чайника и я погали по лицето. Сгърчените бразди на белезите ѝ бяха горещи, но детето нямаше треска, Тенар коленичи да накладе огъня. Все някой в тая къща — знахарката, вдовицата, сакатото момиче, болният мъж, — все някой трябваше да свърши необходимото, а не да плаши Теру със сълзи. Ала

драконът си бе отишъл и дали наистина не предстоеше нищо освен смъртта?

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕТО

Гед лежеше като мъртъв. Къде ли е бил? Какво ли е преживял? Тази нощ, на светлината на огъня, Тенар съблече покритите му с петна, раздърпани, вкоравели от пот дрехи, уми го и го остави да лежи гол между ленените чаршафи и одеялото от мека, тежка козя вълна. Макар и нисък, слаб човек, той бе набит и енергичен. Сега беше изтънял, сякаш стопен до кости, уморен, крехък. Дори белезите, които браздяха рамото и лявата половина на лицето му от темето до челюстта, изглеждаха смалени, прозрачни. Косата му бе посивяла.

„Разболях се от жалейки, болна съм от мъка. Няма да страдам по него! Нима сам не дойде при мене на гърба на дракона? Някога исках да го убия — помисли си тя. — Сега ще му помогна да оживее, ако мога.“ И го погледна с предизвикателство, а не с жал.

— Кой кого спаси в Лабиринта, Гед?

Той спеше, без да чува, без да помръдва. Вдовицата беше много уморена. Изкъпа се с водата, която бе стоплила да го умие, и пропълзя до мъничкото, топло, лъчисто мълчание на спящата Теру. Тя бе погълната от съня и сънят ѝ се разтваряше в едно бледорозово и сребристо, обширно ветровито пространство. Детето летеше и викаше: „Калесин!“ Друг глас му отвърщаше от светлата бездна.

Когато Тенар се събуди, птиците вече чуруликаха сред поляната и на покрива. Седна върху сламеника и видя утринната светлина през кривото стъкло на ниското прозорче, което гледаше на запад. Имаше нещо ново — някакъв кълн или проблясък, твърде дребен, за да му обърне внимание и да се замисли над него, свеж. Теру все още спеше. Тенар остана до нея и се загледа навън в облаците. Сети се за дъщеря си Апъл и се опита да си я спомни като бебе. Представата ѝ беше смътна, затова бързо изчезна: крехкото пълничко телце, което се разтърсваше от смях, къдравата, въздушна косица... После дойде второто бебе. Нареккоха го Спарк^[1], защото, както се шегуваха, бе искрата, запалена от Флинт^[2]. Тя не знаеше истинското му име. Колкото Апъл бе здрава, толкова той боледуваше като дете. Роден

преждевременно и много дребен, синът ѝ едва не умря от ларингит на два месеца и две години след това беше все едно да гледаш голишарче — никога не знаеш дали ще оживее до сутринта, или не. Но той издържа, малката му искрица не угасна. Израсна жилаво момче, винаги дейно, пълно с енергия. Не ставаше за работа във фермата, нямаше търпение с животните, с растенията, с хората. Използваше думи само когато се налага, никога за удоволствие, нито да изрази любовта си, нито да научи нещо.

Оджиън ги бе навестил при едно от скитанията си. Тогава Апъл беше на тринадесет, а Спарк на единадесет години. Магьосникът кръсти момчето в изворите на Кахеда в началото на равнината, Апъл влезе красива в зелените води, същинска жена-дете, и той ѝ даде истинското и име — Хайохе. Бе останал в стопанството Оук ден-два и попита Спарк дали не иска да поскита с него из гората. Спарк само кимна.

— Какво би правил, ако можеше? — рече тогава магьосникът и момчето му довери онова, което не искаше да сподели с майка си, нито с баща си:

— Бих отплавал в морето.

И така, когато след около три години Бийч му даде истинското име, Спарк замина като моряк на един търговски кораб, пренасящ стоки от Валмаут за Орнея и Северен Хавнър. От време на време се връщаше във фермата, но не често и никога задълго, макар че подир смъртта на баща му щеше да стане негов наследник. Той бе белокож както Тенар, ала порасна висок като Флинт, с издължено лице. Не каза на родителите си своето истинско име. Навярно нямаше да го каже на никого. Тенар не го беше виждала от три години. Може да не знаеше, а може и да знаеше за смъртта на баща си. Или самият той да бе умрял, да се бе удавил. Не ѝ се вярваше. Спарк щеше да пренесе искрата на живота през води и бури.

Това усещаше тя у себе си сега, искра. Като предчувствие за зачатие. Някаква промяна, нещо ново. Какво беше то, жената не искаше да пита. Човек не пита. Човек не пита за същинското име. То му се дава или не.

Стана, облече се. Въпреки ранната утрин бе топло и тя не напали огъня. Седна на прага да изпие чаша мляко и да погледа как сянката на Гонтийската планина се смалва в морето. Ветрецьт беше слаб,

колкото може да бъде на тази брулена от течения скална издатина. Бризът дъхаше на лято, мек и изпълнен с аромат на поляни. Някаква сладост се носеше във въздуха, някаква промяна.

— Всичко се промени! — прошепна радостно старецът, преди да умре. Бе положил ръка върху нейната и ѝ бе дал като подарък истинското си име. Беше ѝ го поверил.

— Айхал! — възкликна тя.

В отговор няколко кози пред сайванта изблеяха. Чакаха Хедър. „Бе-е-е!“ — обади се една; сетне друга, по-гърлено, твърдо: „Бла-а-а!“ Разчитай на коза, ако искаш да се разориш, обичаше да казва Флинт. Той бе овчар и не обичаше козите. Но като малък Ястреба е бил козарче тук, из тези места.

Вдовицата влезе. Вече станала, Теру гледаше към спящия мъж. Тенар обгърна детето с ръка и макар че то обикновено се дърпаше или беше безучастно към нежностите, тоя път прие прегръдката и дори лекичко се притисна към гърдите ѝ.

Гед лежеше все тъй изтощен, борен от съня. Лицето му бе така обърнато, че се виждаха четирите белега, които го прорязваха.

— Изгорен ли е? — пошепна Теру.

Тенар не отвърна веднага. Не знаеше от какво са тези белези. Много отдавна, в Рисуваната стая на Лабиринта, го беше запитала на присмех:

— От дракон ли е това?

А той ѝ отговори сериозно:

— Не е от дракон. Една родственица на Безименните ми ги остави. Обаче аз научих нейното име...

И туй бе всичко. Но тя разбираше какво значи за детето думата „изгаряне“.

— Да — кимна Тенар.

Теру продължи да гледа към мъжа. Беше извърнала глава, за да може да го вижда с единственото си здраво око, и приличаше на малка птица, на врабче или сипка.

— Хайде, врабченцето ми, пиленцето ми, той се нуждае от сън, а ти — от една праскова. Има ли тази сутрин узрели плодове?

Теру изтича да провери, Тенар я последва. Докато ядеше прасковата си, момичето изпитателно наблюдаваше мястото, където

засади своята костилка предишния ден. Очевидно бе разочаровано, че никакво дърво не е израснало, ала не каза нищо.

— Полей я — напомни Тенар.

Леля Мос пристигна късно сутринта. Едно от уменията на знахарката беше да плете кошници с тръстиките от блатото, което се намираше на Откоса. Тенар я помоли да я посвети в този занаят. Като чужденка в Гонт тя бе забелязала, че хората обичат да учат другите. Бе усвоила уменията да се оставя да я обучават и така приемаха нейния чуждоземен произход, прощаваха ѝ.

Оджиън ѝ предаде своето знание, после Флинт я научи на неговото. Навик в живота ѝ стана да се учи. Винаги имаше много за научаване, много повече, отколкото предполагаше, когато беше жрица-послушница или повереница на магьосника.

Тръстиките бяха влажни и тая сутрин трябваше да ги цепят — пипкава, но не особено трудна работа, която не изискваше пълно внимание.

— Лельо — обърна се Тенар към Мос, когато седнаха на прага пред ведрото тръстики и една рогозка, където да слагат разцепените, — как разбираш дали един човек е магьосник или не?

Отговорът на баячката бе заобиколен, като започваше с обичайните ѝ афоризми и мъглявости.

— Дълбокото познава дълбокото — произнесе тя важно — и истинското личи отдалеч.

Тук Мос разказа историята за мравката, която понесла от двореца един тънък косъм и избягала с него в мравуняка, а през нощта мравунякът засветил отвътре подобно звезда, защото косъмът бил от главата на Върховния жрец Брост. Ала само мъдрите можали да видят светещия мравуняк. За обикновените очи той си оставал тъмен.

— Значи човек има нужда от обучение — рече Тенар.

— Може би да, може би не — беше лайтмотивът в мъглявия отговор на Мос. — Някои го умеят по рождение. И дори да не подозират, пак ще се прояви. Ще просветне, както косъмът на жреца в подземната дупка.

— Да — каза Тенар. — Забелязала съм.

Тя разцепи една тръстика и остави отделените части върху рогозката:

— Как познаваш тогава, че един човек не е магьосник?

— Когато у него липсва онова, миличка. Силата. Виж сега. Ако имам очи, ще забележа, че и ти имаш очи, нали така? А ако си сляпа, ще видя и това. Ако имаш само едно око като малката или пък три, ще видя и тях, не е ли така? Но ако аз нямам око, с което да гледам, няма да разбере дали и ти имаш, освен ако сама не ми кажеш. Обаче аз имам очи. Аз виждам, зная. С третото око! — Мос докосна челото си и изкудкудяка като квачка, горда, че е снесла яйце.

Бе доволна, че е намерила точните думи. До голяма степен нейните оплетени изрази и преструвки се дължаха на неумението ѝ да борави със словата и понятията. Никой не я беше учил да разсъждава логично. Никой изобщо не я слушаше какво бърбори. От нея се очакваше, дори се изискваше да бъде неясна, мистична, да смотолевя нещата. Тя бе знахарка. Нямахше нищо общо с ясните мисли.

— Е, добре — рече Тенар. — Не искаш да отговориш на този въпрос. Значи, когато погледнеш един човек с третото си око, ти виждаш неговата сила или не?

— По-скоро разбирам — отвърна леля Мос. — Казвам, че виждам, защото така се говори. Но не е като да виждам тебе или тая тръстика, или планината отсреща. То е по-скоро разпознаване. Аз зная какво е в тебе и какво не е в горкичката празноглава Хедър. Зная какво е в милото дете и какво не е в него. Аз зная... — тя не можа да продължи с изброяването. Смотолеви нещо и се изплю. — Всяка врачка, която поне малко си владее занаята, ще разпознае друга врачка! — добави припряно.

— Значи вие се разпознавате.

Мос кимна утвърдително:

— Точно така. Това е думата. Разпознаваме се.

— Магьосникът също би усетил у теб силата, би разбрал, че си знахарка...

Ала Мос се смееше насреща ѝ. Устата ѝ бе зейнала като паст, лицето — премрежено от бръчици.

— Имаш предвид мъж ли, миличка, магьосник мъж? Че какво е общото между нас и един мъж на силата?

— Но Оджиън...

— Оджиън беше много добър — каза знахарката без ни най-малка ирония.

Известно време те продължиха да цепят тръстиките мълчаливо.

— Не се престаравай, миличка — обади се леля Мос.

— Обаче Оджиън ме учеше така, сякаш не бях момиче. Сякаш бях негова послушница като Ястреба. Научи ме на езика на Сътворението, Мос. Научаваше ме на всичко, което пожелавах.

— Той не беше като другите.

— Аз не заслужавах да бъда учена. Аз го напуснах. Какво ме интересуваха неговите книги? Защо ми бяха? Аз исках да живея. Исках да имам мъж, исках да имам деца, исках да разполагам с живота си.

Тенар цепеше тръстиките бързо, прилежно с нокътя си.

— И го получих — допълни тя.

— Все едно да вземаш с дясната ръка и да захвърляш с лявата — каза знахарката. — Ех, миличка господарке, какво да се прави? Какво да се прави? Желанието за някой мъж ме е тласкало неведнъж към ужасни неприятности. Но никога не ми е хрумвало да се омъжа — никога! А, не. Туй не е за мене.

— Защо не? — попита Тенар.

Хваната на тясно, Мос само отвърна:

— Ами кой ще вземе някаква си знахарка? — После потри челюсти, като да преживяше: — Пък и коя ли знахарка ще хукне да се омъжва?

Те продължаваха да цепят влажните тръстики.

— Кое им е лошото на мъжете? — предпазливо произнесе вдовицата.

Също така предпазливо и снишавайки глас, Мос отговори:

— Не зная, миличка. Мислила съм си за това. Често съм си мислила за това. Най-много мога да кажа ето какво. Мъжът е затворен в собствената си кожа, както орех в черупка. Твърда и силна е неговата черупка. И той цялата я изпълва, изпълва я със себе си. Той е всичко. Няма място за нищо друго под черупката.

Тенар помълча малко и сетне запита:

— Но ако е магьосник?

— В такъв случай вътре е само неговата сила. Силата му — това е той, разбираш ли? Така е при мъжа и толкоз. Щом силата му го напусне, с него е свършено. Изпразнен е.

Тя счупи въображаемия орех и хвърли черупката му:

— Нищо.

— А как е с жената тогава?

— Хе, миличка, жената е друга работа. Знае ли някой къде започва и къде свършва жената? Чуй ме, господарке, аз имам корени, аз имам корени, по-дълбоки от този остров. По-дълбоки от морето, по-стари от времето, когато са били издигнати островите. Моите корени стигат назад до началото на мрака.

Очите на Мос светнаха със странен блясък в зачервените зеници и гласът ѝ стана напевен:

— Аз стигам назад до мрака! Била съм преди луната. Никой не знае, никой не знае, никой не може да каже коя съм аз, коя е жената, жената на силата, по-дълбока от корените на дърветата, по-дълбока от корените на островите, по-стара от Сътворението, по-стара от луната. Кой смее да задава въпроси на мрака? Кой ще попита мрака как му е името?

Старицата се люлееше, повтаряйки в самозабрава своя заклинателен напев, а Тенар седеше изправена и цепеше тръстиките с нокът наполовина.

— Аз ще попитам — заяви тя.

После разполови още една тръстика.

— Твърде дълго съм живяла в мрака — добави вдовицата.

От време на време отиваше да види дали Ястреба продължава да спи. Погледна и сега. Щом отново седна при Мос, нямаше желание да се връща към разговора, защото знахарката изглеждаше мрачна и затворена.

— Когато се събудих тази сутрин, почувствах се така, сякаш бе появил някакъв нов вятър. Някаква промяна. Може би е от времето. Усети ли го? — смени темата Тенар.

Мос не отвърна с „да“ или „не“.

— Много ветрове духат тук на Откоса, някои добри, някои болни. Едни докарват облаци, други — хубаво време, а трети носят вести на онези, които могат да ги чуят. Ала ако не искат да слушат, няма да ги чуят. Коя съм аз, за да зная — бедна старица, която не се е учила нито на магическо изкуство, нито на книга? Цялото ми знание е в земята, в тъмната земя. Под краката на горделивците. Под краката на високомерните жреци и властелини. Защо им е на тези многознайковци да поглеждат надолу? Какво може да знае една стара знахарка?

— Тя би могла да ти стане ужасен враг — помисли си Тенар, — но приятел — трудно.

— Лельо — започна тя и пое следващата тръстика, — аз съм израсла сред жени. Само жени. В Каргадските земи, далеч на изток, в Атуан. Взели са ме от семейството ми като дете, за да ме направят жрица в една пустош. Не зная името ѝ, всички я наричахме просто Мястото. То бе единственото кътче, което познавах. Охраняваха го няколко войници, ала те нямаха право да влизат отвъд стените, дето го ограждаха. Ние също не трябваше да излизаме навън. Само групово, всички жени и момичета, с евнуси, които да ни охраняват, без да можем да видим мъжете.

— Какви са пък тези?

— Евнусите ли? — Тенар неволно беше употребила каргадската дума. — Скопени мъже.

Знахарката се опули. Тя произнесе заклинанието „Цех!“ и направи знака за отклоняване на злите сили. Облиза устни. Бе изпълнена с негодувание.

— Един от тях беше нещо като майка за мен... Но аз така и не видях мъж, докато станах зряла жена, Единствено момичета и жени. И въпреки това не се научих да разбирам жените, защото познавах само тях. Също като мъжете, които живеят все сред себеподобни — моряци, войници, роукските жреци, — нима те знаят мъжката природа? Как биха могли, щом никога не са разговаряли с жени?

— Дали ги хващат и скопяват, както овните и козлите? — попита Мос.

Ужасът, страхът и дори някакъв проблясък на отмъстителност бяха взели връх над гнева и разума. Съзнанието на леля Мос бе напълно завладяно от темата за евнусите.

Тенар не можа да ѝ каже много. Установи, че никога не се е замисляла над това. Скопци бяха съществували в Атуан, когато беше момиче. Един евнух я бе обичал предано, тя него също; обаче накрая го уби, за да избяга от Мястото. Сетне дойде в Архипелага, където нямаше евнуси, и съвсем забрави за тях, изхвърляйки ги в мрака заедно с тялото на Манан.

— Предполагам — поде Тенар в стремежа си да задоволи любопитството на Мос за подробности, — предполагам, че вземат малки момчета и... — но тук млъкна. Ръцете ѝ спряха да работят.

— Като Теру — каза тя след дълга пауза. — За какво е детето? За какво е то? За да го използват. Да го изнасилват, да го скопяват...

Слушай, Мос. Когато живееш в местата на мрака, там правеха тъкмо туй. Щом пристигнах тука, помислих си, че най-после съм дошла на бял свят. Научих истинската реч. Имах мъж, родих деца, живях добре. На ярка светлина. И в тази именно ярка дневна светлина те сториха на Теру всичко това. В ливадите край реката. Реката, която блика от извора, където Оджиън кръсти дъщеря ми. Под светлината на слънцето. Опитвам се да намеря място, за да живея, Мос. Разбираш ли ме? Разбираш ли какво искам да кажа?

— Да, да — рече старицата и подир малко добави: — Има достатъчно мъка на тая земя, миличка, не е нужно сама да ходиш да я търсиш.

И забелязала как пръстите на Тенар треперят, докато се опитва да разцепи една тръстика, допълни:

— Не се престаравай, миличка.

Гед се понадигна едва на следващия ден. Мос, която бе опитна, макар и ужасно мръсна като болногледачка, успя да му сложи в устата някоя и друга лъжица месен бульон.

— Гладен и прежаднял — обяви тя. — Нямало е какво да яде и пие там, откъдето идва.

Сетне отново го погледна преценяващо:

— На път е, струва ми се. Щом отслабнат, не могат да пийнат и вода, въпреки че имат нужда само от това. Големи, силни мъже са умирали така пред очите ми. Стопят се за броени дни като сенки.

С неотклонното си търпение обаче тя му сложи в устата още няколко лъжици от нейния бульон от месо и билки.

— Ще видим. Изглежда, че е твърде късно. Той е на път.

Говореше без жалост, може би дори със задоволство. Мъжът не означаваше нищо за нея. Значение имаше само смъртта. Може да ѝ се удаде да погребее този магьосник, след като не я оставиха да погребее стария.

Гед се събуди на другия ден, докато Тенар мажеше с мехлем ръцете му. Сигурно дълго бе пътувал, възседнал гърба на Калесин, понеже металните люспи бяха ожулили кожата на дланите му и пръстите му бяха целите одраскани от вътрешната страна. В съня те оставаха стиснати, сякаш да не изпуснат липсващия дракон. Тя трябваше внимателно да разтвори хватката им, за да ги измие и натрие с мехлема. Докато правеше това, той викаше и се опитваше да се улови

за нещо, като че ли пада. Открехна очи. Вдовицата тихо му заговори. Гед я погледна.

— Тенар — каза гостът, без да се усмихне. Разпозна я естествено, без емоции. И тя изпита истинско удоволствие — сякаш вдъхна аромата на цвете — от факта, че все още има един човек, който знае името ѝ, и този човек е той.

Тенар се наведе напред и го целуна по бузата:

— Не мърдай. Остави ме да свърша.

Магьосникът се подчини и скоро пак се унесе, тоя път с отворени и отпуснати длани.

Заспивайки до Теру късно същата вечер, тя си каза: „Аз никога досега не бях го целувала.“ Подобна мисъл я потресе. Отначало направо не повярва. Нима не се е случвало нито веднъж през всичките тези години — не в Гробниците, но после, когато вървяха заедно из планините или когато плаваха към Хавнър с лодката „Взор“, за да дойдат тук, в Гонт?

Не. И Оджиън никога не я целуна, нито тя него. Наричаше я дъще, обичаше я, ала никога не я бе милвал. Пък и тя, израснала самотна, недосегаема като жрица, не се стремеше към ласка или поне не бе разбирала, че се стреми. Понякога облягаше за миг чело или буза на дланта на Оджиън. Тогава той я докосваше леко по косата, само веднъж.

При Гед нямаше и толкоз.

„Нима никога не съм помисляла за това?“ — питаше се удивена Тенар и не можеше да повярва.

Не знаеше. Когато се опита да разсъждава по тази тема, налегнаха я ужас и чувство за грях, но сетне отминаха, понеже нямаше никакъв смисъл. Устните ѝ си спомняха вкуса на неговата грубовата, суха, хладна кожа близо до устата отдясно и единствено туй имаше значение и тежест.

Вдовицата заспа. Сънува, че някакъв глас я вика: „Тенар! Тенар!“ и тя му отвърща с крясък на морска птица, литнала в светлината над морето. Обаче не знаеше името, което назоваваше.

Ястреба разочарова леля Мос. Остана жив. След ден-два знахарката го обяви за спасен. Тя идваше и го хранеше със своя бульон от козе месо, корени и билки, привдигаше го към себе си — силната миризма на тялото ѝ го обгръщаше — и му поднасяше лъжичка по

лъжичка, докато мърмореше. Въпреки че той я позна и се обърна към нея с името ѝ, а и тя не можеше да отрече, че тоя човек наистина прилича на Ястреба, все пак много ѝ се искаше да го отрече. Той никак не ѝ харесваше. Повтаряше, че целият бил сбъркан. Тенар достатъчно уважаваше проникателността на знахарката, за да се разтревожи от нейните думи, но не изпитваше никакво подозрение. Беше ѝ приятно, че Гед е тук и бавно се връща към живота.

— Ще видиш, когато дойде напълно на себе си — каза тя на Мос.

— На себе си! — възкликна леля Мос и направи жест, с който искаше да покаже, че чупи и изхвърля празна черупка.

Той скоро попита за Оджиън. Тенар се страхуваше от този въпрос. Бе си внушавала и почти успешно, че няма да я попита, че сам ще разбере, както бяха разбрали дори магьосниците от пристанището Гонт и Ри Алби, щом умря Оджиън. Ала на четвъртата сутрин гостът лежеше буден, когато тя дойде при него. Погледна я и рече:

— Това е къщата на Оджиън.

— На Айхал — подчерта вдовицата, колкото можеше поестествено.

Все още ѝ бе трудно да изговаря истинското име на магьосника. Нямаше и представа дали Гед знае туй име. Навярно. Оджиън трябва да му е казал или Ястреба да го е узнал, без да му се казва.

Известно време той не реагира, сетне проговори безизразно:

— Значи е мъртъв.

Лежеше и замислено гледаше пред себе си, сякаш се опитваше да си спомни нещо.

— Кога съм дошъл тук?

Тенар се наведе към него, за да я чуе:

— Преди четири дни вечерта.

— И никой друг е нямало в планината — каза той. Тялото му трепна като от болка или от непоносимия спомен за болка. Намръщи се и затвори очи. После си пое дълбоко дъх.

С възвръщането на силата му Тенар свикна с навъсените вежди, дълбоките въздишки и сключените пръсти. Силата му се възвръщаше, но не и облекчението и здравето.

Седнал бе на прага на къщата под слънцето на летния следобед. За първи път се отдалечаваше толкова от леглото си. Седеше на прага, загледан в отиващия си ден, и Тенар, която идваше от бобените лехи,

се взря от своя страна в него. Той още изглеждаше пепелявоблед като сянка. Подобно впечатление се създаваше не само от посивялата коса, а и от това, че беше станал кожа и кости. Очите му бяха угаснали. И все пак тази сянка, този преbledнял мъж бе същият, чието лице тя видя някога огряно от лъчите на собствената му сила, същото силно лице с ястребов нос и изрязана уста, същият красив човек. Винаги е бил горд и красив.

Тенар приближи до него.

— Слънцето ти е полезно — каза му тя и той кимна, ала ръцете му оставаха свити, докато си седеше обгърнат от топлината на лятото.

Гед бе толкова мълчалив, че й се струваше, че нейното присъствие го смущава. Сигурно не можеше да се държи с нея така непосредствено, както някога. Той беше вече Върховен жрец в края на краищата — не биваше да забравя това. А и двадесет и пет години бяха минали, откакто вървяха заедно из планините на Атуан и отплаваха с „Взор“, прекосявайки източните морета.

— Къде е „Взор“? — попита ненадейно тя, изненадана от тая мисъл, но после си каза: „Колко глупаво от моя страна! Толкоз години са изтекли и Върховният жрец надали ще държи такава малка лодчица.“

— В Селидор — отвърна той с лице, погълнато от неговата постоянна и неразбираема тъга.

„Някога, много отдавна, отдавна, колкото вечността, и далеч, далеч, колкото остров Селидор...“

— Най-далечният остров — промълви Тенар почти като въпрос.

— Далеч, далеч на запад — потвърди мъжът.

Седяха край масата, току-що свършили с вечерята. Теру бе излязла навън да играе.

— От Селидор значи си дошъл на гърба на Калесин?

И този път името на дракона сякаш излезе само от устата й, звуците сами се оформиха, издишвайки шипяща струя.

При това име Гед вдигна очи и настойчиво я изгледа, което я накара да осъзнае, че той рядко срещаше нейния поглед. После кимна утвърдително и искрен до педантичност, се поправи:

— От Селидор до Роук и сетне от Роук до Гонт.

Какво означаваше туй? Хиляда, десет хиляди мили? Тя нямаше представа. Виждаше огромни карти в съкровищниците на Хавнър,

ала никой не я беше учил на числа и разстояния. „Толкова далеч, колкото Селидор...“ И дали милите можеха да бъдат мерило за полета на един дракон?

— Гед — обърна се към него с истинското му име, понеже бяха сами, — разбирам, че си преминал през големи изпитания и опасности. Ако не искаш или не можеш да ми кажеш — недей. Но, струва ми се, че ако зная, ако зная нещо за това, бих могла да ти помогна. Бих желала да ти помогна. Нищо чудно скоро да дойдат от Роук да те вземат, да изпратят кораб за Върховния жрец или може би дракон знам ли? И ти отново ще заминеш. Без да сме си казали нищичко.

Тя закърши ръце от фалша на собствените си думи и глас. Да се шегува с дракона, да мърмори като недоволна жена!

Той гледеше надолу към масата, търпелив и сериозен подобно стопанин след напрегнат ден на полето, изправен пред някаква домашна буря.

— Никой няма да дойде от Роук, струва ми се — рече жрецът, което му костваше твърде голямо усилие, и той трябваше да си поеме дъх, преди да продължи:

— Дай ми малко срок.

Стори и се, че Гед няма какво повече да каже, и отвърна:

— Да, разбира се, съжалявам — сетне се изправи да почисти масата, когато магьосникът произнесе все още със сведен поглед, но достатъчно отчетливо:

— Вече разполагам с време.

После също стана, занесе чинията си на умивалника и довърши почистването на масата. Докато Тенар прибираше храната, той изми съдовете. Това я заинтригува. Сравняваше го с Флинт, който никога не бе измил и една паница през живота си. Туй беше женска работа, Обаче Гед и Оджиън бяха живели тук сами, без жени. Гед навсякъде бе живял без жени, затова и вършеше „женската работа“ и не мислеше нищо лошо за нея. Жалко би било, реши Тенар, ако той започнеше да я подценява, да се страхува, че тя подрива достойнството му.

Никой не дойде от Роук да го потърси. Когато споменаха за това, беше изминало твърде малко време и никакъв кораб не би успял да пристигне освен с магически вятър в платната през целия път. Но дните отлитаха, а вест или знак за него не идваше. Стори й се странно

да оставят Върховния жрец толкова дълго необезпокояван. Може би им бе забранил да го търсят; или се е скрил тук с магия, тъй че да не могат да разберат къде е, нито да го познаят. Ето че и селяните засега не му обръщаха особено внимание.

Това, че от имението на господаря на Ри Алби още никой не идваше, не беше за учудване. Владетелите на замъка поначало не бяха в добри отношения с Оджиън. Из селото се говореше, че жените от тоя замък се занимавали с черна магия. Една от тях се омъжила за някакъв велможа от Севера, който жива я погребал под един камък. Друга въздействала на нероденото дете в утробата си, опитвайки се да направи от него създание на силата, и наистина то проговорило при раждането си, ала се появило на бял свят без кости.

— Като малка кожена торба — шепнеха си селянките, — малка торба с очи и глас. Не пожелало да суче, мънкало на някакъв странен език и много скоро умряло...

Каквато и истина да имаше в тези приказки, вярно бе, че владетелите на Ри Алби се държаха настрана. Сподвижница на Ястреба, повереница на магьосника Оджиън, приносителка на пръстена на Ерет-Акбе в Хавнър, можеше да се очаква, че Тенар ще бъде поканена в замъка на имението, когато за първи път стъпи в Ри Алби, но не беше. Вместо това, за нейна радост, остана да живее сама в една къщурка, която принадлежеше на селския тъкач Фан, и рядко ѝ се налагаше да вижда хората от голямата къща, и то от разстояние. Мос ѝ каза, че господарката на къщата е умряла и са останали само много, много старият господар и неговият внук, както и младият магьосник на име Аспен, когото бяха наели от Роук.

Откакто Оджиън почина и бе погребан с талисмана на леля Мос в ръка под буковото дърво край планинската пътека, Тенар не беше виждала Аспен. Колкото и да е странно, той не знаеше, че Върховният жрец на Землемория е в собственото му село, или ако знаеше, се държеше надалеч. А и магьосникът от пристанище Гонт, който бе пристигнал за погребението на Оджиън, също не дойде повторно. Дори и да не беше разбрал, че Гед е тук, то със сигурност помнеше коя е тя, бялата владетелка, носила пръстена на Ерет-Акбе на китката си и съединила отново Руната на мира. „Но колко години са минали оттогава, стара жено! — каза си тя. — Кому ще накривиш шапката?“

И въпреки всичко нали от нея бяха научили истинското име на Оджиън? Дължаха ѝ известна проява на учтивост.

Ала магьосниците поначало не бяха особено учтив народ. Те бяха хора на силата. Имаха отношение само към силното. А каква сила притежаваше Тенар сега? Или изобщо бе притежавала? Като момиче и жрица беше просто съд: енергията на мрака бе текла през нея, използвала я бе и оставила я празна, недокосната. Като млада жена тя получи могъщо познание от един човек на силата, но го загърби, без да се докосне до него. По женски предпочете и притежаваше навремето силите на жената, обаче това време мина — не беше вече съпруга и майка. Нищо нямаше у нея, никаква мощ, която да бъде забелязана от някого.

Но драконът ѝ бе проговорил. „Аз съм Калесин“ — каза той, а тя му отвърна: „Аз съм Тенар.“

„Какво значи господар на драконите?“ — попита някога Гед в местата на мрака, в Лабиринта, опитвайки се да отрече неговата сила, да го накара да признае нейната. И той ѝ отговори с онази естествена прямота, която винаги я обезоръжаваше: „Човек, с когото драконите са готови да приказват.“

И тъй, Тенар стана жена, с която драконите разговарят. Дали това беше новото, тайното познание, зрънцето светлина, което тя усети у себе си, когато се събуди под малкото прозорче, обърнато на запад?

Няколко дни след разговора на масата вдовицата се зае да плеви една леха в градината на Оджиън, чистейки обраслия лук, който той засади напролет. Гед се промъкна през пролуката на високата ограда, дето държеше козите отвън, и започна да работи от другия край на реда. Поплеви известно време, сетне седна и си погледна дланите.

— Остави ги да зарастат — меко рече Тенар.

Ястреба кимна.

Високият, привързан на колове боб в съседния ред цъфтеше и уханието на цветовете му бе много приятно. Мъжът седеше, отпуснал изтънели ръце на коленете си, и гледаше към осветената от слънцето плетеница от лози, цветя и увиснали бобени вейки. Тя подзе, както си работеше:

— Преди да умре, Айхал каза: „Всичко се промени...“ И наистина след неговата смърт аз го жая, скърбя, но нещо ме издига

над страданието. Нещо идва за живот, пуснато е на свобода. Насън и щом отвори очи, зная, че има някаква промяна.

— Да — потвърди той. — Краят на злото. И... — Подир дълго мълчание заговори отново. Не гледаше към нея, ала гласът му прозвуча точно като онзи глас, който познаваше — тих, спокоен, с лекия си гонтийски акцент:

— Помниш ли, Тенар когато за първи път пристигнахме в Хавнър?

„Как бих могла да забравя?“ — помисли си тя, но нищо не каза от страх да не го накара пак да млъкне.

— Как изтеглихме „Взор“ и излязохме на кея — стъпалата бяха мраморни. И хората, всичките тези хора... А ти вървеше, вдигнала ръка, за да им покажеш пръстена...

„... Вдигнала ръка. Аз бях изплашена до смърт от всички тия лица, гласове, цветове, кули и знамена, всичко в злато, сребро и музика. Там познавах само тебе, само тебе на света, в целия свят единствено тебе, с когото вървах...“

— Стражите на Кралския дворец ни съпроводиха до Кулата на Ерет-Акбе всред многолюдните улици. И ние изкачихме високите стъпала — ние двамата, сами. Спомняш ли си?

Тенар кимна. Докосна с ръце земята, която плевеше, и усети нейната ронливост, нейния хлад.

— Аз отворих вратата, Тя бе тежка и отначало заяде. После двамата влязохме. Помниш ли?

Сякаш търсеше потвърждение: „Истина ли е било това? Ти спомняш ли си?“

— Беше голяма зала, с извисени сводове — рече Тенар. — Приличаше ми на залата, където бях погълната, но само защото бе също толкова висока. Светлината нахлуваше от прозорците горе на кулата. Снопозете лъчи се кръстосваха като саби.

— И тронът — допълни той.

— Да, и тронът. Целият бе в злато и пурпур. Ала празен като трона в залата на Атуан.

— Вече не е — каза Ястреба. Загледа се в нея сред зелените стръкове лук. Лицето му бе напрегнато, изпълнено с копнеж, сякаш беше изправен пред непостижима радост. — Има крал на трона в Хавнър, в центъра на света. Предсказаното се сбъдна. Руната бе

съединена и възстановена целостта на света. Дойдоха мирни времена. Той...

Гед замълча, сведе поглед и стисна ръце:

— Той ме върна от смъртта към живота. Арен от Енлад, който в бъдещите песни ще се нарича Лебанен. Той получи своето истинско име — Лебанен, кралят на Землемория.

— Значи оттам идва тази радост, това просветление — възкликна Тенар и коленичи, вперила взор в него.

Магьосникът не реагира.

„Хавнър има крал“ — каза си тя. После повтори на глас:

— Хавнър има крал!

Вдовицата носеше у себе си спомена за оня красив град, за широките улици, мраморните кули, керемидените и бронзови покриви, за корабите с бели платна в пристанището и разкошната тронна зала, където се кръстосваха слънчевите лъчи, богатството, достолепието, хармонията и редът, поддържан там. Представяше си как от този светъл център редът се разпространява като съвършени водни кръгове, като права улица, като кораб, плаващ преди вятъра — знаещ своето направление, принасящ мир.

— Добре се справи, приятелю — кимна вдовицата. Той махна леко, сякаш да предотврати думите ѝ, извърна се и притисна устата си с длан. Тенар не можеше да понесе сълзите му. Наведе се над своята работа. Издърпа един плевел, сетне друг, якият му корен се откъсна. Тя разрови с ръце твърдата почва, за да открие началото на плевела, пръстите ѝ потънаха долу.

— Гоха — чу се слабият, дрезгав глас на Теру и жената се озърна наоколо.

Детето с обезобразеното лице гледаше към нея със зрящото и със сляпото си око. Тенар помисли:

„Дали да ѝ съобщя, че в Хавнър има крал?“

Изправи се и отиде до вратата, за да не кара Теру да вика. Бийч каза, че докато е лежало в огнището в безсъзнание, момичето е вдишало огън.

— Гласът му е изгорял — поясни той.

— Трябваше да наблюдавам Сипи — прошепна Теру, — но тя изчезна от пасището и не мога да я намеря.

Рядко бе произнасяла толкова дълго изречение. Цялата трепереше от тичането и от стремежа си да не се разреве. „Не можем сега да седнем всички да плачем — рече си Тенар. — Това би било глупаво, не бива да го допускаме!“

— Ястребе — викна тя, — една от козите е избягала.

Той стана веднага и се упъти към вратата. Погледна Теру, сякаш не забелязваше ужасните белези по лицето ѝ, сякаш не забелязваше и нея самата. Момичето бе само едно дете, загубило козата си. Козата беше в ума му.

— Може да се е смесила със селското стадо — предположи Ястреба. — Това дъщеря ли ти е? — обърна се към Тенар.

Досега не бе обелвал и дума за детето и Тенар си помисли колко странни са мъжете.

— Не. Нито внучка. Обаче е моя рожба — каза тя. Какво я караше отново да му се подиграва и присмива?

Гед се отдръпна от вратата, защото Сипи изведнъж се шмугна към тях като стрела, а Теру затича след нея.

— Хей! — провикна се магьосникът ненадейно, скочи и препречи пътя на козата, насочвайки я право към отворената порта и ръцете на Тенар.

Тя успя да хване Сипи за оглавника. Животното внезапно застина, кротко като агънце, и погледна към Тенар с едното си жълто око и към лехата с лук — с другото.

— Вън! — кресна вдовицата и поведе козата към каменливото пасище, където ѝ бе мястото.

Гед седна на земята, останал и той като Теру без дъх. Дишаше тежко и се виждаше, че му се вие свят, но поне не беше облян в сълзи. Имай доверие на коза, та всичко да се провали.

— Хедър не трябваше да те оставя да пазиш Сипи — рече Тенар на Теру. — Никой не може да опази Сипи. Ако отново избяга, просто кажи на Хедър и не се тревожи. Разбрано?

Теру кимна. Бе се вторачила в Гед. Рядко ѝ се случваше да се загледа в някого, особено пък в мъж. Можеше само да мерне с око човека. Ала този път го наблюдаваше настойчиво, вирнала глава като врабче. Дали не ѝ се струваше герой?

[1] Spark — искра (англ.). — Б.пр. ↑

[2] Flint — кремък (англ.). — Б.пр. ↑

ВЛОШАВАНЕ

Беше минал месец от есенното равноденствие, но вечерите все още бяха дълги на Откоса, който гледаше на запад. Теру се прибра късно, след като цял ден бяха обикаляли за билки с леля Мос и беше твърде изтощена, за да хапне нещо. Тенар я сложи на скута си да ѝ попее. Когато детето бе преуморено, то не можеше да заспи. Свиваше се в леглото като парализирано животинче и започваше да халюцинира, докато изпадне в сомнамбулно състояние между съня и будността, и нищо не стигаше до него. Вдовицата знаеше, че ако го вземе на ръце и му попее, може да помогне. Изредеше ли всички песни от Средната долина, които като фермерска съпруга бе научила, тя подеваше безконечните каргадски напеви, чути от нея като дете-жрица в Гробниците на Атуан. Приспиваше Теру с монотонните, сладостни мелодии на жертвоприношенията пред Безименните сили и Празния трон, който сега тънеше в прах и развалини след земетресението. Не долавяше никаква друга сила в тях, освен силата на самата песен. А и обичаше да пее на майчиния си език, макар да не знаеше какви песни реди една майка на детето си в Атуан, нито какво беше плята собствената ѝ майка.

Най-сетне Теру заспа. Тенар внимателно я сложи в леглото и почака да види дали няма да се събуди. После хвърли бегъл, едва ли не виновен поглед наоколо, за да се увери, че е сама, и с радостен, доволен вид постави своята тънка, прозрачна ръка върху детската кожа там, където бе ужасният белег от изгаряне на бузата и окото. Всичко това изчезваше при нейното докосване. Белегът нарастваше и пред очите ѝ заставаше едно закръгленичко, нежно, спящо личице. Сякаш докосването възстановяваше истината. Сетне леко и неохотно вдигаше длан и виждаше непоправимото и неизлечимо зло.

Тя се наведе, целуна белега и тихо излезе от къщата.

В ширната, бисерна мараня залязваше слънцето. Околоврът нямаше жива душа. Сигурно Ястреба беше в гората. Започна да посещава гроба на Оджиън и с часове да остава в тишината под бука.

Като поукрепна малко, взе да обикаля пътеките, по които бе бродил Оджиън. Нямаше никакъв апетит и Тенар го караше насила да се храни. Избягваше хората, искаше да бъде сам. Теру с готовност би го следвала навсякъде и каквато си беше мълчалива, едва ли щеше да му пречи, но той бе неспокоен, връщаше детето вкъщи и се отправяше самичък надалеч, из краища, които вдовицата не познаваше. Връщаше се късно и веднага заспиваше, а често, преди тя и детето да се събудят, пак излизаше. Тенар му оставяше да си носи хляб и месо.

Сега го гледаше как приближава по пътеката през поляната, която и се стори толкова дълга и мъчителна при последната разходка на Оджиън. Вървеше в сияйния въздух, сред превитите от вятъра треви, упорито заключил у себе си своето нещастие, твърд като камък.

— Ще се навърташ ли край къщата? — попита го тя отдалече. — Теру спи, а аз искам да се поразходя малко.

— Да, върви — каза той и Тенар тръгна, замислена за безразличието на мъжете към всички онези неотменни неща, дето владеят една жена: че не трябва например да се отдалечаваш от спящото дете, че свободата на едного означава несвобода за другия, докато се установи оня променлив, подвижен баланс, подобен на баланса на човешкото тяло — първо местиш единия, после другия крак и така постигаш великото умение да ходиш...

Сетне мислите ѝ бяха погълнати от гъстеещите цветове на небето и от нежния полъх на вятъра. Тя продължи разходката си без метафори, додето стигна песъчливата урва. Спря пред нея и се загледа в слънцето, губещо се в тиха, светла мараня.

Тенар коленичи, откри с поглед, а скоро и с пръсти дългата, неясно очертана следа в края на скалата: следата от опашката на Калесин. Отново и отново я проследи с показалец, вперила унесени очи в бездната на здрача. Произнесе името му веднъж. Този път то не опари дъха и, но просъска и леко се отрони от устата ѝ: „Калесин...“

Вдигна взор на изток. Върховете на Гонтийската планина бяха целите червени над гористите места, отразявайки светлината, която бе залязла долу, в ниското. Докато гледаше, цветът избледня. Отмести поглед и когато пак го върна, височините бяха вече сиви, неясни и гористите склонове потъмнели.

Почака вечерницата и щом тя изгря над лятната омара, бавно се отправи към дома.

Към дома ли? Защо стоеше тук, в къщурката на Оджиън, а не в своята, фермерската къща? Защо се грижеше за козите и лука на Оджиън, а не за собствените си овощни градини и стада? „Чакай“ — каза ѝ той и тя го послуша. Ала ето че драконът дойде, Гед се възстанови. Ролята ѝ бе изпълнена. Беше поприбрала къщата. Повече нямаше нужда от нея. Време бе да си върви.

И все пак не можеше дори да помисли, че ще изостави тази висока скала, това Соколово гнездо, и ще се върне отново в низините, в удобните фермерски земи, в закътаните краища — не можеше да размишлява за туй, без сърцето ѝ да се свие и да помръкне. Какви сънища я задържаха тук, под мъничкото прозорче с изглед на запад? Какво означаваше за нея драконът, който я намери на Откоса?

Вратата на къщата бе отворена, както обикновено, за да влизат светлинка и въздух. Ястреба седеше без осветление и огън на едно ниско столче пред угасналото огнище. Той често почиваше там. Тенар предполагаше, че това е било мястото му, когато за кратко време като момче е служил при Оджиън. И тя сядаше тука през зимните дни, докато беше ученичка на Оджиън Мълчаливия.

Той я видя да влиза, но погледът му бе вперен в десния тъмен ъгъл зад вратата. Там беше изправен жезълът на покойника — тежка дъбова тояга, висока колкото човешки ръст и протрита на мястото на дръжката. До нея Теру бе поставила лесковата пръчка и елшовата тояга, които Тенар откърши за тях на път за Ри Алби.

Вдовицата си рече: „Ами къде ли е неговият жезъл, жезълът от тисово дърво, който му беше дал Оджиън? И защо ли до днес не ми е хрумнало да помисля за това?“

Тъмно бе в къщата и сякаш душно. Почувства се потисната. Искаше ѝ се да поговорят, ала сега, когато беше тук, нямаше какво да му каже, нито той на нея.

— Струва ми се — започна най-сетне Тенар, докато подреждаше четирите чинии на дъбовия шкаф, — че е време да се връщам във фермата.

Магьосникът нищо не отвърна. Може и да е кимнал, но тя бе обърната с гръб.

Изведнъж се усети уморена, имаше желание да си легне, обаче Гед все още седеше близо до входа, а и не се беше стъмнило съвсем.

Не можеше да се съблече пред него. Тъкмо се канеше да го помоли да излезе за малко, когато той се прокашля и колебливо заговори:

— Книгите. Книгите на Оджиън. Руните и двете Свещени книги. Ще ги вземеш ли със себе си?

— Аз ли?

— Ти бе последната му ученичка.

Тя приближи до огнището и седна отсреща на трикракото столче на Оджиън.

— Научих се да пиша на хардийски руните, ала нищо не помня от това. Спомням си нещо от езика на драконите. И само толкоз. Не можах да стана магьосница. Омъжих се, както знаеш. Мислиш ли, че Оджиън би завещал своите мъдри книги на една фермерска жена?

Той помълча и после безстрастно попита:

— А не ги ли е оставил на някого?

— Най-вероятно би ги оставил на тебе.

Ястреба нищо не отвърна.

— Ти бе последният му чирак, негова гордост и приятел. Никога не го е казвал, но естествено е да дойдат при тебе.

— Ами аз какво ще правя с тях?

Тенар го изгледа в мрака. Западното прозорче хвърляше слаба светлина. Мрачният, безмилостен, необясним гняв в гласа му предизвика собствения ѝ гняв:

— Мене ли питаш ти, Върховният жрец? Защо ме изкарваш по-глупава, Гед, отколкото съм? Тогава той се изправи. Гласът му трепереше:

— Но не виждаш ли... не можеш ли да видиш... че с всичко това е свършено... няма го!

Тя остана втрещена, опитваше се да разгледа лицето му.

— Аз нямам никаква сила. Нищо. Отдадох я, изчерпах я — цялата. За да затворя... За да... Е, няма я, свърши се.

Вдовицата се опита да отрече онова, което той казваше, обаче не можеше.

— Както се излива вода — промълви Гед, — чаша вода в пясъка. В пресъхналата земя. Тъкмо туй трябваше да направя аз. Но сега няма от какво да пия. А какво значение има, какво можеше да промени една чаша вода в пустинята? Нима пустинята изчезна?... Ах! Чуй ме! Така ми шепнеше тя иззад тази врата: „Чуй ме! Чуй ме!“ И аз отидох в

мъртвата земя, когато бях млад. Там я срещнах, слях се с нея, ожених се за своята смърт. Тя ми даде живот. Даде ми вода, водата на живота. Тя бе извор, ручей, руйна, щедра. Ала изворите там не текат. Всичко, което накрая ми остана, беше чаша вода и аз трябваше да я излея в пясъка, коритото на пресъхналата река, върху скалите в тъмнината. И тъй, силата е изчерпана. Свърши. Няма я.

Тенар бе чувала достатъчно от Оджиън и самия Гед, за да се досети за каква земя говори той и въпреки че използваше образи, те не замаскираха истината, а бяха самата истина, както я беше узнал. Знаеше също, че трябва да отрече онова, което казваше магьосникът, независимо дали бе вярно.

— Ти не си оставяш никакво време, Гед — рече тя. — Тежко е завръщането от смъртта, дори и на крилете на дракона. Нужно ти е време. Време и спокойствие, мълчание и тишина. Ранен си и трябва да се лекуваш.

Той дълго не отговори, застанал изправен там. Жената си мислеше, че е казала каквото трябва, за да го успокои. Но Гед най-сетне промълви:

— Като детето ли?

Беше сякаш пробождаше с нож, толкова остър, че не усети как се заби в тялото и.

— Не разбирам защо си взела Теру — продължи той със същия тих, равен глас, — като знаеш, че не може да се излекува. Като знаеш що за живот я очаква. Предполагам, че е заслуга на времето, което изживяхме — една тъмна епоха, епоха на разруха, едно свършено време. Сигурно си я взела, както и аз отидох да се срещна с моя враг — защото не си можела да сториш нищо друго. И така, ще трябва да влезем в новата епоха с плячката от нашата победа над злото. Ти с твоето обгорено дете, а аз без абсолютно нищо.

Гласът на отчаянието бе равен, слаб.

Тенар се обърна да погледне към магическия жезъл в тъмния ъгъл зад вратата вдясно, ала той не светеше.

Беше се стъмнило напълно — и вътре, и навън. През отворената врата надничаха няколко звезди, високи и бледи. Тя се загледа в тях. Искеше ѝ се да разбере кои са те. Стана и опипом край масата стигна до прага. Леките облаци се бяха сгъстили и не се виждаха много звезди. Отвътре бе наблюдавала една бяла лятна звезда, която на

родния ѝ език в Атуан наричаха Техану. Не можа да разпознае другите. Не знаеше как се казва Техану тук, на хардийски, нито пък истинското ѝ име, с което я бяха кръстили драконите. Знаеше само как би я нарекла майка ѝ. Техану, Техану, Тенар, Тенар...

— Гед — попита тя, без да се обръща, — кой те е отгледал като дете?

Той приближи до нея и също се загледа в мъгливия хоризонт над морето, в звездите, в тъмния силует на планината пред тях.

— Никой особено — отвърна. — Майка ми е починала, когато съм бил бебе. Имах по-големи братя, но не ги помня. Помня баща ми, ковача. И сестрата на майка ми. Тя беше знахарката на Десетте елши.

— Като леля Мос — забеляза Тенар.

— По-млада. И притежаваше сила.

— Как се казваше?

Гед замълча.

— Не мога да си спомня — бавно отговори той. След малко допълни: — Тя ме научи на имената. Сокол, прелетен сокол, орел рибар, ястреб кокошар, ястреб врабчар...

— Как наричат по вашите места онази звезда? Ей там, онази бялата?

— Сърцето на Лебеда — рече жрецът, загледан в нея. — В Десетте елши я наричат Стрелата.

Ала не произнесе името ѝ на езика на Сътворението, нито истинските имена на ястреба, сокола, орела, които му бе поверила знахарката.

— Не биваше да ти казвам това вътре — тихо промълви той. — Въобще не бива да говоря.

— Щом не желаеш да разговаряме, какво друго ми остава, освен да си ида? Защо мислиш само за себе си? Все за себе си? Излез за малко. Искам да си легна — ядоса се накрая Тенар.

Гед смотолеве объркан някакво извинение и излезе. А тя отиде в нишата, смъкна дрехите си и се пхна в леглото, заравяйки лице в сладостната топлина на копринената косица по вратлето на Теру.

„Като знаеш що за живот я очаква...“ Гневът ѝ, глупавият ѝ отказ да признае истината за това, което чу, се дължаха на нейното разочарование. Макар Ларк десетократно да повтори, че нищо не може да се направи, тя все се беше надявала, че Тенар ще успее със свои

сили да излекува изгарянията. Въпреки че самата вдовица непрекъснато твърдеше, че и Оджиън не би могъл да помогне, вярваше: Гед е способен да изцери Теру. Ще постави ръка върху белега и той ще изчезне, сляпото око ще прогледне, вкочанената ръка ще се раздвижи, разбитият ѝ живот ще се възстанови. „Като знаеш що за живот я очаква...“ Извърнатите лица, знаците за отклоняване на злото, ужасът, любопитството, болезненото съжаление и дебнещата заплаха, защото злото влече след себе си зло... и никога ласка на мъж. Никой нямаше да я прегърне. Никой освен Тенар. О, Ястреба бе прав: по-добре щеше да бъде за детето да умре. Трябваше да го оставят да си замине в оная мъртва земя, тя, Ларк и Айви — тези стари жени, забъркали се където не им е работата, мекушави и жестоки. Той беше прав, той винаги биваше прав. Но това значи, че мъжете, дето се бяха забавлявали с Теру, и жената, която си бе позволила да проституира, също са били съвсем прави, като са я пребили до безсъзнание и са я блъснали в огъня да изгори до смърт. Само че не си бяха свършили делото докрай. Бяха се размекнали, подарили ѝ бяха някакъв живот. Там им е била грешката. А Тенар беше постъпила във всичко погрешно. Предадена като дете на силите на мрака, тя бе погълната от тях, оставила се бе да я погълнат. Наистина ли си въобразяваше, че щом прекоси морето и усвои други езици, щом стане съпруга и майка и просто живее живота си, може да се превърне в нещо друго освен в онова, което представляваше — техен слуга, тяхна храна, всякога на тяхно разположение при всичките им прищевки? Самата съсипана, вдовицата привлече съсипаното към себе си, то стана част от собствената и разруха, олицетворение на собствената ѝ злочестина.

Косата на детето беше руса, топла, приятно ухаеща. В съня си Теру се сгуши в прегръдката на Тенар. Какво бе виновна? Бяха я наранили, наранили я бяха непоправимо, ала тя нямаше никаква вина. Нищо не е непоправимо, нищо не е непоправимо. Тенар я притисна, легнала до нея, и насочи мислите си към светлината на нейния сън, към бездната от лъчи, към името на дракона, името на звездата, Сърцето на Лебеда, Стрелата, Техану.

Тя сресваше черната коза заради руното, което после щеше да изпреде и да даде да изтъкат, за да направят прочутия на остров Гонт вълнен ямурлук. Старата черна коза бе сресвана хиляди пъти и това ѝ беше приятно. Клатеше се в синхрон с ресането. Сиво-черното руно се

трупаше на мека, мръсна купчинка, която Тенар накрая натъпка в една тюлена торба. Погали животното около ушите в знак на благодарност и го потупа приятелски по корема. „Бе-е-е!“ — изблея козата и изприпка напред. Вдовицата излезе от ограденото пасище, заобиколи и отиде пред къщата, оглеждайки поляната, за да провери дали Теру още си играе там.

Мос бе показала на детето как да плете кошници от слама и макар че сакатата ръка го правеше несръчно, то започна да свиква. Седеше сред тревата с плетивото си на скута, но не работеше. Наблюдаваше Ястреба.

Той бе застанал доста далеч пред ръба на урвата. Беше с гръб към Теру и не знаеше, че някой го наблюдава, защото самият той гледаше един млад керкenez. А птицата на свой ред пък следеше дребната плячка, която бе съзряла в тревите. Стоеше настръхнала и помахваше с криле, за да изненада гризача, да го паникьоса и да се вмъкне в леговището му. Мъжът изглеждаше също толкова съсредоточен, също толкова гладен, колкото и птицата, втренчен в нея. Той бавно вдигна дясната си ръка и навярно каза нещо, въпреки че вятърът отвя думите му. Керкenezът се извърна, нададе силен, остър, пронизителен вик и излетя нагоре към гората.

Гед свали ръка и застана неподвижен, наблюдавайки полета. Детето и жената стояха тихо. Само птицата летеше свободна.

— Веднъж той дойде при мен като сокол, прелетен сокол — подзе Оджиън един зимен ден край огъня.

Разказваше за заклинанията за преобразяване, за трансформация, за магьосника Борджа, който се бе превъплътил в мечка.

— Долятя при мен от северозапад и кацна на китката ми. Аз го взех близо до огъня. Не умееше да говори. Можех да му помогна, защото го познавах, и така успях да го освободя от сокола и да го превърна отново в човек. Но у него си остана нещо птиче. В селото го наричаха Ястреба, понеже дивите ястреби се събираха в краката му при една негова дума. Кой сме ние? Какво е всъщност човекът? Преди да има име, преди да има познание и сила, ястребът вече е бил в сърцевината му, както и мъжът, магьосникът и другото — той е бил онова, което не можем да назовем. И такива сме всички ние.

Момичето, което седеше край огнището, наблюдаваше пламъците и слушаше, си представи ястреба; представи си човека;

представи си как птиците откликват на всеки негов зов, на всяко негово слово. Щом само ги повика, те идват, удрайки криле, да докоснат ръката му с жестоките си нокти; представи си хищната птица ястреб у себе си.

ПЛЪХОВЕ

Един късен следобед в къщата на магьосника дойде Таунсенд, който беше донесъл вестите от Оджиън във фермата на Средната долина.

— Сега, когато господарят Оджиън е мъртъв, ще продавате ли козите?

— Може би — отвърна Тенар естествено. Тя наистина се чудеше как ще се изхранва, ако остане в Ри Алби. Оджиън, като всеки магьосник, получаваше помощи от хората, на които служеше със своето умение и сила — в неговия случай, на всички от Гонт. Стига само да поискаше и щеше щедро да събере всичко необходимо в замяна на собствената си отзивчивост. Обаче на Оджиън не му се налагаше да иска. По-скоро трябваше да подарява излишните храни, дрехи, сечива, добитък, всякакви принадлежности и сувенири, които му даваха или просто оставяха пред прага му.

— Какво ще правя с това? — объркан питаше той с пълни ръце. Наоколо пиукаха нахални пилета; стояха неколкометров гоблен и консерви мариновано цвекло.

Ето че Тенар бе напуснала Средната долина. При внезапното си тръгване тя дори не помисли колко дълго може да остане. Не взе със себе си седемте монети от слонова кост — цялото съкровище на Флинт. А и те едва ли щяха да ѝ послужат в селото освен за покупка на земя или животни. Или пък да се спазари на пристанището с някой амбулантен търговец, който продава кожи и коприни от Лорбанъри на едри фермери и дребни богаташи в Гонт. От фермата на Флинт вземаха достатъчно, за да се снабдяват двете с Теру с храна и облекло. Ала шестте кози на Оджиън, бобът и лукът бяха по-скоро удоволствие, отколкото потребност. Тя още живееше от запасите на магьосника, получени като подарък. Селяните носеха по нещо и на нея в негова памет, леля Мос също проявяваше щедрост. Вчера ѝ каза:

— Шарената ми квачка, миличка, започна да мъти. Като се излюпят пиленцата, ще ти донеса две-три. Оджиън не ги обичаше —

били глупави, много шум вдигали, — но какъв ще е тоя дом без пиленца на прага?

И така си беше — кокошките на Мос се разхождаха напред-назад из къщи, спяха в нейното легло и още повече насищаха миризмата на тази толкова воняща, мрачна и задимена стаичка.

Тенар се обърна към мъжа с острото лице:

— Има едно хубавичко яре, едногодишно е. Добра дойна коза ще излезе от него.

— Интересуваше ме цялото стадо — рече Таунсенд. — Или поне пет-шест, а?

— Всичко са шест. Иди горе на пасището, ако искаш да им хвърлиш око.

— Добре — каза мъжът, обаче не се помръдна. И двете страни явно не трябваше да демонстрират прекалена готовност.

— Видя ли големия кораб? — попита той. Къщата на Оджиън гледаше на северозапад и от нея личаха само скалните носове на залива, само стръмните урви. Но от няколко места в селото можеха да се зърнат полегатият криволичещ път към Гонтийското пристанище, доковете, както и целият пристанищен район. Едно от редовните занимания на жителите в Ри Алби беше да наблюдават корабите. На пейката зад ковачницата винаги седяха по неколцина старци. Оттук гледката бе най-добрата и макар те никога през живота си да не бяха изменили тия петнадесетина мили по вития път, отделящи ги от пристанище Гонт, пристигането и отплаването на корабите им се струваше спектакъл, предназначен специално за тяхно развлечение, странен и непознат.

— Момчето в ковачницата казва, че бил от Хавнър. То ходи до долу да купува кюлчета и се върна късно снощи. Твърди, че големият кораб бил от Хавнърското пристанище.

Може би Таунсенд говореше само за да отклони вниманието на Тенар от цената на козите. И навярно имаше нещо вродено в убягващия му поглед. Ала Голямото Хавнърско пристанище малко търгуваше с Гонт — този беден и далечен остров, никому неизвестен освен с магьосниците, пиратите и козите си. А и, кой знае защо, нещичко в думите „големият кораб“ изпълни вдовицата с безпокойство.

— Говори се, че в Хавнър имало вече крал — продължи прекупвачът, все така загледан встрани.

— Това е добре — каза Тенар.

Таунсенд кимна утвърдително:

— Ще държи надалеч чуждоземната измет.

Тук чуждоземката Тенар мило допълни:

— Но онези от пристанището може и да не останат твърде доволни.

Имаше предвид капитаните на пиратски кораби от Гонт, които все повече вземаха под контрол североизточните морета, и много от някогашните търговски връзки с централните острови на Архипелага бяха прекъснати и нарушени. Това водеше до обедняване на всички гонтийци с изключение на пиратите, обаче хората продължаваха да гледат на тях като на герои. Доколкото знаеше Тенар, нейният син също бе моряк на пиратски кораб. И може би така беше в по-голяма безопасност, отколкото на порядъчен търговски съд. „По-добре акула, отколкото херинга“ — както гласеше една поговорка.

— Все ще се намери някой да не му хареса — механично отбеляза вдовицата, колкото да поддържа разговора, който вече бе започнал да я изнервя, тъй че се изправи и каза: — Ела да видиш козите. Но не зная дали ще продаваме.

Тя съпроводи мъжа до портата на заграденото пасище и го остави там. Беше ѝ неприятен. Не че негова бе вината, дето на два пъти вече ѝ носеше лоши известия, ала не те гледаше в очите, пък и имаше нещо отблъскващо в присъствието му. Няма да му продаде козите на Оджиън. Дори и Сипи.

След като прекупвачът постоя, без да вземе нищо, я налегна някаква тревога. Казала му беше: „Няма да продаваме.“ Колко глупаво от нейна страна — да употреби „ние“ вместо „аз“, когато той изобщо не пожела да говори с Ястреба. Не направи и намек за него, както се полагаше, докато мъж се пазари с жена, особено ако тя отказва на предложението му.

Тенар не знаеше как гледат на Ястреба в селото, на неговите появи и изчезвания. Макар самотен и мълчалив, макар и вдъхващ страх, Оджиън бе все пак техният магьосник и съселанин. Те се гордееха с името на Ястреба — Върховния жрец, който беше живял някога в Ри Алби, вършил бе чудеса, надхитрил един дракон край

Деветдесетте острова и донесъл пръстена на Ерет-Акбе неизвестно откъде. И въпреки всичко не го познаваха. Откакто дойде, Гед не стъпни нито веднъж в селото — ходеше само в гората, из пусати места. Не й бе хрумвало досега, ала и той като Теру избягваше селската гмеж.

Сигурно го одумваха. Това си беше село, хората говореха. Но все пак не смееха да стигат особено надалеч в клюките си за жреци и магьосници. Те бяха обгърнати в тайнственост, животът на владетелите на силата изглеждаше доста странен, различен от собствения им живот.

— Остави го на мира — бе чувала да казват селяните от Средната долина, ако някой си позволише твърде много по адрес на наскоро посетил ги шаман или на местния магьосник Бийч. — Остави го на мира. Той си има своя път, ние си имаме нашия.

Що се отнася до самата Тенар, това, че дойде да лекува и да се грижи за един мъж на силата, също не подлежеше на обсъждане. То беше от нещата, за които се махва с ръка: „Остави го на мира.“ А и тя не бе отсядала по-задълго в селото. Селяните не изпитваха към нея нито приятелство, нито вражда. Живяла е навремето в къщата на тъкача Фан, била е послушница на стария магьосник и той изпрати Таунсенд да я повика — всичко туй беше много добре. Но това дете, което водеше със себе си, да те е страх да го погледнеш. Кой е тоя, дете би се осмелил да се покаже с него по светло? Пък и що за жена е Тенар в края на краищата: ученичка на магьосник, лечителка на магьосник? Да, тук намирисваше на магьосничество, на всичкото отгоре — чуждоземно. От друга страна, била е жена на богат фермер. Вярно, че е починал и тя е останала вдовица. Ех, кой ли може да проумее нещо при магьосниците? Остави ги, най-хубаво ги остави...

Тенар отиде да посрещне Върховния жрец на Землемория, който идваше насам покрай оградата.

— Казват, че някакъв кораб пристигнал от Хавнър — спомена тя.

Мъжът спря и инстинктивно се извърна, сякаш искаше да хукне като подгонен от ястреб плъх, ала бързо се овладя.

— Какво има, Гед? — удиви се вдовицата.

— Не ми е по силите — рече той, — не мога да ги срещна.

— Кого не можеш да срещнеш?

— Хората на краля.

Лицето му доби сив цвят, както при идването му. Озърташе се, като че ли търсеше място, където да се скрие.

Толкоз притеснен изглеждаше и така беззащитен в своя страх, че тя мислеше само как ще успее да го укрие.

— Няма защо да се срещаш с тях. И да дойдат, ще ги отпратя. Влез сега у дома. Цял ден не си хапвал нищо.

— Там вече има някакъв човек — забеляза Ястреба.

— Това е Таунсенд. Дойде да се договаря за цената на козите. И него ще отпратя. Хайде!

Той тръгна подир нея и щом се прибраха, тя затвори вратата.

— Те няма да ти сторят нищо лошо, Гед. За какво им трябваш?

— О, не — поклати вяло глава жрецът и седна на масата.

— Знаят ли, че си тук?

— Нямам представа.

— От какво се боиш тогава? — попита Тенар не толкова с укор, колкото назидателно, от позицията на здравия разум.

Той скри за миг лице в своите длани. После, свел поглед, заразтрива челото и слепоочията си.

— Аз не съм онова... което бях... — Повече нищо не можа да каже.

— Добре, добре — промълви вдовицата. Тя се страхуваше да не го засегне, да не го накара да се почувства още по-унижен от някакъв намек на съжаление. Хвана я яд — и на него, и на другите заради него.

— Какво им влиза в работата къде си, кой си, какво предпочиташ да правиш? Така и ще си останат с любопитството.

Това бяха думи на Ларк. Как копнееше сега за присъствието на една обикновена, мъдра жена!

— Е, както и да е. Този кораб може да няма нищо общо с тебе. Може би просто преследва пиратите. Хубаво би било кралят да се заеме с тях... В шкафа намерих скрити няколко бутилки вино. Чудно откога ли ги пази Оджиън? По една чашка червено с хляб и сирене ще ни дойде добре. Малката обядва и с Хедър тръгнаха на лов за жаби. За вечеря сигурно ще имаме жабешки бутчета. Но засега ще трябва да се задоволим по-скромно. Интересно откъде ли се е взело виното? Кой ли го е донесъл на Оджиън? Колко ли е старо?

И тя продължаваше да бърби по женски, дано му спести обясненията и неловкото мълчание, докато преодолее пристъпа на

срам, та да хапне малко и да изпие чаша леко, старо алено винце.

— Аз съм този, който трябва да си иде, Тенар. Трябва да свикна да бъда това, което съм сега.

— Къде ще ходиш?

— Из горите.

— Ще се скиташ... като Оджиън?

Вдовицата го погледна. Спомни си как му се надсмиваше, когато обикаляха улиците на Атуан: „Често ли просят магьосниците?“ А той ѝ отвърна: „Да, обаче се опитват да дадат нещо в замяна.“

Тя предпазливо произнесе:

— Дали ще можеш за известно време да се препитаваш със заклинания за търсене и намиране?

Напълни чашата му.

Гед тръсна глава. Отпи глътка вино и извърна очи:

— Не. Нищо не ми е останало. Съвсем нищо.

Тенар не успя да повярва. Искаше и се да протестира, да отрича, да го попита: „Как е възможно да говориш така — нима си забравил всичко, което си узнал от Оджиън, в Роук, по време на пътешествията си! Не може да си забравил думите, имената, действията на силата! Нали си се учил, сам си се сдобивал със своята мощ!“ Сдържа се да не каже всичко туй и само промърмори:

— Не разбирам... Как е възможно все пак...

— Вода в пясъка — припомни Гед и леко наклони чашата си, сякаш да я излее. После продължи: — Не проумявам обаче защо той ме донесе на крилете си. Жестока е добротата на младите... Но ето ме тук и все някак ще трябва да я карам, докато се върна...

Тенар не схващаше смисъла на думите му, ала усети нотка на оплакване или обвинение, която у него я шокира и ядоса.

— Тук те донесе Калесин — сопна му се тя. Вратата на стаята беше затворена и затова бе тъмно. Едничко западното прозорче пропускаше светлината на късния следобед. Не можеше да различи израза на лицето му. Но той вдигна чаша към нея и пи със загадъчна усмивка:

— Това вино трябва да е донесено от някой голям търговец или пират. Дори и в Хавнър не ми се е случвало да опитвам такава.

Гед въртеше тумбестата чаша в ръце и я разглеждаше.

— Ще си измисля някакво име и ще отида в Армаут, в източните гонтийски провинции, където съм роден. Там събират сено и винаги се нуждаят от работници по коситба и жътва.

Тенар не знаеше какво да отговори. При този разстроен и болнав вид подобна работа можеха да му дадат само от милосърдие или жестокост. А и да я получиеше, нямаше да се справи с нея.

— Пътищата вече не са като някога — вметна тя. — В последно време навсякъде кръстосват крадци и шайки. Чуждоземна измет, както казва моят приятел Таунсенд. Съвсем не е безопасно да вървиш сам.

Докато се взираше в здрача да види как той възприема думите ѝ, изведнъж и хрумна да се попита: как ли се чувства човек, който е нямал страх от никого и внезапно му се налага да се страхува?

— Оджиън се скиташе... — понечи да каже Гед, ала веднага затыкна устата си с ръка. Спомни си, че Оджиън Мълчаливия беше истински магьосник.

— В южните части на острова отглеждат добитък — рече Тенар. — Овце, кози, крави. Преди Големия танц ги извеждат по хълмовете и пасат там, докато дойдат дъждовете. Винаги има нужда от пастири.

Вдовицата отпи глътка вино:

— Но защо просто не останеш тук?

— Къщата на Оджиън е първото място, където ще ме потърсят.

— И какво от това? Какво могат да искат от тебе?

— Да продължа да бъда онова, което бях.

В гласа му се усещаше такава неутешимост, че тя цялата изстина.

Мълчеше и се опитваше да си припомни какво означава да си имала сила, да си била Погълнатата, единствената Жрица на Гробниците на Атуан и да се лишиш от всичко туй, да го отхвърлиш, да си останеш само Тенар и нищо повече. Помисли си какво е да бъдеш жена в разцвета си, с деца и съпруг, и после изведнъж да ги загубиш, превръщайки се в стара, безсилна вдовица. Но дори и сега не успя да разбере неговия срам, агонията на унижението му. Сигурно едничък мъжът може да се чувства така. Жената свиква със срама.

А може би леля Мос щеше да се окаже права — няма ли я ядката, черупката остава празна.

„Магьосническа работа“ — заключи тя. И за да смени темата, пък и защото лекото сгряващо вино бе развързало езика и ума ѝ, взе, че се разприказва:

— Знаеш ли какво си помислих, когато Оджиън се захвана да ме учи, а аз отказвах да продължа и вместо това се ожених за моя фермер? В деня на сватбата се запитах — как ли ще се ядоса Гед, като разбере?!

Тя се разсмя.

— Така си беше — каза той. Тенар чакаше. — Разочарован бях.

— И ядосан — допълни жената.

— Да, ядосан.

Ястреба й доля чашата:

— Тогава имах сила да разпознавам силата. А ти, ти цялата светеше в Лабиринта, в онова ужасно място на мрака...

— Е, добре, кажи ми какво трябваше да правя с моята сила, с всичко, на което Оджиън се опита да ме научи?

— Да го използваш.

— Как обаче?

— Както се използва магическото изкуство.

— От кого?

— От магьосниците — с тиха болка поясни той.

— Значи магията, това са уменията, изкуството на магьосниците, тъй ли?

— Че какво друго? — Гед я изгледа веднъж-дваж и се замисли.

— Когато Оджиън ме учеше тук, край огнището, думите на Древната реч ми се удаваха както на него самия. Имах чувството, че усвоявам език, на който съм говорила, преди да се родя. Но останалото — свещените писания, Руните на силата, заклинанията, законите, въздействието върху силите, — всичко туй ми изглеждаше мъртво, чуждо. Струваше ми се, че мога да се облека като воин, да взема сабя и копие, да се накича с перо и така нататък, ала това няма да ми отива, нали? Какво ще правя със сабята аз? Нима ще стана герой? Най-многого дрехите да не ми приличат и да ми пречат да ходя.

Тя си сръбна от виното.

— Затова свалих тази чужда премяна и се облякох в моите собствени дрехи.

— Какво ти каза Оджиън, когато го напусна?

— Ами какво казваше обикновено той?

Въпросът отново предизвика неговата неясна усмивка. Гед премълча.

Вдовицата кимна утвърдително. Сетне продължи по-задушевно:

— Оджиън ме прие, защото ме доведе ти. Той не искаше никакъв чирак след тебе, пък и не би взел момиче освен по твоя молба. Въпреки всичко ме обичаше. Уважаваше ме. Аз също го обичах и уважавах. Ала той не можеше да ми даде онова, което ми бе нужно, а аз не можех да възприема онова, което магьосникът можеше да ми даде. И Оджиън го разбра. Но отношението му към Теру беше съвсем различно, Гед. Видя я в деня, преди да умре. И ти, и Мос твърдите, че силата разпознава силата. Не зная какво е зърнал у нея, обаче ми каза:

„Научи я!“ И после...

Ястреба чакаше.

— После каза: „Те ще се страхуват от нея.“ И още: „Научи я на всичко! Не Роук.“ Не знам какво имаше предвид. Откъде мога да знам? Ако бях останала тук при него, може би щях да разбера, щях да узная. Но си мислех: „Ще дойде Гед, той ще прозре. Ще знае на какво да я учи, от какво има нужда несретничето ми.“

— Не, нямам представа — промълви жрецът. — В детето съзирам само... само стореното зло.

Той си изпи виното:

— Не мога нищо да му дам.

На вратата леко се почука. Гед се сепна и както преди се извърна безпомощно, търсейки сякаш къде да се скрие.

Тенар приближи до прага, открехна и подуши Мос още преди да я е видяла.

— Мъже в селото — драматично зашепна старицата. — Някакви русоляви люде. Твърдят, че са слезли на пристанището с големия кораб от Хавнър. Дошли били да търсят Върховния жрец.

— Той не иска да се среща с тях — рече премаляла Тенар. Не знаеше какво да прави.

— Щом е така...

Знахарката изчака малко, сетне попита:

— Ами къде е гостът?

— Тук съм — скочи Ястреба и се показа, като отвори по-широко вратата. Леля Мос му хвърли едно око, ала нищо не каза. — Те знаят ли къде съм?

— Не от мен — отвърна Мос.

— Ако дойдат вкъщи — забеляза Тенар, — можеш направо да ги отпратиш. В края на краищата нали ти си Върховният жрец?

Нито той, нито Мос ѝ обърнаха някакво внимание.

— Е, в моя дом няма да стъпят — рече Мос. — Хайде, ела, ако искаш.

Гед я последва, отправяйки поглед към вдовицата, без да пророни нито дума.

— Но аз какво да им кажа? — попита тя.

— Нищо, миличка — отговори знахарката.

Хедър и Теру се върнаха от блатата със седем мъртви жаби в едно серкме и Тенар се зае да отреже и одере бутчетата и да приготви вечеря на ловците. Тъкмо свършваше, когато отвън се чуха гласове. Тя надзърна през отворената врата. Няколко души бяха застанали отпред. Носеха шапки със златисти нашивки, имаха бляскав вид.

— Госпожа Гоха? — запита вежлив глас.

— Влезте! — покани ги домакинята.

Те влязоха: петима мъже, които изглеждаха два пъти повече в схлупената стаичка, каквито бяха високи и едри. Озърнаха се и Тенар си представи какво виждат.

Виждаха една жена с дълъг, остър нож в ръката; дъска за рязане на масата и от едната ѝ страна — купчина одрани зелено-белезникави бутчета, а от другата — купчина тлъсти, окървавени, издъхнали жаби. Нещо се размърда в сянката зад вратата — дете, ала деформирано дете, с полуизгорено лице, с изкривена ръка. На леглото в нишата под единствения прозорец седеше едра, кокалеста млада селянка, която ги бе зяпнала с широко отворена уста. Дланите ѝ бяха в кръв и кал, от влажните ѝ дрехи се разнасяше миризма на блато. Когато разбра, че я наблюдават, тя се опита да скрие лицето си с пола, като оголи крака до бедрата.

Мъжете извърнаха очи от нея и от детето и вече нямаше към кого другиго да гледат освен към жената с умрелите жаби.

— Госпожа Гоха? — повтори един.

— Аз съм — каза тя.

— Изпратени сме от краля, от Хавнър — обясни вежливият глас. Тя не можеше да види ясно лицето му.

— Търсим Върховния жрец, Ястреба от Гонт. Крал Лебанен ще бъде коронясан в края на есента и иска Върховният жрец, негов повелител и приятел, да участва в подготовката на коронацията и да го увенчае с короната, ако бъде така добър.

Говорът на мъжа бе равен и куртоазен като пред придворна дама. Носеше кожен панталон и ленена риза, прашна след изкачването от Гонтийското пристанище, но от фина материя, със златиста бродирана шевица около врата.

— Няма го — промълви Тенар.

Няколко селски момчета надникнаха през вратата и се отдръпнаха, после пак надзърнаха и побягнаха с викове.

— Сигурно ще можете да ни кажете къде е той, госпожо Гоха — рече мъжът.

— Не мога.

Тя погледна гостите. Страхът, който изпита в първия момент и който може би се дължеше на паниката на Ястреба или на глупаво смущение при среща с непознати, изчезна. Вдовицата се намираше в къщата на Оджиън и прекрасно знаеше защо Оджиън никога не се бе боял от големци.

— Навярно сте уморени от дългия път. Защо не седнете? — покани ги Тенар. — Има вино. Заповядайте, ще измия чашите.

Тя отнесе дъската за рязане на шкафа и прибра вътре жабешките бутчета, останалото изхвърли в помията, която Хедър носеше на прасетата на тъкача Фан. После изплакна ръцете си и ножа в умивалника и поля чиста вода да измие двете чаши, от които бяха пили с Ястреба. В шкафа имаше още една стъклена и две глинени чашки без дръжка. Сложи ги на масата и наля вино за посетителите. В бутилката беше останало точно колкото да стигне за всички. Те си бяха разменили погледи и не седнаха. Това можеше да бъде извинено с липсата на достатъчно столове. Правилата на гостоприемството обаче ги задължаваха да приемат онуй, което им се предлагаше. Всеки от мъжете пое своята чаша и измънка някаква благодарност. Пиха за нейно здраве.

— За бога! — възкликна един.

Друг каза с ококорени очи:

— От Андрадите е — последна реколта.

Трети поклати глава и допълни сериозно:

— Андрадите — Годината на Дракона.

Четвъртият кимна и почтително отпи. Петият, който бе възкликнал в началото, вдигна глинената си чаша пред Тенар и рече:

— Правите ни чест, госпожо, с това кралско вино.

— На Оджиън е — поясни тя. — Туй е къщата на Оджиън, всъщност на Айхал. Знаехте ли, господа?

— Да, госпожо. Кралят ни изпрати именно в тази къща, вярвайки, че Върховният жрец ще дойде тук, и то още по-сигурно, когато до Роук и Хавнър стигна слухът за смъртта на магьосника. Върховният жрец беше отнесен от Роук върху крилете на един дракон и оттогава досега ни вест, ни кост от него — нито в Роукската школа, нито при крал Лебанен. В наш общ интерес е и отговаря на искреното желание на краля да разберем дали жрецът е тука и дали се чувства добре. Бил ли е насам, госпожо?

— Не мога да твърдя — отвърна тя, но подобно усукване не бе достатъчно убедително и явно, че мъжете бяха на същото мнение. Тенар се отдръпна и застана зад масата:

— Мисълта ми е, че няма да ви кажа. Струва ми се, че ако Върховният жрец има желание да дойде, ще го стори сам. А ако не иска да го намерите, няма да го намерите. Сигурно е, че няма да го откриете пряко волята му.

Най-възрастният и най-високият мъж вметна:

— Ние изпълняваме волята на краля.

Първият добави с по-примирителен тон:

— Ние сме само вестноосци. Каквото има между краля и Върховния жрец на островите, то си е между тях. Нашата задача е да му предадем вестта и да получим неговия отговор.

— Ако мога, ще се погрижа той да получи известието ви.

— Ами отговорът? — попита най-възрастният. Тя нищо не отвърна и първият подзе отново:

— Ще отседнем при владетеля на Ри Алби, който, щом разбра за пристигането на нашия кораб, ни предложи гостоприемството си.

Тенар се почувства така, сякаш ѝ готвеха някаква клопка или затыгаха въже около врата ѝ, макар да не знаеше откъде идва това усещане. Бяха ѝ се отразили уязвимостта на Ястреба, чувството му за собствено безсилие. Когато бе объркана, тя се скриваше зад своята външност, зад привидното впечатление, че не е нищо друго освен обикновена съпруга и домакиня на средна възраст. Но дали туй беше само привидно? То бе в същото време и истина и тия неща бяха толкова трудно доловими, колкото преобразяванията и превъплъщенията на магьосниците. Вдовицата наведе глава и каза:

— Това би отговаряло повече на вашите благородни особи. Ние тук живеем просто, както живееше Оджиън.

— И пиете андрадийско вино — забеляза онзи, дето разпозна сорта на гроздето. Той бе светлоок, красив човек, с покоряваща усмивка.

Жената продължаваше да играе своята роля и стоеше със сведена глава, Ала щом се сбогуваха и излязоха, вече знаеше, че както и да се представя, те скоро ще разберат — тя е Тенар, която донесе пръстена — и ще са наясно, че познава Върховния жрец и може да ги заведе при него. Ако са решили да го открият.

Когато си заминаха, вдовицата си отдъхна. Хедър също си отдъхна и най-сетне затвори уста, останала отворена през цялото време.

— Няма да позволя — каза тя с тон на дълбоко задоволство и отиде да види къде са козите.

Теру излезе от укритието си зад вратата, където се беше барикадирала от непознатите с жезъла на Оджиън, елшовата тояга на Тенар и своята лескова пръчка. Тя се движеше свито и боязливо, както не бе правила, откакто дойдоха тук, без да вдига поглед, скрила изгореното си лице в рамото.

Жената приближи към нея и се наведе да я вземе на ръце:

— Теру, те няма да ти сторят зло. Не са лоши хора. Детето дори не я погледна. Остави се в прегръдката ѝ напълно вдървено.

— Само кажи и аз няма повече да ги пусна вкъщи.

След малко момичето се раздвижи и попита с дрезгавия си плътен глас:

— Какво ще направят на Ястреба?

— Нищо — отвърна Тенар. — Нищо лошо. Дошли са да му окажат чест.

Но тя вече виждаше какво може да му причини техният опит да му окажат чест: отричане на загубата му, отричане правото му на скръб по тази загуба, насилие да играе ролята на такъв, какъвто повече не е.

Щом пусна детето, Теру влезе в килера и извади метлата, Внимателно почисти пода, където бяха стояли хавнърските мъже, измете вън пред вратата праха от обувките им.

Докато я наблюдаваше, Тенар взе решение. Отиде до рафта, дето се пазеха трите дебели книги на Оджиън, и се разрови из него. Намери

няколко гъши пера и шише полузасъхнало мастило, обаче никаква хартия. Сви устни. Беше и неприятно да повреди нещо толкоз свещено, ала откъсна едно тънко листче от бялата страница в края на Книгата на руните. Седна до масата, натопи перото и започна да пише. Мастилото едва се цедеше, пък и думите ѝ идваха трудно. Не бе писала от времето, когато седеше на същата тази маса преди четвърт век, а Оджиън надничаше през рамото ѝ и я учеше на хардийските и на великите Руни на силата. Сътвори следното:

„иди оукска ферма в срена долина при клербрук
кажи гоха ме прахта да гледам градината и офците“

Трябваше ѝ почти толкова време да го прочете, колкото и да го напише. Теру бе свършила с метенето и напрегнато я следеше.

Прибави още една дума: „до-вечера“.

— Къде е Хедър? — попита тя детето, като сгъваше листа веднъж, после втори път. — Искам да занесе това у леля Мос.

На нея самата ѝ се щеше да иде да види Ястреба, но не смееше, за да не я зърнат и така да ги насочи към него.

— Аз ще отида — прошепна Теру. Тенар я стрелна с поглед:

— Ще трябва да вървиш сама, Теру. През цялото село.

Детето кимна.

— Дай го само на него!

То отново кимна.

Вдовицата напъха бележката в джоба му, прегърна го, целуна го и го изпрати. Сега Теру не крачеше свито и боязливо, а тичаше свободно. „Сякаш лети“ — помисли си Тенар, докато я гледаше как изчезва в тъмнината отвъд светлата сянка на вратата, политнала като птица, като дракон, като дете, разкрепостена.

ЯСТРЕБИ

Теру скоро се върна с отговора на Ястреба: „Каза, че тръгва довечера.“

Тенар беше доволна да чуе това. Успокои се, щом научи, че е приел нейния план и ще се махне от тия вестоносци и вести, изпълващи го с ужас. Едва след като поднесе на Хедър и момичето тяхното жабешко угощение, сложи Теру в леглото, попя ѝ и седна сама, без да запали лампата или огъня, сърцето ѝ се сви. Свършено е с него. Гед е лишен от силата си, объркан и неуверен, нуждае се от приятели. А тя го изпраща далеч от тези, които са и желаят да бъдат негови приятели. Той тръгва, докато Тенар трябва да остане тук, за да отклони преследвачите от следите му и поне да разбере дали ще останат в Гонт, или ще се върнат в Хавнър.

Паниката на Ястреба и това тя да ѝ се подчинява ѝ се сториха еднакво неразумни. Вдовицата си помисли, че всъщност няма причина той да тръгва. По-добре би било да постъпи хитро и да продължи да се крие в къщата на Мос, която бе последното място, дето едни кралски пратеници ще потърсят Върховния жрец. Много по-разумно е да остане там, изчаквайки хората на краля да си заминат. После може да се върне тук, в дома на Оджиън, където му е мястото. И всичко ще си върви както преди. Тя ще се грижи за него, докато силата му се възвърне, а той ще бъде нейн скъп приятел.

Една сянка се мярна на входната врата под светлината на звездите:

— Шшшт! Будна ли си?

Влезе леля Мос.

— Той тръгна — произнесе тя потайно, ликуващо. — Хвана стария път през гората. Каза, че утре ще се спусне направо към Средната долина, покрай Оукските извори.

— Хубаво — рече Тенар.

По-смела от обикновено, старицата седна непоканена:

— Дадох му хляб и сирене за из път.

— Благодаря ти, Мос. Много си добра.

— Господарке Гоха — гласът на Мос стана напевен в тъмното, както когато баеше или правеше заклинания. — Има нещо, което трябва да ти кажа, миличка. Не че искам да си приписвам заслуги. Помня, че си живяла сред големи хора и си била една от тях. Помисля ли си за туй и онемявам. Ала едно нещо зная, което ти няма откъде да знаеш, въпреки че владееш руните, Древната реч и всичко, което си научила из чужди земи и от умни люде.

— Така е, Мос.

— Е, добре, щом е тъй. Когато си говорехме как знахарката познава друга знахарка и как силата различава силата, аз ти споменах... за този, който си отиде... че не е магьосник повече, какъвто и да е бил преди, а ти отричаше... Бях права, нали?

— Да.

— Да, права бях.

— Той самият го каза.

— Разбира се, че ще го каже. Не е лъжец, нито нарича черното бяло, в това съм сигурна. Не е и човек, който се опитва да кара каруца без кон. Но да сме наясно — доволна съм, че си отиде. Той не е вече онова, което е бил, за нищо не го бива повече.

Тенар не схвана нищичко от приказките ѝ. Само тези думи за каруцата без кон.

— Не разбирам защо се страхува толкова — учуди се вдовицата. — Е, сещам се донякъде, обаче не го разбирам. Защо трябва да изпитва срам? Зная, че би предпочел да е мъртъв. И зная също как аз гледам на живота — върши си работата, и то добре. В това е удоволствието, радостта, всичко. А ако не успяваш да си вършиш работата, ако тя ти бъде отнета, какво можеш да очакваш? Трябва да има нещо...

Мос слушаше и кимаше, сякаш да потвърди мъдростта на думите ѝ, но след кратка пауза се обади:

— Странно е, когато старият човек се превърне в петнадесетгодишен хлапак, не може да се отрече!

Тенар беше готова да запита: „Какво имаш предвид, Мос?“, ала премълча... Осъзна, че се ослушва с надеждата да чуе как Гед се връща от скитанията си през гората, ослушва се да чуе гласа му, осъзна, че цялото ѝ същество отказва да приеме неговото отсъствие. Тя

изведнъж стрелна знахарката с очи. Върху столчето на Оджиън до празното огнище се показваше черна, безформена сянка.

— Ах! — извика вдовицата и в главата ѝ нахлуха рояк мисли. — Ето защо... Ето защо никога...

След дълго мълчание тя попита:

— Те... магьосниците... това магия ли е?

— Разбира се, разбира се, миличка — отвърна Мос. — Магия е. Някои правят размяна, дават обет като при женитба и получават власт. Но в туй има нещо лошо, все едно да злоупотребяваш с Древните сили, което не бива. Старият магьосник ми казваше, че те никога не постъпват така. Ала аз познавам някои знахарки, дето са го правили, и нищо лошо не им се е случило.

— Онези, при които израснах, давах обет за девственост.

— О, да, каза ми. Никакви мъже освен скопци. Ужас!

— Обаче защо, защо... защо никога не съм се замисляла?

Старицата високо се разсмя:

— Защото тъкмо там им е силата, миличка. Да не мислиш! Да не можеш да мислиш! И те не мислят, щом веднъж са направили магията. Как иначе, та нали това ще им отнеме силата? Човек не получава нищо, без да даде също толкова. Правилото важи за всички. И те го знаят — магьосниците, хората на силата, — знаят го по-добре от всеки друг. Но за един мъж е трудно да не бъде мъж, дори и слънцето да може да сваля от небето. Затова те си изчистват съзнанието с магия за обвързване. И ѝ остават верни. Даже и в тези лоши времена, когато заклинанията не ловят, не съм чула магьосник да си е нарушил обета, използвайки своята сила за плътска наслада. Туй и най-лошите се боят да сторят. Е, има и такива, които извикват илюзорни представи, обаче само се залъгват. А някои мъже с незначителни способности и нескопосни вещари се опитват чрез магии да омайват селските жени, но от всичко личи, че подобни тънкости не струват много. И едната, и другата сила са могъщи, ала не вървят заедно. Така зная аз.

Тенар остана погълната от мислите си. Най-сетне кимна:

— Значи се разделят?

— Да, Магьосникът е длъжен на това.

— Но ти не си.

— Аз ли? Аз съм само една стара знахарка, миличка.

— Колко стара?

След миг гласът на Мос прозвуча в тъмнината с лека насмешка:

— Достатъчно стара, за да съм във от опасност.

— Ала ти каза... Не си живяла във въздържание.

— Що е то, миличка?

— Ами както при магьосниците.

— А, не. Не, не. Никога не съм срещала кой знае какви мъже, но когато погледнех някого... не като магьосница, разбираш ли, миличка... когато погледнех някого, той веднага се завърташе като гарван на леш. Ден-два и ето ти го, почнал да обикаля къщата ми: „Трябва ми лек, кучето хванало краста“, „Гърся чай, че баба ми е болна“, обаче аз си знам какво му е нужно и ако ми хареса, получава го. А колкото до любовта — любовта не е за мене. Има някои знахарки, дето се занимават с нея, но те са срам за занаята, аз си върша работата за пари, ала си правя удоволствието за любов — така ги разбирам тия неща. Не че това винаги е удоволствие. Бях полудяла по един мъж дълго, години наред. Красив беше той, но коравосърдечен. Вече е отдавна мъртъв. Бащата на Таунсенд, който се върна да живее тук, знаеш го. Ох, така се бях мераклисала по него, че си използвах уменията, направих му куп магии, без да се получи нищо. Всичко напусто. Все едно камък да пусне мляко... А пък в Ри Алби дойдох най-вече заради неприятности с един мъж в Гонтийското пристанище. Ала не мога да говоря за това, защото те бяха богати хора, големци. У тях беше силата, не у мене! Не искаха синът им да се заплита с просто момиче като Мос. Мръсна кучка ми викаха и щяха да ме пречукат подобно псе, ако не бях избягала. Но как харесвах този младеж със заоблените му, гладки ръце и крака, с големите му, тъмни очи — още ми е пред погледа като вчера въпреки всичките тая години...

Те дълго седяха и мълчаха в мрака.

— Когато си била с мъж, Мос, загубваше ли силата си?

— Ни най-малко — отвърна знахарката самодоволно.

— Но нали каза, че за да получиш, трябва да дадеш? Значи за мъжете и за жените е различно?

— Та какво ли не е различно при нас, миличка?

— Не знам — рече Тенар. — Все си мисля, че ние си създаваме различията, а после се оплакваме от тях. Не разбирам защо изкуството на магията и силата трябва да са различни за магьосника и за магьосницата. Освен ако е различна самата сила. Или изкуството.

— Мъжът отдава, миличка. Жената поглъща.

Тенар нищо не каза, ала остана недоволна от отговора.

— На пръв поглед на нас сякаш ни е дадена по-малко сила, отколкото на тях — допълни Мос. — Но нашата сила е дълбока. Цялата е корени. Като стар къпинов храст. А пък силата на магьосника е като ела — висока, красива и стройна, обаче при първата буря ще се повали. Докато къпината нищо не може да я унищожи. — И тя отново нададе типичното си кудкудякане, доволна от сравнението, което успя да направи.

— И тъй — оживи се знахарката, — може да е за добро, че искаш да се махнеш оттук, додето хората не са почнали да говорят.

— Да говорят ли?

— Ти си почтена жена, миличка, а репутацията на жената е нейното богатство.

— Нейното богатство — повтори Тенар все така безучастно; и още веднъж: — Нейното богатство. Нейното съкровище. Нейното имане. Нейната скъпоценност...

Изправи се, понеже не я свърташе на едно място, и изтегна ръце и гръбнак:

— Като драконите, които започнали да търсят пещери, да строят крепости само и само да скрият своите съкровища, своите иманета, да ги пазят, да спят с тях, да станат самите съкровища. Поглъщай, поглъщай и нищичко не давай!

— Е, ти ще научиш цената на доброто име — каза сухо леля Мос, — когато го загубиш. То не е всичко. Но нищо не може да го замести.

— Ти би ли се съгласила да се откажеш от знахарството само за да бъдеш почтена, Мос?

— Не зная — отвърна старицата замислено. — Не зная, както не зная как да стана почтена. Едното колчем ми е дадено, ала второто — не.

Тенар пристъпи към нея и взе ръцете ѝ в своите. Не очаквала такъв жест, Мос се дръпна, обаче другата приближи и я целуна по бузата.

Леля Мос вдигна длан и смирено докосна косата на Тенар, както някога я бе милвал Оджиън. После се оттегли и смотолеве, че трябва да си тръгва. Вече на вратата се спря и предложи:

— Мога да остана, ако искаш, при тези чужденци, дето се навъртат наоколо.

— Не, върви — отговори Тенар. — Свикнала съм на чужденци.

Тая нощ вдовицата отново сънува вихъра от светлина, но сега това бе димна, червена, оранжево-червеникава и кехлибарена светлина, сякаш въздухът се бе възпламенил. Тя едновременно беше и не беше самата стихия. Носеше се по вятъра и бе самият вятър, вихрушката, силата, която се освобождаваше. И никакъв глас не я повика.

Сутринта я завари седнала на прага да реши косата си. Тенар не бе блондинка, както повечето каргадци. Имаше светла кожа, ала тъмна коса. И тя продължаваше да е тъмна, като само тук-там понякога се забелязваше по някой и друг бял косъм. Беше я измила с водата, стоплена за пране. Днес щеше да пере — след като Гед си бе заминал и репутацията ѝ беше спасена. В момента се решеше и сушеше на слънце. Духаше горещ вятър. От връхчетата на косата ѝ се разлитаха искри.

Теру дойде и седна до нея. Тенар се обърна и видя колко настойчиво, почти разтреперано я наблюдаваше детето.

— Какво има, птиченцето ми?

— Летят огънчета! — възкликна момичето със страх и вълнение. — По цялото небе!

— Това са искри от косата ми — с лека изненада каза Тенар.

Теру се усмихваше, а тя не си спомняше детето да се е усмихвало по-рано. То протегна и двете си ръце — и здравата, и обгорената, — за да докосне разлитащите се светлинки от свободно падащата коса на вдовицата.

— Летят огънчета! — повтори и се засмя. За първи път Тенар се запита как ли гледа Теру на нея и на света — и си даде сметка, че не знае: не знае как се вижда светът с едно изгорено око. И пак си припомни думите на Оджиън: „Те ще се страхуват от нея.“ Но тя самата не се боеше от детето. Продължи да движи гребена, та да се разсипят отново искри, и повторно се чу дрезгавият смях, изпълнен с удоволствие.

Изпра чаршафите, кърпите, бельото и роклята си, както и рокличките на Теру, и ги просна (след като провери дали козите са в ограденото пасище) да съхнат на поляната върху изпръхналата трева.

Затисна ги с камъни, защото бе задухал силен вятър, в който се усещаше поривът на късно лято.

Теру растеше. Беше все така дребна и слабичка за своята възраст — вероятно около осем години. Ала през последните няколко месеца раните ѝ заздравяваха, вече не я боляха и тя започна да се храни по-добре. Израстваше бързо в дрешките, които преносваше от най-малкото, петгодишно момиче на Ларк.

Тенар реши да намине към селото и да вземе от тъкача Фан един-два ката плат срещу отпадъците, дето му пращаше за прасетата. Смяташе да ушие нещо на Теру. А искаше и да погостува на Фан. Смъртта на Оджиън и боледуването на Гед не ѝ бяха позволили да се види с познатите си селяни. Както винаги, грижите я бяха откъснали от обичайните ѝ и познати неща, от света, където си бе избрала да живее — не свят на крале и кралици, на велики сили и господства, на висши изкуства, пътешествия и приключения. Така си мислеше тя, докато отиваше да провери дали Теру е при Хедър. Сетне се отправи към селото. Предпочела беше света на обикновените хора, заети с обикновени неща. Те се женеха, отглеждаха деца, стопанисваха земята, шиеха, перяха. Размишляваше за всичко това с някаква мъст, насочена към Гед, който сега навярно вървеше към Средната долина. Представи си го наред път, близо до долчинката, където бяха спали двете с Теру. Представи си този слаб, белокоп мъж, тръгнал сам и мълчалив, с половин хляб от знахарката в джоба си и дълбока мъка в сърцето.

„Време е да разбереш — говореше му тя наум, — време е да разбереш, че в Роук не всичко си познал.“ Докато се обръщаше мислено към жреца, споходи я друга представа: как до Ястреба се приближава един от мъжете, дето ги бяха причакали с Теру на онзи път. „Внимавай, Гед“ — изпусна се неволно вдовицата, понеже се страхуваше за него. Та той нямаше дори тояга! Това не беше едрият мъж с мустаците, а по-младият с кожената шапка, който настойчиво се бе вглеждал в Теру.

Тя вдигна очи към малката къщурка, кротнала се точно до къщата на Фан, където Тенар живееше по време на престоя си в селото. Покрай нея вървеше някакъв човек. И то точно същият, когото си спомни, когото си представи — мъжът с кожената шапка. Той отмина къщурката, после жилището на тъкача. Не я забеляза. Жената го наблюдаваше как крачи, без да спира, по селската улица. Можеше да

се предположи, че ще се отпрати или към завоя, извеждащ към хълма, или към господарския дом.

Без да се запита защо, Тенар го проследи от разстояние да види накъде отива. Човекът пое към имението на господаря на Ри Алби, а не по пътя, по който бе тръгнал Гед. Тогава тя се върна и влезе при стария Фан.

Отшелник като повечето тъкачи, Фан беше добър и внимателен, макар и по своя свенлив начин, към това каргадско момиче. Колко много хора ѝ бяха помагали да си създаде доброто име! Старецът вече бе почти ослепял и един чирак вършеше едва ли не цялата тъкашка работа. Зарадва се, че има гости. Беше седнал някак тържествено в стар гравирен стол. Над него се намираше голямо рисувано ветрило, от което идваше и името^[1] му — семейна реликва, която, поне така се говореше, била подарена на дядо му от някакъв щедър морски пират, защото му помогнал в критичен момент. Ветрилото бе окачено отворено на стената. Щом го погледна, Тенар веднага разпозна изящно изобразените мъже и жени във величествените им роби в розово, нефритовозелено и небесносиньо, както и кулите, мостовете и знамената на Голямото Хавнърско пристанище. Всички посетители на Ри Алби биваха изпращани да видят ветрилото и единодушно признаваха, че то е най-красивото нещо в селото.

Тя изрази своята възхита, знаейки, че туй ще достави удоволствие на стареца, а и понеже вещта наистина беше хубава. Тъкачът запита:

— Нищо подобно не си виждала при всичките си пътувания, нали?

— О, не, в Средната долина няма какво да се сравни с това — отвърна тя.

— Когато живееше при мен, не съм ли ти го показвал от обратната му страна?

— От обратната му страна ли? Не — отговори Тенар и на него не му оставаше друго, освен да свали предмета и да ѝ го покаже. Но се наложи тя да го стори, защото той не виждаше да махне кабърчетата, пък и не можеше да се качи на стола.

Само я напътстваше припряно какво и как да върши. Тенар му подаде ветрилото и Фан се завзира в нето с неவிждащия си поглед,

посгъна го да провери дали се движи, после го затвори цялото, обърна го и й го подаде.

— Отвори го бавно — каза й.

Вдовицата така и направи. С разгъването на ветрилото пред взора й оживяха дракони, леко и изящно изрисувани върху жълтеникавата коприна — Драконите в бледочервено, синьо и зелено оживяха на групи, както бяха на групи фигурите от другата страна, между облаци и планински върхове.

— Вдигни го към светлината — рече старият Фан. Тя го повдигна и съзря двете страни, двете рисунки, слети в едно на светлината, която огряваше коприната тъй, че облаците и върховете се сливаха с кулите на града, мъжете и жените се превръщаха в крилати същества, а драконите гледаха с човешки очи.

— Виждаш ли?

— Виждам — промълви гостенката.

— Аз вече не мога. Но си го представям. Рядко съм показвал това на някого.

— Удивително е.

— Исках да го покажа на стария магьосник, ама днес-утре, така и не успях.

Тенар обърна ветрилото още веднъж към светлината, после го окачи на мястото му, както си беше — драконите скрити в мрака, а пък мъжете и жените оживели под слънчевите лъчи.

Сетне Фан я заведе да види двете му прасета, угоявани за есенни суджуци. Поразговориха се, че Хедър не издържа на пиене. Тенар му каза, че иска парче плат за детска дрешка. Той толкова се зарадва, че измъкна цяло ленено платно, докато девойката, която чиракуваше тук и която, изглежда, бе наследила както неговата необщителност, така и неговото майсторство, смръщила вежди, равномерно потракуваше на широкия стан.

По пътя към къщи вдовицата си представи Теру, седнала на тоя стан. Това беше добър начин да си изкарва прехраната. Работата в основни линии бе скучна и еднообразна, ала тъкачеството беше уважаван занаят и в някои ръце се превръщаше в благородно изкуство. Хората бяха свикнали с факта, че тъкачите са малко свити, често остават неженени, погълнати от грижите по своя труд. Въпреки туй ги уважаваха. Работейки затворена вкъщи на стана, на Теру няма да се

налага да показва лицето си. Ами изгорената ръка? Ще може ли тази ръка да борави със совалката, да наснове основата?

И нима цял живот все ще трябва да се крие?

Но с какво да се заеме? „Като си знаела що за живот ще е това...“

Тенар се застави да мисли за нещо друго. За рокличката, която щеше да ушие. Роклите от дъщерите на Ларк бяха тъмнокафяви, от грубо домашно платно. Тя щеше да боядиса половината от платното на Фая в жълто или с червен брош от блатото, а отгоре да направи плисирана бяла престилка. Трябваше ли детето да се скрие зад стана и никога да не облече плисирана дрешка? Ако крои внимателно, ще се получат дори две престилки за смяна.

— Теру! — извика тя, щом наближи къщата. Бе оставила Хедър и Теру на пасището със зановец. Извика я отново, защото искаше да ѝ покаже плата ѝ да поговорят за роклята. Хедър се появи тремаво откъм навеса, теглейки Сипи на въже.

— Къде е Теру?

— С тебе — отвърна козарката толкова искрено, че Тенар се обърна наоколо да потърси детето, докато проумя, че Хедър няма и представа къде е Теру и говори наслуки.

— Къде я остави?

Младата жена не знаеше. Тя досега никога не беше подвеждала Тенар, сякаш съзнаваше, че Теру трябва да бъде пазена като една от козите. А може би самата Теру го е схванала и се е държала наблизо? Така си мислеше вдовицата и тъй като не можеше да се разбере разумно с Хедър, започна да се оглежда наоколо и пак да вика момиченцето, без да получи никакъв отговор.

Не смееше да приближи ръба на скалата. Още първия ден, когато пристигнаха, бе обяснила на Теру, че никога не бива да слиза сама надолу по стръмнините под къщата, нито по отвесния склон на север от нея, защото с едно око няма да прецени разстоянието и височината. Детето я послуша. Но децата забравят. Пък и да не беше забравило, могло е да приближи до склона, без да съзнава това, Или е отишло при леля Мос. Точно така — след като снощи ходи там самичко, защо да не отиде отново? Разбира се, че бе тъй.

Не се оказа там. Мос не беше виждала Теру.

— Ще я намеря, миличка, аз ще я намеря — увери тя Тенар. Ала вместо да тръгне да я търси из планинската пътека, както вдовицата се

надяваше, Мос започна да сплита коси, приготвяйки се да прави заклинание за намиране.

Тенар се втурна обратно към къщата на Оджиън, като непрестанно викаше Теру. Този път погледна надолу към стръмния склон с надеждата да зърне дребната фигурка да играе свита между големите камъни. Но щом видя само набразденото, тъмно море в дъното на стръмнината, зави й се свят и сърцето я прободеше.

Отиде до гроба на Оджиън и малко по-нагоре по планинската пътека, викайки през цялото време. На връщане през ливадата керкенецът ловуваше на същото място, където го бе наблюдавал Гед. Сега птицата се приведе, нападна и се изправи с някакво животинче в ноктите си. После бързо се шумгуна в гората. „Ходи да храни малките си“ — реши Тенар. През ума и минаха всякакви мисли, картинни и живи, докато вървеше покрай проснатото на тревата пране, което вече бе изсъхнало. Трябваше да го прибере, преди да се стъмни. И повнимателно да провери около къщата, навеса и сайванта. Тя си беше виновна. Сама предизвика случката с тия нейни мисли да прави от Теру тъкачка, да я затвори да работи в полумрак, да бъде както другите. Нали Оджиън й бе казал: „Научи я, Тенар, научи я на всичко!“ Нали самата тя съзнаваше, че щом не можеш да поправиш едно зло, трябва да се издигнеш над него? Знаеше, че детето й е поверено, а не беше изпълнила своя дълг, бе излъгала неговото доверие и изгубила този безценен подарък.

Влезе в къщата, след като претърси всяко ъгълче на другите постройки, и отново се огледа около нишата и леглото. Наля си вода, защото устата и бе пресъхнала подобно пясък.

Трите дървени пръчки зад вратата — жезълът на Оджиън и двете тояги — размърдаха сенки и сякаш й подсказаха: „Тук.“

Детето се беше свило в тъмния ъгъл, сгушило се като кученце, склонило глава на рамото си, с плътно свити ръце и крака, затворило едничкото си око.

— Птиченцето ми, врабченцето ми, звездичката ми, какво има? Какво се е случило? Какво са ти сторили пък сега?

Тенар прегърна детското телце, свито и сковано като камък, и започна да го люлее на ръце.

— Как можа така да ме стреснеш? Как можа да се скриеш от мен? О, толкова се разтревожих!

Тя се разплака и топли капки се зарониха по крехкото личице:

— О, Теру, Теру, Теру, никога повече не се крий от мене!

Свитите крайници на момичето полека се отпуснаха. Теру се раздвижи и бавно се вкопчи в Тенар, зарови лице на гърдите ѝ и сетне се притисна още по-силно, сграбчи я отчаяно. Не плачеше. Изглежда, че нейните сълзи бяха пресушени от огъня, не ѝ бяха останали сълзи. Но дълго, жаловито простена.

Тенар я бе прегърнала и я люлееше ли, люлееше. Главата ѝ лежеше положена върху гърдите на вдовицата.

— Каж ми — прошепна жената и детето отвърна със слаб, дрезгав шепот:

— Той идва тук.

В първия момент Тенар си помисли за Гед. После умът ѝ, още силно подгонен от страха, мигновено осъзна какво означаваше „той“ за Теру. Усмихна се кисело, обаче запита отново:

— Кой е този „той“?

Никакъв отговор, само тръпка.

— Един мъж с кожена шапка, така ли? — промълви Тенар.

Теру само кимна.

— Дето го видяхме, като идвахме насам?

Никакъв отговор.

— Онези четирима мъже, които ме ядосаха, помниш ли ги? Той беше от тях.

Но тук тя се сети, че Теру винаги държи главата си сведена и крие своята изгорена страна, без никога да поглежда нагоре сред непознати.

— Ти познаваш ли го, Теру?

— Да.

— От... от катуна, където си живяла край реката ли?

Само кимване. Тенар силно я прегърна.

— И той е идвал насам, така ли? — попита Тенар и всичият ѝ страх се превърна в гняв, щом изрече това, гняв, който прогори подобно огнен жезъл цялото ѝ тяло. Тя нададе нещо като смях — „Ха!“ — и в тоя момент си спомни как се бе смял Калесин.

Ала не беше толкова просто за един човек, за една жена. Огънят трябваше да се овладее. И детето да се утеши.

— Мъжът забеляза ли те?

— Аз се скрих.

Тогава Тенар каза, поглаждайки я по косата:

— Той никога няма да те докосне, Теру. Разбери ме и ми повярвай. Той никога няма да те види, докато аз съм с тебе, а ще трябва да си има работа с мен. Схващаш ли, скъпа моя, безценна моя, хубава моя? Не трябва да се страхуваш от него. Този човек се храни с твоя страх. Ти трябва да го накараш да гладува, Теру. Трябва да го изтощим от глад, да го заставим да изяде сам себе си. Да изгложга костите си, собствените си ръце... Ох, ох, не ме слушай сега, просто съм ядосана, просто съм ядосана... Почервеняла ли съм? Почервеняла ли съм като гонтийска жена? Като дракон ли съм червена?

Тя се опитваше да се шегува. Момичето вдигна глава, погледна я със своето сгърчено, боязливо, обгорено лице и кимна:

— Да — Направо си един червен дракон.

Представата, че този мъж може да се озове в къщата, дошъл да се порадва на своето собствено творение и може би намислил даже да го подобри, тая представа винаги изваждаше вдовицата от равновесие, докарваше ѝ пристъп на гадене, желание да повърне. Но погнусата изгоря в яростта.

Те станаха, измиха се и Тенар реши, че най-много от всичко изпитва глад.

— Прегладнях — каза тя на Теру и нареди богата трапеза — хляб и сирене, студен боб с олио и подправки, нарязан лук и суха наденица, Детето се нахрани, а Тенар направо преяде.

Когато вдигнаха масата, рече:

— Сега засега, Теру, аз няма да те оставя и ти няма да ме оставиш, нали? Двете заедно ще идем в къщата на леля Мос. Тя правеше заклинание да те търси, ала вече няма защо да продължава, пък може още да не е разбрала.

Теру застина на мястото си. Погледна само веднъж през отворената врата и се отдръпна от нея.

— Трябва да съберем и прането. На връщане. Като се върнем, ще ти покажа какъв плат съм взела днес. За рокля. Ще ти ушия нова, червена рокля.

Детето стоеше затворено у себе си.

— Ако се крием, Теру, ние го храним. Ние самите трябва да ядем, а него да оставим гладен. Ела с мене.

Затруднението, бариерата, която тази врата представляваше за Теру, бе огромна. Тя се дърпаше от нея, извъръщаше лице, трепереше, опъваше се. Жестоко бе да иска да я преодолява, жестоко да я кара да излиза от укритието си, но Тенар беше безмилостна.

— Ела! — повтори вдовицата и момичето дойде. Те прекосиха полето към къщата на Мос, хванати за ръка. Веднъж — два пъти Теру се осмели да вдигне поглед нагоре.

Мос не се изненада, щом ги зърна, ала имаше особен, потаен вид. Тя каза на Теру да изтича да види новите пиленца, които бе излюпила квачката с пръстен около шията, и да си избере две. Теру веднага изчезна в това убежище.

— Била е през цялото време в къщата и се е крила — рече Тенар.

— И добре е правила.

— Защо? — рязко попита вдовицата. Идеята за криенето не ѝ беше много приятна.

— Наоколо... наоколо се навъртат разни същества — каза знахарката не заплашително, обаче неловко.

— Наоколо се навъртат идиоти! — избухна Тенар. Мос я погледна и се отдръпна леко.

— Е, хайде, хайде, миличка. Цялата си огън. Пламъци се вият около главата ти. Направих заклинание да намеря детето, но не се получи. Тръгна някак накриво, още не знам дали е свършило. Много съм объркана. Видях някакви огромни създания. Търсех момиченцето, пък видях тях. Летяха сред облаците, над планините. А ето сега това около главата ти, сякаш косата ти е обкръжена от пламъци. Какво има, какво се е случило?

— Някакъв мъж с кожена шапка — отвърна Тенар. — Млад, добре сложен мъж. Със скъсан шев на рамото. Мярвала ли си го?

Мос поклати глава:

— Наеха го в имението за сенокоса.

— Нали съм ти споменавала, че тя — Тенар се огледа наоколо — е била с една жена и двама мъже? Той е единият от тях.

— Искаш да кажеш един от тези, дето...

— Да.

Лея Мос застина като дървена статуя на старица.

— Не разбирам — промълви накрая тя. — Смятах, че познавам хората, ала съм се лъгала. Защо... защо ще идва... да я види ли?

— Ако той е бащата, може би идва да предяви претенциите си.

— Да предявява претенции ли?

— Теру му принадлежи.

Вдовицата говореше безизразно, загледана във върховете на Гонтийската планина.

— Но си мисля, че не е бащата. Другият е. Който дойде да каже на приятелката ми, че детето „се е изгорило“.

Мос стоеше все така обърквана, все така уплашена от собствените си магии и видения, от ожесточението на Тенар, от близостта на ужасяващото зло. Поклати безутешно глава:

— Не разбирам. Все си мислех, че съм достатъчно схватлива. Как е възможно да се върне?

— За да се храни — каза Тенар. — Да се храни. Няма повече да я оставя сама. Ала утре, Мос, ще те помоля да я пазиш тук за около час рано сутринта. Ще го сториш ли, докато аз отида до господарския дом?

— Да, естествено, миличка. Мога да ѝ направя заклинание за укриване, ако искаш. Но... но онези са там, големците от града на краля...

— И какво от това? Нека да погледат как живеят обикновените хора — рече Тенар и Мос отново се отдръпна, сякаш вятърът бе довял огнени искри насреща ѝ.

[1] Fan — ветрило (англ.). — Б.пр. ↑

ОТКРИВАНЕ НА ДУМИТЕ

Събираха сено в ливадите на господаря, проснати на склона в ярките сенки на утринта, Трима от косачите бяха жени, единият беше момче, доколкото можеше да види Тенар от разстояние, а другият бе изгърбен и с побелели коси. Тя приближи до окосените редове и попита една от жените за човека с кожената шапка.

— Оня от Валмаут ли? — каза косачката. — Нямам представа къде се е дянал.

Дойдоха и другите от реда, доволни, че ще си направят малка почивка, Никой не знаеше къде е мъжът от Средната долина и защо не е дошъл на работа с тях.

— От тези е, дето не се задържат — обясни белокосият. — Не могат да си намерят място. Познаваш ли го, госпожо?

— Случайно — каза Тенар. — Навъртал се е около дома ми — уплашил детето. Не зная дори името му.

— Нарича се Хенди — вметна момчето. Другите стояха и гледаха отстрани, ала не отрониха нито дума. Вече се досещаха коя трябва да беше тя — каргадската жена в къщата на стария магьосник. Те бяха наети под аренда от господаря на Ри Алби, отнасяха се с подозрителност към селяните и не искаха да си имат нищо общо с Оджиън. Наточиха косите си, обърнаха се, разпиляха се отново и се заловиха със своята работа. Тенар заслиза обратно от ливадата на хълма, мина покрай редица орехови дървета и стигна до пътя.

Там стоеше и чакаше някакъв мъж. Сърцето ѝ се обърна. Тя закрачи насреща му.

Беше Аспен, магьосникът от имението. Бе застанал елегантно облеганат върху дългия си боров жезъл в сянката на едно крайпътно дърво. Когато жената излезе на пътя, той я попита:

— Работа ли търсиш?

— Не.

— Господарят ми има нужда от работници на полето. Горещините минават и сеното трябва да се прибере.

Пред Гоха, вдовицата на Флинт, подобни слова бяха уместни и тя отвърна най-учтиво:

— Вашето умение несъмнено ще може да отклони дъжда, додето цялото сено бъде прибрано от ливадите.

Той обаче знаеше, че това е жената, на която Оджиън преди смъртта си бе поверил истинското си име, а щом го знаеше, то думите му можеха да бъдат само обида и съзнателно лицемерие и да означават явно предизвикателство. Вдовицата тъкмо се канеше да го попита къде е Хенди, но вместо туй каза:

— Дошла съм да предупредя надзирателя, че един от хората, които сте наели за сенокоса, беше известен в моето село като крадец и още по-лошо, тъй че е по-добре да не се подвизава наоколо. Ала явно се е махнал сам.

Тенар преспокойно гледаше Аспен право в очите, докато магьосникът надмогна себе си да ѝ отвърне:

— Не познавам хората тук.

Онази сутрин подир смъртта на Оджиън тя го бе сметнала за млад човек, висок, красив мъж със сиво наметало и сребрист жезъл. Сега не ѝ се струваше толкова млад, както тогава, А може и да беше такъв, но видът му бе съсипан и изморен. Тоя път и погледът, и гласът му изразяваха откровена неприязън и Тенар му отвърна в стила на Гоха:

— Разбира се, простете, господарю.

Не искаше неприятности с него. Тъкмо се обърна и се канеше да си върви към селото, когато Аспен и викна:

— Почакай.

Тя се спря.

— По-лош от крадец, казваш. Колко обаче струва злословието? Всъщност женският език е по-лош и от крадец. Домъкнала си се тук да сееш раздори сред ратаите, да разнасяш какви ли не лъжи и клевети, да насаждаш зло като вещица. Нима смяташ, че не те познах, че си вещица ли, щом видях онова дяволче, дето се влачи с тебе? Да не мислиш, че не разбрах откъде е и защо? Добре е сторил онзи мъж, който се е опитал да го затрие, но жалко, че не е стигнал до края. Вече ме предизвика веднъж край тялото на стария магьосник. Тогава ти простих заради него, а и заради другите, които присъстваха. Ала ти прекрачи всякакви граници. Предупреждавам те: само ако още един

път пристъпиш това имение и се осмелиш да ме заговориш, ще те прогоня от Ри Алби и от Откоса и ще насъкам кучетата по петите ти. Разбра ли ме?

— Не — отвърна Тенар. — Никога не съм разбирала хора като вас.

И вдовицата пое надолу по пътя.

По целия гръбнак я полази тръпка и косата ѝ настръхна. Тя рязко се извърна и видя магьосника, вдигнал жезъла си към нея, а наоколо му се бяха скупчили тъмни светкавици. Тъкмо бе отворил уста да я прокълне. В този миг ѝ дойде наум: „Бях си въобразила, че щом Гед е загубил силата си, едва ли не всички са я загубили, но не било така“. А един вежлив глас каза:

— Виж ти, какво става тук?

Откъм черешовата градина, която се намираше встрани от пътя, излязоха двама от хавнърските мъже. Те поглеждаха ту към Аспен, ту към Тенар с израз на подчертана вежливост, сякаш се извиняваха, дето трябва да прекъснат магьосника в момент, когато хвърля проклятие над една възрастна вдовица, ала просто няма как.

— Госпожо Гоха — насочи се към нея мъжът със златистата шевица на ризата и и се поклони.

Другият, светлоокият, също я поздрави усмихнат и произнесе:

— Сигурни сме, че госпожа Гоха носи открито и без страх пред самия крал своето истинско име. Но тъй като живее в Гонт, може би предпочита да се обръщаме към нея с гонтийското ѝ име. Знаейки нейните дела обаче, аз моля за разрешение да ѝ отдадем заслужена почит. Защото тя е държала пръстена, който не е слагала никоя друга жена след Елфаран.

Той падна на коляно пред нея, сякаш това бе най-естественото нещо на света, улови я за дясната ръка и много леко и бързо притисна чело към китката ѝ.

— О, благодаря ви — възкликна Тенар развълнувана и стоплена, — какви ли не сили се крият в този свят!

Магьосникът стоеше неподвижен и гледаше втренчено. Беше се спрял, преди да изрече проклятието, и бе отдръпнал жезъла си, но около самия жезъл и около очите му все още се виждаше насъбран мрак.

Не стана ясно дали е знаел отпреди или в момента научаваше, че тя е Тенар, дете е донесла пръстена. Все едно. Едва ли можеше да я мрази повече от туй. Вината ѝ идваше оттам, че е жена. А то бе лошо и непоправимо в неговите очи от всичко друго. Никое наказание не би могло да е достатъчно за нея. Той беше видял стореното на Теру, бе го одобрил.

— Господине — обърна се тя към по-възрастния, — всичко освен честността и откритостта би било неуважение към краля, когото вие понастоящем представлявате. Аз бих искала да зачета краля и неговите пратеници. Ала честта ми повелява да мълча, докато моят приятел ме освободи от думата, която съм дала пред него. Аз... аз съм сигурна, уважаеми господа, че той скоро ще ви извести за себе си. Само му дайте малко време, умолявам ви.

— Разбира се — казаха в един глас и двамата. — Може да разполага с колкото време му е необходимо. А вашето доверие, скъпа госпожо, е висока чест за нас.

Най-сетне тя се запуска надолу по пътя за Ри Алби, потресена от шока и обрата на нещата: от неприкритата, откровена омраза на магьосника и своето собствено яростно презрение, от ужаса, когато внезапно проумя неговата воля и сила да ѝ причини зло, и неочакваната закрила, която намери в лицето на кралските пратеници — тия хора, пристигнали на кораб с бели платна от самия символ на закрилата, от крепостта на меча и трона, от центъра на реда и правото. Сърцето ѝ се изпълни с благодарност. Значи наистина се бе възкачил крал на този трон и най-хубавият скъпоценен камък в короната му беше Руната на мира.

Бе ѝ харесало умното и добро лице на по-младия — и как той коленичи пред нея като пред кралица, и едва забележимото потрепване на усмивката му. Тя се обърна и погледна назад. Двамата пратеници се изкачваха нагоре по пътя към имението заедно с магьосника Аспен. Виждаше се, че си говорят с него най-дружески, сякаш нищо не се беше случило.

Туй леко охлади надеждата и доверието ѝ. Вярно бе, че са придворни, че не им прилича да се карат, да съдят или изразяват неодобрение. Вярно бе, че той е магьосник, магьосникът на техния домакин. И въпреки това все ѝ се струваше, че е нередно да се разхождат и да разговарят с такава охота.

Хората от Хавнър постояха някой и друг ден в Ри Алби, вероятно с надеждата, че Върховният жрец ще промени намерението си и ще им се яви, но нито го търсиха, нито насилваха Тенар да им каже къде е. Когато най-после отпътуваха, вдовицата си каза, че трябва да вземе решение какво да прави. Тука вече нищо не я задържаше, а сериозни причини я караха да тръгне — Аспен и Хенди нямаше да оставят на мира нито нея, нито Теру.

Въпреки всичко ѝ беше трудно да реши и да потегли. Да напусне Ри Алби — това означаваше да напусне Оджиън, да го загуби. Докато още се грижеше за къщата му, докато плевеше лука му, не го бе загубила. Мислеше си: „Никога не ще ми липсва небето долу.“ Тук, където беше идвал Калесин, тя бе Тенар. Долу, в Средната долина, отново щеше да се превърне в Гоха. И тя все отлагаше. Питаше се: „Трябва ли да се плаша от тези мошеници, да бягам от тях? Та нали те искат туй! Нима ще позволя да ме принуждават да се скитам от място на място, когато си поискат?“ Казваше си: „Да почакам да избия маслото.“ Винаги водеше Теру със себе си. И дните минаваха.

Понякога се отбиваше леля Мос да разправи едно-друго. Тенар я разпита за магьосника Аспен, като ѝ каза само, че я е заплашил — а може би той тъкмо това и целеше? Мос обикновено стоеше настрана от владенията на стария господар, ала проявяваше любопитство към онова, което се случва там, и използваше всяка възможност да поговори с тамошните си познати — една жена, от която се беше учила да бабува, и други, на които бе помагала с лечителство и намиране на загубено. Провокираше ги да съобщават какво става в господарския дом. Те всички мразеха Аспен и с готовност говореха срещу него, но приказките им бяха до голяма степен плод на омразата и страха. Обаче наред с измислиците имаше по някоя и друга истина. Самата Мос беше свидетелка, че преди да дойде Аспен преди три години, внукът, младият господар, бе в цветущо здраве, макар и малко свитичък и мрачен човек — като подплашен, както се изразяваше тя. И някъде по времето, когато умря майката на младежа, възрастният проводи за магьосник от Роук: „За какво ли му трябваше? Щом старият Оджиън е на мила оттук? И когато всички в господарската къща са едва ли не магьосници?“

Но така или иначе се появи Аспен. Той изпрати своите почитания на Оджиън и толкоз. По думите на Мос изобщо не излизал от

владетелските покои. От тогава насам внукът никъде не се весваше. Казваха, че лежал ден и нощ в леглото си. Като болно бебе, изпит целият според израза на една жена, която бе ходила по работа в господарския дом. За сметка на това старият владетел, който е на сто години, ако не и повече, както твърдеше Мос — тя нямаше нито страх, нито респект пред числата, старият владетел изглеждал чудесно и направо бликал от енергия. А един от мъжете, защото в дома всички слуги бяха мъже, рекъл на някаква си жена, че дядото е наел Аспен да му помага да живее вечно, и магьосникът постигал целта, като го подхранвал с живота на внука. В това мъжът не виждал нищо лошо: „На кого не му се живее вечно?“

— Грозна история — слиса се Тенар. — Нима в селото не се говори за всичко туй?

Мос сви рамене. И в този случай се казваше: „Карай да върви.“ Делата на силните не можеха да бъдат съдени от безсилните. А съществуваха и някаква смътна, сляпа покорност и закостенялост — старецът беше техен господар, господарят на Ри Алби — не им бе задача да го съдят. Явно, че дори и Мос приемаше нещата по същия начин.

— Рискована работа, може да се обърне на зло — кимаше тя, ала не я наричаше престъпление.

В имението нямаше и следа от мъж на име Хенди. В желанието си да се увери, че е напуснал Откоса, Тенар разпита някой и друг измежду познатите си от селото зървали ли са такъв човек, но получи неохотни и двусмислени отговори. Не искаха да имат нищо общо с нейните дела. „Карай да върви...“ Само старият Фан се отнасяше към нея като към приятелка и съселянка, и то може би защото бе толкова ослепял, че не виждаше добре Теру.

Вдовицата вече винаги водеше момичето със себе си, когато ходеше в селото или изобщо се отдалечаваше от къщи.

Тази обвързаност не тежеше на Теру. Тя се държеше близо до Тенар като малко дете, помагаше и или си играеше край нея. Правеше си котешка люлка, плетеше кошници или се забавляваше с кокалените фигурки, които откриха върху лавиците на Оджиън в плетена сламена торбичка. Това бяха едно животно, напомнящо куче или овца, и силует, подобен на мъж или жена, Според Тенар в тях нямаше никаква сила или нещо опасно, а Мос каза: „Най-обикновени играчки.“

Те обаче криеха огромна магия за Теру. Тя ги местеше и разиграваше някакви странни истории с часове, без да пророни нито дума. Понякога строеше къщи за човека или животното — каменни купчини или колибки от кал и слама. Носеше фигурите в плетената торбичка винаги в джоба си. Учеше се и да преде. Успяваше да държи хурката с изгорената ръка и да засуква с другата вретеното. Откакто бяха тук, решеха козите най-редовно и вече имаше пълна торба с меко козе руно за предене.

Трябваше да я уча — мислеше си Тенар с отчаяние. — Оджиън ми поръча да я науча на всичко, пък аз, на какво я уча аз? Да готви и да преде." Но от друга страна си казваше в стила на Гоха: „Е, нима това не са добри умения, полезни и благородни? Нима мъдростта е само празни приказки?“

Все пак тази мисъл продължаваше да я тревожи и един следобед, когато Теру чепкаше вълната, а тя я разчесваше на сянка под прасковата, Тенар поде:

— Теру, смятам, че е време да започнеш да учиш истинските имена на нещата. Съществува език, на който имената на всички неща са истински. Дума и дело са едно и също. Говорейки на тоя език, Сегой е издигнал островите от морето. Това е езикът на драконите.

Детето я слушаше мълчаливо.

Тенар остави чесалата и взе от земята малък камък:

— На този език на туй му казват „толк“.

Теру я наблюдаваше и повтори думата „толк“, ала без глас, само с устни, които бяха леко дръпнати вдясно от изгарянето.

Камъкът си остана просто камък в дланите на вдовицата.

И двете мълчаха.

— Още не — рече Тенар. — Още е рано за това.

Тя пусна камъка, вдигна чесалата и взе шепа мръсносива вълна, която Теру бе приготвила за развличане.

— Може би ще му дойде времето, когато получиш истинското си име. А сега слушай: ще почна да те запознавам с преданията, време е да чуеш преданията — тези за Архипелага и Каргад. Вече ти разказах една история, научена от моя приятел Оджиън Мълчаливия. Днес ще ти разправа друга, която съм чувала от приятелката ми Ларк. Тя я разказваше на своите и на моите деца. Това е преданието за Андаур и Авад. Много, много отдавна и далеч колкото Селидор живял мъж на

име Андаур — дървар, който се скитал сам из лесовете. Един ден навлязъл дълбоко в гората и отсякъл грамаден дъб. Падайки, дъбът изплакал с човешки глас...

Двете прекараха доста приятен следобед. Обаче през нощта, легнала до спящото дете, Тенар не можа да мигне. Беше неспокойна, какви ли не дребни притеснения ѝ се въртяха из главата — затворила ли е вратата на кошарата, дали ръката я боли, защото е чесала вълна или защото има артрит и какво ли още не. Накрая съвсем се притесни: стори ѝ се, че чува шум около къщата,

„Защо ли не си взема едно куче? Глупаво е да нямаш куче — каза си. — Сама жена с дете в тези дни би трябвало да помисли за куче. Но нали това е домът на Оджиън? Нима ще дойде някой тук със зъл умисъл! Ала Оджиън умря. Умря и е погребан край корените на онова дърво в края на гората. Няма кой да дойде. Ястреба си отиде, избяга. Вече и Ястреб не е, и сянка не е останала от него, той е свършен човек, принуден насила да живее. И на мене не ми е останала сила, и аз за нищо не ставам. Едничка дума на езика на Сътворението казах и тя падна мъртва от устата ми, безсмислена. Камък. Аз съм само една жена, стара, слаба, глупава жена. Каквото и да направя, все излиза погрешно. Каквото да докосна, става на пепел, сянка, камък. Аз съм. създание на мрака, набъбнало от мрак. Само огън може да ме очисти. Единствен огънят може да ме погълне, да ме погълне като...“

Тя седна в леглото и изкрепя на собствения си език:

— Нека се отклони тази клетва, нека се върне обратно!

Вдигна дясната си ръка и я спусна, сочейки затворената врата. После скочи от постелята, спусна се към вратата, отвори я рязко и извика в облачната нощ:

— Закъснял си, Аспен! Аз бях погълната отдавна. Върви да очистиш собствената си къща!

Никакъв отговор, нито звук. Само слаб, нагарчащ, противен дъх от изгоряло — като прогорена дреха или опърлена коса.

Тенар затвори вратата, подпря я с жезъла на Оджиън и погледна да види дали Теру спи. Самата тя не мигна през цялата нощ.

На сутринта взе Теру със себе си и отиде в селото да пита Фан ще иска ли вълната, която предяха. Това беше оправдание да се махне от къщата и да бъде малко сред хора. Старецът каза, че ще се радва да изтъче преждата, и те си поговориха десетина минути под голямото

рисувано ветрило, докато помощничката му се мръщеше и удряше стана навъсено. Когато Теру и Тенар излизаха от дома на Фан, някой се отдръпна зад ъгъла на малката пристройка, където тя бе живяла навремето. Някакви пчели или оси сякаш жилеха жената по врата и по главата, чуваше се дъжд да ромоли наоколо, дъжд като на облак, ала облаци нямаше. Имаше камъни. Тя видя ситните камъчета, които падаха по земята. Теру се бе спряла — удивена и стъписана и се озърташе. Няколко момчета изтичаха иззад пристройката. Уж се криеха, а едновременно искаха да ги забележат — подвикваха си, смееха се.

— Да побързаме — твърдо рече вдовицата и те се отправиха към къщата на Оджиън.

Тенар цялата започна да се тресе и ѝ ставаше все по-лошо, докато вървяха. Опита се да го скрие от детето, което изглеждаше обезпокоено, но не и уплашено. Не беше проумяло какво се е случило.

Щом пристигнаха вкъщи, Тенар разбра, че някой е влизал, докато те са били в селото. Миришеше на пърлено месо и коса. Покривката на леглото им бе смачкана.

Докато се чудеше що да стори, усети, че ѝ е направена магия. Бяха я оставили да я причака. Не преставаше да я тресе и мозъкът ѝ беше объркан, муден, неспособен за никакво решение. Не можеше да мисли. Споменала бе думата, истинското име на камъка и той бе запратен срещу нея... в лицето ѝ... в лицето на злото, в лицето на ужаса... Осмелила се беше да говори... Не трябваше да говори...

Каза си на родния език: „Не умея да мисля на хардийски. Не бива.“

Можеше да разсъждава на каргадски. Не бързо. Така, сякаш се налагаше да помоли някогашното момиче Арха да излезе от мрака и да решава вместо нея. Да ѝ помогне. Както ѝ помогна снощи, отклонявайки клетвата на магьосника обратно към него. Арха не знаеше много от онова, което знаеха Тенар и Гоха, обаче бе научена да кълне, да живее в мрака и да мълчи.

Трудно се постигаше това: да мълчиш. Искаше ѝ се да вика. Искаше ѝ се да говори — да отиде при Мос и да ѝ разкаже какво се е случило, защо трябва да си върви. Поне да се сбoguва. Опита се да поръча на Хедър:

— Тези кози са вече твои, Хедър — и успя някак си да го произнесе на хардийски, тъй че другата да разбере, ала тя не можа.

Гледаше безсмислено и се смееше:

— О, туй са козите на господаря Оджиън!

— Добре тогава... — Тенар понечи да каже: „Продължавай да се грижиш за тях вместо него“, но я връхлетя някакъв ужасен пристъп и тя чу собствения си глас да изпищява:

— Ти, тъпо, безумно, ненормално създание!

Хедър се втрещи и престана да се смее. Тенар прикри уста с ръката си. Хвана козарката и я заведе да видят сирената, които се приготвяха в мандрата, сочеше ту към тях, ту към Хедър, докато накрая тя кимна неопределено и отново се разсмя на странното ѝ държане.

Вдовицата помахна на Теру — ела! — и влезе в къщата, където тежката миризма беше още по-силна и приятелката ѝ цяла се разтрепери.

Тенар взе вързопите им и пътните обувки. Сложи в багажа другата си рокля и долното бельо, двете стари роклички на Теру и недоушитата нова дрешка, както и останалото парче плат. Постави също и вретената, които бе издялала за себе си и за момичето, малко храна и една глинена стомничка с вода за из път. Във вързопа на Теру отидоха най-хубавите ѝ кошници, кокаленият човек и кокаленото животно в тяхната сламена торбичка, някои пера, килимчето, което Мос ѝ беше дала, и плик с ядки и стафиди.

Искаше ѝ се да каже: „Иди полей прасковата“, но не смееше. Изведе детето вън и му показва какво да направи. Теру поля дребното стръкче внимателно.

Тенар помете и подреди къщата, работейки бързо и мълчаливо. Постави една кана на полицата и зърна там трите големи книги на Оджиън.

Видя ги с очите на Арха и те нищо не ѝ говореха — три кожени подвързии, пълни с хартия.

Ала Тенар ги гледаше упорито и си гризеше ноктите, смръщена от напрежението да реши как да ги пренесе. Не можеше да ги носи. А трябваше. Те в никой случай не можеха да останат тук, в осквернената къща, къщата, където се бе вселила омразата. Книгите бяха негови. На Оджиън. На Гед. На нея. Познанието. „Научи я на всичко!“ Тя

изпразни торбата с вълната и преждата и постави вътре томовете един върху друг, след което завърза отвора с кожена връв, за която да се държи.

— Трябва вече да тръгваме, Теру.

Каза го на каргадски, но името на детето беше същото — от каргадските думи пламък, пламтене. Момичето тръгна, без да задава въпроси, понесло малкото си съкровище във вързопа на гръб.

Взеха си пътните тояги — лесковото стъбло и елшовия клон. Оставиха жезъла на Оджиън в тъмния ъгъл до вратата. Оставиха вратата на къщата широко отворена за морския вятър.

Някакъв инстинкт я караше да върви далеч от полята и от планинския път, по който бе дошла. Спусна се право надолу по пасищата из стръмните баири, хванала Теру за ръка, и излезе на каруцарския коловоз, който извиваше чак до Гонтийското пристанище. Знаеше, че срещне ли Аспен, е загубена; предполагаше, че той може да я причака наблизко. Надяваше се, не на този път.

След като измина около миля по стръмното, вече можеше да разсъждава. Първо си помисли, че е избрала вярната посока. Хардийските, а подир малко и истинските думи се връщаха в съзнанието ѝ, тъй че тя спря, вдигна един камък, прехвърли го в шепи и си каза наум: „Толк.“ Пъхна камъка в джоба си. Загледа се в просторното небе и в облаците и си рече: „Калесин.“ Умът ѝ се избистри, стана чист като въздуха.

Излязоха на дълго сечище, заслонено от високи, обрасли с трева склонове и изпъкнали скали, където вдовицата се почувства някак неспокойна. Щом свърнаха след завоя, видяха тъмносиния залив под себе си и в него, между Аркадните скали — красив кораб с опънати платна. Миналия път Тенар се бе страхувала от един такъв кораб, но не и сега. Искаше ѝ се да хукне надолу да го посрещне.

Обаче не можеше. Трябваше да върви с крачката на Теру. Тя вече ходеше по-бързо, отколкото преди два месеца, пък и нанадолнището ги улесняваше. Ала корабът се движеше още по-бързо. Магически вятър духаше в платната му. Носеше се леко като лебед към залива. Преди Тенар и Теру да изминат и половината път до следващия голям завой, той вече бе влязъл в пристанището.

Странни изглеждаха градовете на Тенар. Тя не беше живяла в тях. Виждаше Хавнър, най-големия град на Землемория, само

веднъж, и то за малко. Когато преди години двамата с Гед пристигнаха в пристанище Гонт, не се отбиха из улиците, ами тръгнаха право нагоре към Откоса. Другият град, който познаваше, бе Валмаут. Дъщеря ѝ живееше там. Туй беше сънлив, слънчев пристанищен градец, за който най-голямото събитие бе появата на някой търговски кораб от Андрадите, а повечето разговори на местните жители се въртяха вечно около сушената риба.

Слънцето се издигаше все още високо над морето на запад, когато тя и детето стигнаха улиците на Гонтийското пристанище. Тези петнадесет мили Теру измина, без нито веднъж да се оплаче или да спре от изнемога, макар че сигурно беше много уморена. Тенар също капна след безсънната нощ и тревогите, които изживя. Пък и книгите на Оджиън бяха доста тежки. Насред пътя ги премести във вързопа, който носеше на гръб, а храната и дрехите сложи в торбата за вълна. Това я облекчи, но само донякъде. Най-сетне се дотъртриха до първите къщи край градската порта, където пътят минаваше между статуите на два каменни дракона и се превръщаше в улица. Пазачът пред портата ги стрелна с поглед. Теру скри своето изгорено лице в рамото и пхна изгорената си ръка под престилката на рокличката.

— За някоя къща в града ли сте тръгнали, госпожо? — попита мъжът, като все надничаше към Теру.

Тенар не знаеше какво да отговори. Не ѝ беше известно, че на градските врати стоят пазачи. Тя нямаше с какво да си плати нито пътната такса, нито престоя в странноприемница. Не познаваше жива душа в пристанищния град Гонт освен, както ѝ хрумна в момента, магьосника, който дойде на погребението на Оджиън. Как ли се казваше? Ех, не можеше да си спомни името му. Стоеше досущ като Хедър, със зяпнала уста.

— Хайде, вървете — рече пазачът с досада и им обърна гръб.

Искаше ѝ се да попита как да намери крайбрежния път за Валмаут на юг покрай носовете, ала не посмя да буди интереса му отново, за да не вземе да реши, че е скитница или магьосница — изобщо нещо, което каменните дракони не биваше да пуснат в Гонтийското пристанище. И така, минаха между статуите — Теру повдигна леко главица да ги види и закрачи напред по калдъръма, все по-удивена, озадачена и объркана. Тенар нямаше впечатлението, че им е попречено да влязат в пристанището. Тук имаше всичко. Високи

каменни постройки, каруци, товарни коли, файтони, едър рогат добитък, магарета, пазарища, магазини и тълпи от хора, хора, хора — колкото повече навлизаха в града, толкова повече бяха хората. Теру се държеше здраво за ръката на вдовицата и боязливо крачеше, скрила лице в косите си. Тенар също здраво я държеше за ръка.

Не виждаше възможност да отседнат тука и не им оставаше нищо друго, освен да се отправят на юг и да вървят, докато падне нощта — която беше вече близо, — с надеждата да преспят в гората, Тенар се спря на една едра жена в широка бяла престилка, спускаща кепенците на отсрещния магазин, и пресече улицата, решена да я попита кой път води към Валмаут. Жената изглеждаше симпатична, със сериозно червендалесто лице. Но докато Тенар събираше кураж да я заговори, Теру силно стисна ръката ѝ, сякаш се опитваше да се скрие в нея. Вдовицата вдигна очи и видя мъжа с кожената шапка да върви точно насреща им по улицата. Той ги забеляза в същия миг и се спря. Тенар буквално повлече детето.

— Бързо ела! — каза тя и мина право покрай мъжа. След като го изпревари, започна да крачи още по-енергично и се спусна надолу към тъмните води, просветващи на залеза, към доковете и вълноломите в края на стръмната улица. Теру тичаше до нея, задъхана така, както подир изгарянето.

Високи мачти се олюляваха върху фона на огненожълтото небе. Със сгънати платна онзи кораб почиваше край каменния кей, до една многовеслова галера.

Тенар погледна назад. Мъжът ги следваше отблизо. Никак не бързаше. Явно бе, че няма спешна работа.

Тя слезе към кея, но скоро Теру се спъна и не можеше да продължи, дори дъх едва си поемаше. Тенар я взе на ръце и детето се сгуши в нея, скрило лице в рамото ѝ. С тоя товар вдовицата едва се движеше. Краката ѝ трепереха. Направи една крачка, две, три. Стигна до малкия дървен мост, който свързваше кея с бялата палуба на кораба. Хвана се за парапета му.

Един от моряците на палубата — плешив, жилив човек — я изгледа:

— Какво има, госпожо?

— От... от Хавнър ли е този кораб?

— От кралския град, разбира се.

— Пуснете ме горе.

— Но аз нямам право на това — каза с усмивка морякът, ала премести поглед и зърна мъжа, който приближи и застана зад Тенар.

— Няма защо да бягате — рече ѝ Хенди. — Няма да ви сторя нищо лошо. Не ви мисля злото. Нима не разбирате — аз бях този, дето ѝ се притече на помощ? Наистина съжалявам за станалото. Искам само да ви помогна.

Той протегна ръка, сякаш нещо неудържимо го караше да погали момичето. Тенар не може да помръдне. Обещала беше на Теру, че Хенди никога повече няма да я пипне. Видя как дланта му докосна голата ръка на детето, която се отдръпна.

— Какво искате от нея? — обади се нов глас. Друг моряк бе заел мястото на плешивия. Това бе млад човек и на Тенар и се стори, че е нейният син.

Хенди не се забави с отговора:

— Тя ми взе... открадна ми детето — моята племенничка. Омагьоса я и тя избяга с нея, както сами забелязвате...

Тенар стоеше като онемяла. Думите отново бяха я напуснали, бяха ѝ отнети. Младият моряк не беше нейният син. Лицето му бе слабо и сериозно, погледът ясен. Като гледаше към него, вдовицата успя да намери нужните слова:

— Пуснете ме на кораба, моля ви!

Младият мъж ѝ подаде ръка. Тя я пое и той я преведе по моста към палубата.

— Почакай тук — каза той на Хенди, а на нея: — Елате с мене.

Но краката ѝ отказаха да я държат. Свлече се върху дъските на кораба от Хавнър и изпусна тежкия вързоп, ала продължаваше здраво да прегръща Теру:

— Не позволявайте да я вземе, о, не им я давайте повече, никога повече, никога повече!

ДЕЛФИНЪТ

Тя няма да остави детето, няма да им го даде. Всички на кораба бяха мъже. Много време мина, преди да започне да схваща какво ѝ говорят, какво се е случило, какво става. Когато разбра кой е младият моряк, онзи, когото сметна за свой син, стори ѝ се, че отдавна го е знаела, но не се е осмелявала да го допусне. Не беше в състояние да мисли каквото и да било.

Той се бе върнал от дока на кораба и в момента разговаряше близо до мостика с някакъв белокоп човек, както изглежда, капитана. Хвърли поглед към Тенар, останала свита с Теру в един ъгъл на палубата между мачтата и огромна макара за вадене на вода. Дългият изморителен ден беше надделял над страха на Теру — тя спеше дълбоко, сгушена до вдовицата, сложила малкото си вързопче за възглавница и завита с връхната си дреха.

Тенар бавно се надигна и младият мъж веднага дойде при нея. Тя пооправи полата си и се опита да приглади коса назад.

— Аз съм Тенар от Атуан — каза. Той стоеше безмълвен. Жената продължи: — Вие сте кралят, струва ми се.

Човекът бе много млад, по-млад от сина ѝ Спарк. Едва ли имаше и двайсет години. Видът му обаче съвсем не беше младежки. Нещо в погледа му я накара да си помисли: „Минал е през огъня.“

— Името ми е Лебанен от Енлад, милейди — произнесе той и се канеше да ѝ се поклони, дори да коленичи пред нея. Но тя хвана ръцете му и двамата останаха изправени един срещу друг.

— Не пред мен — настоя Тенар. — Нито аз пред вас!

Кралят се засмя с почуда и задържа дланите ѝ в своите, като я гледаше открито:

— Как узнахте, че ви търся? При мене ли идвахте, когато онзи човек...

— Не, не. Бягах... бягах от него... от едни престъпници. Опитвах се да си отида у дома, туй е всичко.

— В Атуан ли?

— О, не! В моята ферма. Тук, в Гонт, в Средната долина.

Тя също се разсмя. През сълзи. Вече можеше да си позволи сълзите и се разплака. Пусна ръцете на Лебанен, за да избърше очите си.

— Къде е това, Средната долина? — попита той.

— На югоизток, покрай носовете. Пристанището е Валмаут.

— Ще ви закараме дотам — зарадва се кралят, че може да ѝ предложи услугите си.

Тенар се усмихна, пак избърса очи и кимна в знак, че приема.

— Чаша вино, нещо за ядене, малко отдих — каза той. — И легло за детето ти.

Капитанът, който внимателно слушаше, даде своите разпореждания. Плешивият моряк, когото тя си спомняше сякаш отпреди много време, пристъпи напред. Явно се канеше да вземе Теру на ръце. Тенар застана между него и детето. Не можеше да му позволи да докосне малката.

— Сама ще я пренеса — рече тя и гласът ѝ прозвуча високо.

— Там има стълба, госпожо, аз ще го сторя — обясни морякът и гостенката разбра, че го прави от любезност, но въпреки това не го остави да допре Теру.

— Нека аз — намеси се младият човек, кралят, и като погледна към нея за разрешение, коленичи, вдигна спящото дете на ръце и го понесе по стълбището. Тенар го последва.

Той сложи Теру на леглото в една малка каюта, внимателно, нежно. Вдовицата му позволи да я завие с наметалото и. Нея той покани в една по-голяма каюта на кърмата с продълговат прозорец, който гледаше към притъмняващия залив. Седнаха край дъбовата маса. Лебанен пое подноса от момчето, което го донесе, и разля червено вино в чашите от дебело стъкло. Предложи ѝ кейк и плодове.

Тя опита от виното.

— Много е хубаво. Но не е реколта от Годината на Дракона.

Той я погледна с нескрита изненада, по момчешки.

— От Енлад е, не е от Андрадите — смирено каза.

— Много е хубаво — повтори Тенар и отново отпи. Взе си от кейка. Беше от маслено тесто, твърде мазен и не сладък. Едрото кехлибарено грозде бе сочно и тръпчиво. Живителните вкусове на

храната и виното бяха като възжетата, които държат кораба о пристана, свързаха я пак със света, възвърнаха ѝ мислите.

— Доста се уплаших — извини се тя. — Струва ми се, че скоро ще дойда на себе си. Вчера... не, днес, тази сутрин... ми направиха... магия... — С усилие изговори думата, запъна се: — Пппрокълнаха ме... Останах без дар слово и без мисъл. От това избягахме и налетяхме точно на човека, на човека, който...

Тенар хвърли отчаян поглед към младия благородник. Кралят я слушаше. Неговите сериозни очи я накараха да разкаже всичко, което трябва,

— Той е един от хората, дето са осакатили момичето. Той и родителите на Теру. Изнасилили са я, пребили са я и я хвърлили в огъня. Случват се тези неща, милорд. И с децата се случват такива неща. А сега я преследва, за да се добере отново до нея. И...

Тя се спря и отпи от виното, така че да усети вкуса му.

— И тъй, от него намерих закрила при вас, самото олицетворение на закрилата.

Вдовицата се загледа в ниския, дялан гредоред на каютата, в полираната маса, сребърния поднос, слабото, спокойно лице на младия монарх. Косата му бе тъмна и мека, кожата му — с бронзово-мургав оттенък. Облечен беше хубаво и просто, без верижка, пръстен или някакъв друг отличителен знак на властта. Тенар си каза, че изглежда точно така, както би трябвало да изглежда истинският крал.

— Съжалявам, че пуснах този човек. Но може да се намери пак. А кой бе направил магията?

— Един магьосник.

Премълча името му. Изобщо не ѝ се мислеше за това. Искаше да ги загърби всичките. Никакво отмъщение, никакво преследване. Да ги остави на собствената им омраза, да им обърне гръб, да забрави за тях.

Лебанен не настоя, обаче попита:

— Ще бъдете ли на сигурно място във вашата ферма?

— Предполагам. Ако не бях толкова уморена, толкова обърквана от... с толкова объркано съзнание, така че да мога да разсъждавам, нямаше да се уплаша от Хенди. Какво би успял да ми стори той? На улицата, при толкова хора наоколо? Не трябваше да бягам от него. Но чувствах само нейния страх. Тя е тъй малка, че не може да не се страхува. Трябва да се научи на това. Трябва аз да я науча...

Умът ѝ блуждаеше. Мислите ѝ идваха в съзнанието на каргадски. На каргадски ли говореше той? Сигурно ще я сметне за побъркана, някаква обезумяла, бръщолевеща старица. Тя хвърли тайно поглед към него. Тъмните му очи не я гледаха. Взираха се в огънчето на стъклената лампа, окачена над масата, в ниското ѝ, неподвижно, чисто пламъче. Лицето му бе твърде тъжно за млад човек.

— Дошли сте да търсите Върховния жрец, Ястреба — каза вдовицата.

— Гед — погледна я кралят с лека усмивка. — Ти, той и аз трябва да се наричаме с истинските си имена.

— Ти и аз — да, обаче той — само пред нас.

Лебанен кимна.

— Заплашват го завистливи, злонамерени хора, а сега е беззащитен. Знаеше ли го?

Тя не можа да се изрази по-ясно. Събеседникът ѝ отвърна:

— Зная от него, че магическата му сила е свършила. Изчерпана е в усилието да ме спаси — мене и всички нас. Но това е толкова трудно за вярване. Искане ми се да не му вярвам.

— На мене също. Ала е истина. Тъй че той... — Тенар отново се поколеба. — Той желае да бъде оставен сам, докато зараснат раните му — каза накрая тя предпазливо.

Лебанен рече:

— Той и аз бяхме заедно в земята на мрака, в пустата земя. Умирахме заедно. Заедно прекосихме тамошните планини. Човек може да се върне обратно през тях. Има път, който Гед знаеше. Но името на планините е Болка. Камъните... камъните раняват, а раните трудно зарастват.

Той погледна ръцете си. Тя си спомни ръцете на Ястреба, целите изподрани, свити от болка. Свили се да скрият раните.

Собствената ѝ длан също се сви и стисна малкото камъче, което пазеше в джоба си, понесла го по стръмния път като слово.

— Защо се крие от мене? — извика младият човек в своята скръб. После тихо добави: — Наистина се надявах да го видя. Но щом не иска, ще се откажа, разбира се.

Тя признаваше, че пратениците от Хавнър се бяха държали изискано, вежливо, достойно. Оценила бе това. Лебанен обаче в чистата си скръб я накара да го обикне.

— Той ще дойде при теб, сигурна съм. Само му дай време. Жестоко е уязвен — отнето му е всичко. Ала когато заговори за тебе, когато спомене името ти, о, тогава аз в миг отново го виждам, какъвто бе и какъвто пак ще бъде — изпълнен с гордост!

— Гордост ли? — повтори Лебанен с изненада.

— Да, разбира се, че гордост. Кой може да има повече основание за гордост?

— Не очаквах... Той беше толкова смирен — промълви Лебанен и се разсмя на своето неподходящо определение.

— Сега му липсва смирение — обясни Тенар. — И е суров към себе си без всякаква причина. Струва ми се, че нищо не можем да направим за него, освен да го оставим да следва собствения си път, докато намери себе си, както се казва в Гонт...

Изведнъж тя самата се почувства останала без сили, толкова уморена, че ѝ прилоша.

— Имам нужда от почивка — въздъхна вдовицата. Той стана веднага.

— Милейди Тенар, ти каза, че си побягнала от един враг и си се натъкнала на друг. А аз дойдох да търся един приятел и намерих друг.

Тенар се усмихна на неговото остроумие и учтивост — „Какво добро момче“ — помисли си тя.

Когато се събуди на следващата сутрин, екипажът вече бе на крак: гредите скърцаха и се огъваха, над главата ѝ се чуваха шум от тичащи нозе, плющене на платна, викове на моряци. Теру едва отвори очи и беше потисната, а може би имаше и треска, макар тя винаги да бе толкоз гореща, че Тенар трудно можеше да разбере — тресе ли я или не. Изпълнена с угризения, че е влачила крехкото дете петнадесет мили пеша, пък и заради всичко, случило се предишния ден, вдовицата се опита да го разведри. Каза му, че се возят на кораб и че на кораба има истински крал; че тази каюта, в която се намират, е собствената стая на краля; че корабът ще ги закара у дома, във фермата, и у дома ще ги чака леля Ларк, а може би Ястреба също ще е там. Дори и това не предизвика у Теру никакъв интерес. Тя остана безмълвна, равнодушна, вяла.

Върху малката ѝ тънка ръчичка личаха четири отпечатани пръста, асени като дамга, сякаш някой силно я беше стиснал. Но Хенди само леко я бе докоснал. Тенар ѝ беше обещала, уверила я беше,

че той никога повече няма да я допре. И наруши обещанието си. Думата ѝ не означаваше нищо. Какво можеше да означава дадената дума пред сляпото насилие?

Наведе се да целуне белезите върху ръката на момичето.

— Иска ми се да имам време да довърша червената ти рокличка. На краля сигурно ще му хареса да те види в нея. Ала в края на краищата хората, та даже и кралете, не носят най-красивите си дрехи, когато пътуват с кораб.

Теру седеше на леглото с наведено чело и нищо не отвърщаше. Тенар среса косата ѝ. Най-сетне тя бе пораснала гъста и мека и бе покрила изгорените части на главата.

— Гладна ли си, птиченцето ми? Снощи не си вечеряла. Може би кралят ще ни предложи закуска. Вчера той ме нагости с кейк и грозде.

Никакъв отговор.

Когато Тенар каза, че е време да излязат, тя се подчини. Горен палубата стоеше със скрито в рамото лице. Не вдигна поглед към белите платна, опънати на утринния вятър, нито към блестящата вода или назад към Гонтийската планина, чиито склонове, величествени гори, скали и върхове се извисяваха в небето. Не вдигна очи и щом Лебанен я заговори.

— Теру — нежно произнесе Тенар и коленичи до нея, — ако един крал се обърне към тебе, трябва да му отговориш.

Момичето продължаваше да мълчи. Лицето на Лебанен бе непроницаемо. Може би беше маска на учтивост, която трябваше да скрие отвращението, шока. Но тъмните му очи бяха спокойни. Той леко докосна ръката на детето и рече;

— Сигурно е странно да се събудиш насред морето?

Теру склони да хапне само един малък плод. Тенар я попита дали не иска да се върне в каютата си и тя кимна. Макар и неохотно, жената я остави свита в леглото ѝ и се върна на палубата.

Корабът минаваше между Аркадните скали — непреклонно извисили се каменни стени, които сякаш се скланяха над платната. Дежурни войници в малки укрепления като в лястовичи гнезда от кал върху скалите гледаха надолу към тях, а моряците радостно им викаха от палубата.

— Път за краля! — крещяха те и отговорът се връщаше, не посилен от лястовичи глас:

— Краля!

Лебанен стоеше на високия нос на кораба с капитана и един възрастен, слаб, тесноок мъж в сиво наметало на магьосник от Роук. Гед също бе носил такова наметало — чиста и красива дреха — в деня, когато той и Тенар оставиха пръстена на Ерет-Акбе в Кулата на меча; а старото наметало, цялото на петна, мръсно и износено от пътя, беше единствената му постеля върху студените камъни в Гробниците на Атуан и върху пустите, каменливи склонове, когато прекосяваха заедно тези планини. Спомняше си всичко туй, докато гледаше как пяната се разлива край кърмата и високите скали остават назад.

Щом корабът задмина последните рифове, навлезе в дълбоко море и се насочи на изток, тримата мъже приближиха към Тенар. Лебанен рече:

— Милейди, това е Повелителят на ветровете от остров Роук.

Магьосникът се поклони и я изгледа с възхита в проницателните си очи, а също и с любопитство. „Ето човек, който обича да знае откъде духа вятърът“ — помисли си тя.

— Значи няма защо да се надяваме на добро време, можем твърдо да разчитаме на вас — обърна се вдовицата към магьосника.

— В ден като днешния аз съм просто ненужен товар — отвърна той. — Пък и с моряк като капитан Сератен на руля на кого му е притрябвал повелител на времето?

„Всички са толкова учтиви, все милейди, милорди и повелители, все поклони и комплименти“ — каза си тя. Хвърли поглед към младия крал. Лебанен гледаше към нея и се усмихваше, но сдържано.

Тенар се почувства, както се бе почувствала в Хавнър като момиче — непохватна варварка сред всички тия любезности. Ала вече не беше момиче и не изпита страхопочитание, а само удивление пред това как мъжете бяха устроили този свят тъй, че да го превърнат в танц на маски, и колко лесно бе за жената да се научи да играе такъв танц.

За едно денонощие, обясниха ѝ, ще стигнат до Валмаут. Ще влязат в пристанището късно следобед при този благоприятен вятър в платната.

Все още много уморена от продължителната тревога и напрежение предишния ден, не ѝ трябваше нищо друго, освен да седне на мястото, което плешивият моряк ѝ натъкми от сламена рогозка и

парче корабно платно, и да наблюдава вълните и чайките, да гледа очертанятията на Гонтийската планина, сини и сънни в обедната светлина, и как те се променят, докато заобикаляха стръмните брегове на миля — две разстояние навътре в морето. После изведе Теру горе на слънце и детето легна до нея, взираше се пред себе си или дремеше.

Един от моряците приближи до тях — босоног, доста мургав, беззъб човек. Имаше ходила, прилични на копита, и ужасно изкривени пръсти. Той сложи долу до Теру някакъв предмет.

— Това е за момиченцето — каза с дрезгавия си глас и веднага се отдалечи, макар и не много.

Едва оттам вдигна очи от работата си и надзърна с надежда да види дали тя е харесала подаръка му, след което се направи, че изобщо не е поглеждал. Теру така и не докосна малкото, увито в плат пакетче. Трябваше Тенар да го отвори. Беше изящна статуетка на делфин от слонова или някаква друга кост, голяма колкото палеца ѝ.

— Може да живее в твоята сламена торбичка — рече вдовицата, — заедно с другите ти кокалени фигурки.

При тези думи детето се оживи дотам, че измъкна плетената си торбичка и постави делфина в нея. Но се наложи Тенар да иде да благодари на бедния дарител. Теру не пожела нито да го погледне, нито да му проговори. Скоро отново поиска да се прибере в каютата и Тенар я остави там в компанията на човечето от кост, животното и делфина.

„Толкова е лесно — помисли тя, — толкова е лесно на човек като Хенди да ѝ отнеме слънцето, да ѝ отнеме кораба, краля и детството и е толкова трудно да ѝ бъдат върнати пак! Цяла година се опитвах да ѝ ги върна, а той само с едно докосване ги отне и изхвърли. И за какво му е всичко — това ли е неговата цена, неговата сила? И нима туй е сила — празнотата?“

Тенар се присъедини към Лебанен и магьосника до мачтата. Слънцето вече захождаше на запад и корабът пътуваше сред величествена светлина, която я караше да си спомни съня за полета с дракона.

— Милейди Тенар — каза кралят, — бих искал, ала няма да изпратя вест до нашия общ приятел. Не желая да те обременявам, нито да посегна на неговата свобода. Коронацията ще бъде след месец. Ако той положи короната на главата ми, моето управление ще започне така, както душата ми копнее. Но независимо дали ще дойде или не,

Ястреба ме доведе в кралството и ме направи крал. И аз няма да забравя това.

— Зная, че няма да го забравиш — нежно отвърна тя.

Лебанен бе тъй прочувствен, толкоз сериозен, обгърнат от формалностите на ранга си и все пак толкова уязвим в своята искреност, в чистотата на волята си. Сърцето я заболя за него. Той си мислеше, че е познал болката, а трябваше да я познава все отново и отново, през целия си живот, и да не се разделя никога с нея.

Затова и нямаше като Хенди да тръгне по лекия път.

— С готовност ще предам твоето известие — обеща тя. — Това с нищо няма да ме обремни. А дали той ще го чуе, зависи от неговата воля.

Повелителят на ветровете се усмихна:

— Винаги е било така. Всичко, което е правил, е зависело от неговата воля.

— Дълго ли го познавахте?

— По-дълго от вас, милейди. Аз му бях учител — отговори магьосникът. — Доколкото можех... Дойде в школата в Роук като момче, с едно писмо от Оджиън, където се казваше, че има голяма сила. Ала когато за първи път го изведох с лодка да го науча как се заповядва на вятъра, той извика пороен дъжд. В него видях онова, което ни трябваше. По-мислих си, че или ще се удави, преди да навърши шестнадесет, или ще стане Върховен жрец преди четиридесет... Поне ми се иска да съм си го помислил.

— Той още ли е Върховен жрец? — попита Тенар. Въпросът показваше явно невежество, но мълчанието, с което беше посрещнат, я накара да се уплаши, че е било по-лошо от невежество.

Накрая магьосникът каза:

— В Роук сега няма Върховен жрец.

Тонът му бе изключително внимателен и премерен. Тя не се осмели да го запита какво има предвид.

— Аз мисля, че Съединителката на Руната на мира може да участва във всеки съвет на тази страна. Не ти ли се струва така, повелителю? — вметна Лебанен.

След поредно мълчание и явна вътрешна борба магьосникът отвърна:

— Разбира се.

Кралят очакваше още нещо, обаче той не каза нищо повече.

Лебанен погледна блестящата вода и заговори като в приказка:

— Когато Ястреба и аз пристигнахме в Роук от най-далечния запад, носени от дракона...

Замлъкна за миг и името на страшилището само изникна в съзнанието на Тенар подобно удар на гонг: Калесин.

— Драконът ме остави там, а него отнесе. Тогава Повелителят на вратата на Роукската школа рече: „Той свърши своето дело. Сега си отива у дома.“ Преди това — на брега на Селидор — Гед ме накара да зарежа жезъла му. Каза, че вече не е магьосник. И така, Повелителите на Роук свикаха съвет да изберат нов Върховен жрец. Поканиха ме, за да чуя онова, което е необходимо да знае един крал за Съвета на мъдреците. Бяхме заедно още веднъж, когато се отстраняваше Торион, един измежду тях, наречен Призователя, чието умение се беше обърнало срещу него чрез огромното зло, дето моят повелител Ястреба откри и унищожи. Когато двамата бяхме там, в пустата земя, между стената и планините, аз видях Торион. Моят повелител го заприказва и му посочи пътя обратно към живота отвъд стената. Но той не го пое. Не пожела да се върне.

Младият човек здраво се бе хванал за корабната мачта със своите силни, красиви ръце. Докато говореше, продължаваше да гледа към морето. Известно време мълча, после отново поде разказа си.

— И тъй, аз попълних числото на деветте, които се събират, за да изберат Върховен жрец. Те са... те са мъдри хора — каза той, хвърляйки поглед към Тенар. — Не само владеещи своето изкуство, но и вещи. Възползват се от различията си, както бях забелязал и преди, та да вземат по-добри решения. Ала този път...

— Всъщност... — започна Повелителят на ветровете, като видя, че Лебанен изпитва нежелание да критикува мъдреците на Роук. — Е, ние всички бяхме на различно мнение и не можахме да вземем решение. Не успяхме да постигнем съгласие. Защото Върховният жрец не е умрял — жив е, обаче в същото време не е магьосник, — а продължава да бъде господар на драконите, както изглежда... Пък и нашият Повелител на промените бе все още потресен от обръщането на собственото му изкуство против него, вярваше, че Призователят ще се завърне от мъртвите, и ни молеше да го почакаме... Повелителят на градежа напълно отказа да говори. Той е каргадец, милейди, като вас,

знаехте ли го? Дойде в Роук от Карего-Ат — следеше я с проницателните си очи магьосникът, сякаш питаше: „Откъде духа вятърът?“ — И така, поради всичко това не смогнахме да вземем решение. Когато Вратарят ни попита за имената на ония, измежду които щяхме да избираме, не се спомена нито едно. Всеки гледаше към другите...

— А аз — в земята — каза Лебанен.

— Накрая се обърнахме към онзи, дето знаеше всички имена, Повелителя на имената. Той наблюдаваше Повелителя на градежа, който не бе казал и дума досега, а седеше там, между своите дървета, като пън. Ние се срещаме в горска обител, сред дървеса, чиито корени са по-дълбоки от островите. Паднала беше вечерта. Понякога сред стволовете се появява светлина, но тази вечер липсваше. Тъмно бе, нямаше звезди, през листата се подаваше само облачното небе. Тогава Повелителят на градежа се изправи и заговори — ала не на Древната реч, нито на хардийски, ами на каргадски. Малко измежду нас го владееха. Дори не знаеха кой е тоя език. И се чудехме какво да мислим. Обаче Повелителят на имената ни преведе думите му. „Една жена от Гонт“ — казал той.

Магьосникът млъкна. Вече не гледаше към нея.

Скоро тя попита:

— И нищо повече ли?

— Нито думичка. Ние настоявахме, но човекът само ни съзерцаваше удивено и не можеше да отвърне. Защото бе получил видение, зърнал бе очертанията на нещата, градежа им, което не може да се предаде със слово, да не говорим за понятия. Той остана не помалко учуден от собствените си думи, отколкото всички нас. Ала това беше всичко, което научихме.

Мъдреците на Роук бяха и учители, а Повелителят на ветровете бе твърде добър учител. Ето защо и разказът му се получи ясен, поясен може би, отколкото му се искаше. Той хвърли поглед към Тенар, после встрани.

— Налагаше се, изглежда, да идем в Гонт. Но за какво? Да търсим кого? „Една жена“ — не е много, за което да се хванеш! Явно тя трябваше да ни упъти, да ни посочи по някакъв начин пътя към нашия Върховен жрец. И както можете да се досетите, милейди, заговорихме за вас. Защото за коя друга жена от Гонт бяхме чували?

Това не е голям остров, а вашата слава е огромна. Някой каза: „Тя ще ни заведе при Оджиън.“ Всички обаче знаехме, че Оджиън Мълчаливия доста отдавна е отказал да стане Върховен жрец и положително няма да приеме сега, когато е болен и стар. И наистина, оказа се, че Оджиън е бил на смъртно легло по същото време. Друг рече: „Тя може да ни заведе при Ястреба.“ И тъй, останахме в пълна неяснота.

— Вярно е — добави Лебанен, — защото в тоя момент заваля там, сред дърветата. — Той се усмихна. — Струваше ми се, че чувам за първи път дъжд да вали. Голяма радост бе за мене.

— Станахме мокри и деветимата — каза Повелителят на ветровете, — а един от нас — щастлив.

Тенар се разсмя. Въпреки всичко този човек ѝ харесваше. Щом той е подозрителен спрямо нея, дължна е и тя да бъде подозрителна. Но по отношение на Лебанен и в негово присъствие хората можеха да бъдат само искрени.

— Вашата „жена от Гонт“ не съм аз, защото няма да ви заведе при Ястреба.

— Смятам — забеляза магьосникът, навярно откровено посвоему, — че не можете да бъдете вие, милейди, и поради друг факт: призователят щеше да изрече името ви по време на видението. Малцина са онези, които открито носят истинското си име! Ала аз съм натоварен от Съвета на Роук да ви попитам познавате ли някаква жена на тоя остров, която може да се окаже търсената от нас — сестра или майка на някой мъж на силата или дори негов учител? Има много мъдри знахарки. Може би Оджиън е знаел такава жена? Говори се, че той е познавал всяка жива душа на острова, въпреки че все живееше сам и се скиташе из пущинаците. Как бих искал да е жив сега, за да ни помогне!

Тя се сети за рибарката от разказа на Оджиън. Но това бе една старица още по времето, когато магьосникът се е срещнал с нея, сигурно вече беше умряла. „Макар че драконите — помисли си Тенар — живеят дълго, както се твърди.“

Първо нищо не промълви, а после само:

— Не познавам такава жена.

Усети как събеседникът ѝ овладя раздражението си. „За каква се смята тя? Какво иска?“ — сигурно се чудеше Повелителят на

ветровете. А вдовицата се питаше защо не можа да му каже. Той беше глух и това я караше да мълчи. Тя не можеше да му каже дори, че е глух.

— И така, няма Върховен жрец в Землемория — произнесе най-сетне гостенката. — Обаче има крал.

— На когото се уповаваме с надежда и доверие — подчерта магьосникът сърдечно, което му отиваше. Лебанен ги наблюдаваше и слушаше. Усмихна се.

— В последните години — поде колебливо Тенар — се случиха много беди и нещастия. Туй с моето — с момиченцето... често започнаха да се случват такива неща. А и съм чувала мъже и жени на силата да говорят, че уменията им изчезват, променят се.

— Онзи, когото Върховният жрец и мой повелител разгроми в пустата земя, онзи Коб причини невероятни злини и разруха. Ще трябва дълго да възстановяваме нашето изкуство, да лекуваме нашите магьосници и магьосничеството — заключи категорично мъдрецът от Роук.

— Питам се дали не е потребно нещо повече от лекуване и възстановяване — каза Тенар. — Макар че и това, то се знае, е нужно. Но аз се питам също възможно ли е... възможно ли е Коб да е добил такава сила, защото е настъпила някаква промяна в света, някаква голяма промяна? И поради нея ние имаме отново крал на Землемория — крал вместо Върховен жрец?

Повелителят на ветровете я погледна, сякаш виждаше буреносен облак далеч на хоризонта. Даже леко повдигна дясната си ръка като пред заклинание за спиране на вятъра, после пак я свали. Усмихна се:

— Не се страхувайте, милейди. Роук и изкуството на магията ще просъществуват. Съкровището ни се пази добре.

— Кажете го на Калесин — отвърна вдовицата, внезапно почувствала, че няма повече сили да понася тоталното му незачитане, за което той не си даваше сметка.

Това го накара да се ококори, разбира се. Отлично чу името на дракона. Ала то не го подтикна да се вслуша в нея. Как би могъл да я чуе човек, който не беше се вслушвал в жена освен в люлчините песни на майка си?

— Наистина — каза Лебанен — Калесин стъпи на Роук, макар да се твърди, че той е напълно защитен от дракони. При туй не със

заклинание на моя повелител, който нямаше вече магическо умение... Но аз не мисля, Повелителю на ветровете, че милейди Тенар се страхува за себе си.

Магьосникът направи искрено усилие да изглади обидата:

— Съжалявам, милейди, позволих си да говоря като с обикновена жена.

Тя едва не се разсмя. Значи можеше да го обезпокои. Обаче само отвърна с безразличие:

— Страховете ми са най-обичайни страхове.

Нямаше смисъл. Той не можеше да я чуе. Младият крал мълчеше и слушаше. Там горе между мачтите и платната, в този разлюлян, шеметен свят, едно моряче се провикна със своя чист и приятен глас:

— Град на хоризонта!

И подир минута всички на палубата зърнаха скупчените покриви, кълбата синкав дим и отблясъците на залязващото слънце в стъклата на прозорците, доковете и кейовете на Валмаут сред атлазеносините води на залива.

— Аз ли да въведа кораба или вие, милорд? — попита капитанът със спокоен глас, а Повелителят на ветровете отвърна:

— Вие, капитане. Не ми се занимава с целия този плавей! — Той посочи десетките рибарски лодки, задръстили залива.

И кралският кораб бавно си проправи път като лебед сред патици, приветстван от всички рибари, край които минаваше.

Тенар огледа доковете, но не забеляза никакъв морски съд.

— Синът ми е моряк — каза тя на Лебанен. — Надявах се в пристанището да е и неговият кораб.

— Кой е той?

— Беше помощник-капитан на „Чайката от Ескел“ преди две години, ала може да е отишъл в друг екипаж. Спарк е неспокоен човек — усмихна се вдовицата, — Когато те видях за първи път, взех те за моя син. Никак не си приличате, освен че и ти си висок, строен, млад. Но аз бях объркана, изплашена... Обичаен страх.

Магьосникът бе застанал на капитанския мостик, тъй че тя и Лебанен бяха сами.

— Твърде много се е вселил този обичаен страх — кимна кралят.

Сега беше единственият ѝ шанс да говори насаме с него и думите излязоха прибързани, несигурни:

— Исках да кажа... обаче нямаше смисъл... Не е ли възможно да има жена в Гонт, не зная коя, нямам и представа, но не е ли възможно да има или да се появи жената, която търсите... Не е ли възможно да се... нуждаете точно от нея?

Той я чуваше. Не беше глух за нейните думи. Ала се смръщи напрегнато, сякаш се опитваше да разбере някакъв чужд език. И само каза шепнешком:

— Може би.

Една рибарка викна от малката си лодка:

— Откъде сте?

А момчето на мачтата отвърна като петле:

— От кралския град!

— Как се нарича този кораб? — поинтересува се Тенар. — Синът ми сигурно ще пита на кой кораб съм пътувала.

— „Делфин“ — обясни Лебанен с усмивка. „Сине мой, кралю мой, скъпото ми момче — помисли си Тенар. — Как ми се иска да бъдеш близо до мен!“

— Трябва да ида да доведа малката — рече тя.

— Как ще стигнете у дома?

— Пеша. Само на няколко мили е навътре в равнината.

Вдовицата посочи към сушата оттатък града, където се бе ширнала Средната долина, озарена от слънцето, в лоното между двете планински вериги.

— Селото е разположено около реката, а пък моята ферма е на половин миля от селото. Чудесен край на твоето кралство.

— Но ще бъдете ли в безопасност?

— О, да. Ще пренощувам тук, във Валмаут, при дъщеря си. А в селото може да се разчита на всекиго. Няма да бъда сама.

Очите им се срещнаха за миг, обаче никой не произнесе името, за което мислеха и двамата.

— Дали пак ще идват от Роук да търсят „жената от Гонт“ или него?

— Него не. Ако отново предложат, аз ще забраня — Лебанен дори не разбираше колко много ѝ казва с тези думи. — Но що се отнася до търсенето на Върховен жрец или на жената от видението на Повелителя на градежа — да, това може да ги доведе пак насам. И може би при теб.

— Те са добре дошли в Оукската ферма — обеща тя. — Макар и не колкото ти.

— Ще дойда, когато мога — произнесе той малко сурово; и добави с известен копнеж: — Ако мога.

У ДОМА

Повечето хора във Валмаут слязоха на пристанището да видят кораба от Хавнър, чули, че кралят е на него, новият крал, младият крал от песните, които се пееха напоследък. Те още не знаеха тези песни, обаче помнеха древните, пък и старият Рели донесе своята арфа и изпълни част от „Подвизите на Моред“, където се казваше, че ще дойде със сигурност крал на Землемория, който ще бъде наследник на Моред. В това време на палубата се яви самият Лебанен: млад, строен и красив, колкото можеше да бъде, а с него — един магьосник от Роук и една жена с малко момиченце във вехти дрехи, но той се отнасяше към тях като към кралица и принцеса, тъй че навярно бяха такива.

— Може да е майка му — каза Шини, като се опитваше да надзърне над главите на хората. Тогава приятелката ѝ Апъл я стисна за ръката и едва не изпищя:

— Ами че това е майка ми!

— Чия майка? — попита Шини, а Апъл отвърна:

— Моята. До нея е Теру.

Ала тя не си проправи път през тълпата, дори когато едно длъжностно лице от кораба слезе на брега да покани стария Рели да посвири пред краля. Остана да чака с другите. Видя как Лебанен посрещна първенците на Валмаут и изслуша песните на Рели. Видя как той се сбогува със своите гости, защото се говореше, че преди да падне нощта, корабът ще бъде отново в открито море на път за Хавнър. Последни по моста минаха Теру и Тенар. Кралят удостои и двете с церемониална прегръдка, доближавайки буза до буза, и коленичи, за да прегърне детето.

— Ах! — възкликна тълпата на пристана. Слънцето залязваше сред златисти облаци и хвърляше огромна златна диря в залива, когато двете слязоха по подвижния мост. Вдовицата влачеше тежък вързоп и торба, а Теру криеше лице в косата си. Мостът бе прибран, моряците скочиха към мачтите, помощник-капитаните дадоха своите

разпореждания и корабът „Делфин“ потегли. Едва тогава Апъл си проби път през народа.

— Здравей, мамо — каза тя и Тенар отговори:

— Здравей, дъще.

Целунаха се. Апъл вдигна Теру на ръце и възкликна:

— Я, колко си пораснала! Станала си два пъти по-голяма отпреди. Да вървим в къщи.

Но тази вечер в уютния дом на младия си съпруг търговец Апъл изпита известно неудобство пред майка си. На няколко пъти хвърли поглед към нея — замислен, изпълнен едва ли не със страхопочитание.

— Знаеш ли, мамо, никога не бях отдавала значение на всичко това — рече тя, докато я изпровождаше до вратата на спалнята ѝ. — Руната на мира и... че си донесла пръстена на Хавнър. Струваше ми се като в песните. Станало преди хиляда години! Е, значи си била наистина ти, така ли?

— Беше едно момиче от Атуан — отвърна Тенар. — Действително преди хиляда години. Но сега ми се иска да спя поне толкоз века.

— Лягай тогава — тръгна си Апъл, ала пак се обърна с фенера в ръка: — Ти, която се целуваш с краля.

— Я да се махаш — пошегува се майката.

Апъл и съпругът ѝ задържаха Тенар няколко дни, но сетне тя решително настоя да потегли за фермата. Апъл ги изпрати двете с Теру. Бе край на лятото, задаваше се есента. Слънцето беше все още топло, обаче духаше прохладен вятър. Листата на дърветата бяха посърнали, посипани с прах, а полята — ожънати или във време на жътва. Домакинята говореше колко е укрепнала Теру и колко по-издръжлива е станала.

— Ако можеше да я видиш в Ри Алби — каза Тенар. — Преди... — но се спря, защото бе решила да не тревожи дъщеря си с всичко това.

— Какво се е случило? — попита Апъл толкова настойчиво, че другата се предаде и тихо отвърна:

— Един от тях.

Теру вървеше на няколко метра отпред, дългокрака в окъсялата си рокличка, и береше къпини из крайпътния храсталак.

— Баща й ли? — рече Апъл и от тази мисъл направо й призля.

— Ларк казва, че онзи, който изглежда да й е баща, се наричал Хейк. А тоя е по-млад. Дето обади на Ларк за момичето. Името му е Хенди. Навърташе се... из Ри Алби. За нещастие по-късно налетяхме точно на него в пристанище Гонт. Ала кралят го отстрани. И ето че аз съм тук, а пък той остана там и ще се сложи край на всичко това.

— Но Теру се е уплашила — мрачно отбеляза Апъл.

Тенар кимна.

— Защо е трябвало да ходите в Гонтийското пристанище?

— Ами Хенди постъпи на работа при... един магьосник в господарското имение в Ри Алби. И този магьосник ме намрази... — Вдовицата се опита да си спомни как беше името му, обаче не можа. Единственото, което й идваше наум, бе Туахо — каргадска дума за вид дърво, но какво дърво, също не се сещаше.

— И после?

— Ами после като че ли беше най-добре да се върнем у дома.

— Интересно защо оня магьосник те е намразил ?

— Най-вече защото съм жена.

— Стар тъпанар — каза Апъл.

— В нашия случай млад тъпанар.

— Още по-лошо. Забележи, никой от познатите ми наоколо не е виждал родителите, ако могат да се нарекат така. Но ако те още се навъртат насам не ми се иска да оставаш сама във фермата.

Приятно е дъщеря ти да се грижи за теб като майка, а ти да се държиш като дъщеря на дъщеря си. Тенар отсече припряно:

— Няма страшно!

— Можеш поне едно куче да си вземеш.

— Мислила съм за това. Навярно някой в селото има кутре. Ще питам Ларк, щом пристигнем.

— Не кутре, мамо. Куче.

— И все пак малко, за да може Теру да си играе с него — примоли се тя.

— Малко кутре, което ходи и се увърта около разбойниците — каза Апъл. Младата жена вървеше, както си беше закръглена и сивоока, и се шегуваше с майка си.

Пристигнаха в селото към обяд. Ларк посрещна Тенар и Теру, обсипвайки ги с прегръдки, целувки, въпроси и вкусни неща за ядене. Мълчаливият ѝ съпруг и някои други селяни се спряха да поздравят Тенар. Тя почувства щастието от завръщането вкъщи.

Ларк заедно с най-малките две от седемте ѝ деца — момче и момиче — ги изпратиха до фермата. Децата познаваха Теру, откакто Ларк я беше довела у дома, и бяха свикнали с нея, макар че след два месеца раздяла мъничко се срамуваха в началото. С тях и дори със самата Ларк Теру си оставаше затворена, вяла, като в злите стари времена.

— Изтощена е, обърквана е от пътуването. Ще се оправи. Тя чудесно се справя — обясни вдовицата, ала Апъл не ѝ позволи да се измъкне толкова лесно:

— Един от онези се е появил и е уплашил и момичето, и майка ми.

Тоя следобед те двете, дъщерята и приятелката, изкопчиха малко по малко цялата история от Тенар, докато проветряваха хладната, запусната, прашна къща. Подредиха я, изтупаха завивките, поклатиха глави над хубавия лук, оставиха някои храни в килера и сложиха голяма тенджерка супа да ври за вечеря. Трябваше да измъкват думите една по една от Тенар. Тя сякаш не им каза какво точно беше направил магьосникът. Спомена неопределено, че я бил прокълнал, но може би тъкмо той е изпратил Хенди след нея. Щом обаче стигна до разказа за краля, словата сами се изляха от устата ѝ:

— И тогава... тогава се появи кралят! Блестящ като острието на меч. Хенди се сви и отдръпна назад... В началото го взех за Спарк! Наистина! В първия момент — толкоз бях стъписана...

— Е, Шини пък те взе за неговата майка — рече Апъл. — Когато ви наблюдавахме от пристанището, а корабът се приближи и ти на него в целия си блясък. Та тя целуна краля, лельо Ларк — ей така. Помислих си, че след него ще целуне и магьосника, но не.

— И през ум не би ми минало, що за идея? Какъв магьосник? — попита Ларк с глава в долапа. — Къде ти е брашното, Гоха?

— Пред очите ти. Един магьосник от Роук, дошъл да търси новия Върховен жрец.

— Нима тук?

— А защо не? — учуди се Апъл. — Та нали предишният беше от Гонт? Ала не ми се стори много да го дирят. Веднага отпътуваха обратно за Хавнър, щом се отърваха от майка ми.

— Какви ги говориш и ти... Каза, че търси жена — обясни Тенар. — „Жената от Гонт.“ Но не изглеждаше особено очарован.

— Магьосник да търси жена? Е, това е нещо ново — избъбри Ларк. — Мислех, че е хванало гъгрица, обаче е доста добро. Ще направя палачинки, нали искате? Къде е олиото?

— Ей там. Ще взема някои съдове от мазето. О, Шенди! Ето те и тебе! Как си? Как е Клиърбрук? Как я карате? Продадохте ли агнешкото?

На вечеря седнаха деветима. Под меката вечерна светлина, в кухнята с каменна настилка и дълга фермерска маса Теру започна полека-лека да се окопитва и на няколко пъти проговори на другите деца. Ала все още се страхуваше и с настъпването на мрака седна така, че да може да наблюдава през прозореца със здравето си око.

Едва когато Ларк си отиде с дечурлигата по здрач и Апъл запя приспивни песни на Теру, а двете с Шенди се заеха с миенето на чиниите, Тенар попита за Гед. Не й се искаше да пита пред Ларк и дъщерята — щеше да й се наложи да дава твърде много обяснения. Тя пропусна да спомене неговото идване в Ри Алби. Пък и не й се говореше повече за Ри Алби. Щом си помислеше за него, и над съзнанието й се спускаше тъма.

— Идвал ли е миналия месец някой от мое име да помага в работата?

— О, съвсем забравих! — извика Шенди. — Имаш предвид Хоук, с белязаното лице?

— Да, Хоук — потвърди Тенар.

— Ами сигурно е горе към Горещите извори над Лису с овците. Мисля, че е с овците на Сери. Дойде тук, каза, че та си го пратила, но нямаше никаква работа за него. Аз и Клиърбрук смогваме с животните. Щом потрябва, старият Тиф и Сис помагат при доенето и аз се чудех какво да правя, обаче Клиърбрук го посъветва: „Върви да питаш човека на Сери, надзирателя му в Кахеданан. Попитай го трябват ли му пастири за високите пасища.“ Хоук отиде да пита и са го наели веднага, та тръгна още на следващия ден. Есенес ще се върне със стадата. Да, сега е горе над Лису, из пасищата на Дълги лъки. Май го

цаниха за кози. Приятен човек. Овце ли бяха, кози ли, не мога да си спомня. Гоха, нали не се сърдиш, че не го оставихме тука, но хич нямаше работа. Хоук рече, че бил козар горе из планините, дето е роден, някъде над Армаут. Сигурно кози са му дали.

— Може — кимна Тенар.

Тя изпита едновременно облекчение и разочарование. Искаше ѝ се да чуе, че е на сигурно място и е добре, ала също искаше и да го намери тук.

„Все пак е хубаво да бъдеш в къщи“ — каза си. Да се махнеш от всички тревоги, сънища, магии, от целия ужас в Ри Алби, да забравиш за всичко лошо. Вече бе в Оук и това бе нейният дом — тези каменни стени и подове, прозорците с тесни рамки и тъмните дъбове зад тях на лунна светлина, тихите, подредени стаи. Остана дълго будна тая нощ. Дъщеря ѝ спеше отгатък в детската стая заедно с Теру, а Тенар лежеше в своето легло, в леглото на съпруга си, сама.

Заспа. Събуди се без спомен да е сънувала.

След няколко дни във фермата тя почти вече не мислеше за лятото, прекарано на Откоса. Беше толкова отдавна и толкова далеч. Въпреки уверенията на Шенди, че нямало и троха работа, вдовицата намери доста неща за правене: всичко, останало несвършено през летните месеци, и всичко, което трябваше да се свърши в сезона на жътвата на полето и в доялната. Работеше от изгрев до тъмна нощ, а ако се случеше да седне за някой и друг час, залавяше се да преде или да шие дрешки на Теру. Червената рокличка най-сетне бе готова и стана хубава — с бяла престилка за празнични случаи и оранжево-кафява за делник.

— Виж каква си красива! — възкликна Тенар с шивашка гордост, когато Теру я облече за първи път.

Момичето смръщено отмести поглед встрани.

— Хубава си — каза вдовицата този път с различен тон. — Слушай, Теру. Вярно е, че имаш белези, грозни белези. Защото ти е причинена грозна злина. И хората виждат тия белези. Но те виждат и тебе също, а ти не си белезите. Ти самата не си грозна. Не си лоша. Ти си Теру и си красива. Ти си Теру, която умее да работи, да се разхожда, да тича и танцува чудесно в своята червена рокля.

Детето слушаше. Нежната, незасегната страна на лицето му бе също тъй безизразна, както застиналата, прорязана от белезите маска.

Сведе взор към ръцете на Тенар и ги докосна леко с малките си пръстчета.

— Роклята ми харесва — рече със своя слаб, дрезгав глас.

Когато Тенар остана сама и започна да прибира парчетата плат, сълзи опариха очите и. Чувстваше угризения. Правилно постъпи, като уши рокличката и каза на детето истината. Ала това не беше достатъчно, правото и истината. Имаше пропаст, бездна, паст между правото и истината. Любовта, нейната към Теру и на Теру към нея, прокарваше мост над тази пропаст, мост като паяжина, обаче не можеше да я запълни и преодолее. Туй не беше възможно. И детето го знаеше по-добре от нея.

Дойде денят на равноденствието. Светлото есенно слънце грееше през леки облачета. Бронзов загар бе нашарил най-напред листата на дъбовете. Докато биеше сметана в доялнята, а вратата и прозорецът бяха широко отворени, за да влиза чист въздух, Тенар си спомни, че днес е коронацията на младия крал в Хавнър. Лордове и лейди ще се разхождат в своите сини, зелени и пурпурни наметала, но той ще бъде облечен целият в бяло, представяше си жената. Ще изкачи стъпалата на Кулата на меча, същите стъпала, които тя и Гед бяха изкачвали. Короната на Моред ще бъде положена върху косите му. Ще се обърне под звуците на фанфарите, ще заеме трона, стоял празен толкова години, и ще погледне поданиците си с онези тъмни очи, които знаеха какво е болка, какво е страх. „Царувай мирно и дълго, мое бедно момче! — пожела му Тенар. — Трябваше и Гед да бъде там, да положи короната на главата ти. Трябваше да отиде.“

Гед обаче пасеше овцете или може би козите на богатия човек из планинските пасища. Беше хубава, суха, златна есен и нямаше да свалят стадата, докато не паднеше сняг горе по върховете.

Когато пристигна в селото, Тенар си науми да иде в къщурката на Айви в края на Воденичарския път. Познанството ѝ с леля Мос в Ри Алби я накара да опознае по-отблизо Айви, стига да преодолее нейната подозрителност и съперничество. Липсваше ѝ Мос, въпреки че Ларк беше наблизко. Тя бе научила много от нея и беше я обикнала. Мос даде и на нея, и на Теру нещо, от което те се нуждаеха. Надяваше се да намери компенсация за това тук. Но Айви, макар и доста по-чиста и надеждна от Мос, нямаше намерение да се отказва от своята неприязън

към Тенар. Отнесе се към опитите ѝ за сприятеляване с презрение, каквото вдовицата трябваше да признае, че заслужаваха.

— Ти си върви из твоя път, аз си знам моя — казваше ѝ знахарката по всевъзможни начини освен с думи.

И Тенар се подчини, въпреки че продължаваше да се обръща към Айви с подчертано уважение, когато се срещнеха. Твърде много пъти и твърде дълго я бе пренебрегвала и сега ѝ дължеше известна компенсация, мислеше си тя. Явно съгласна, знахарката приемаше дължимото, без да пречупи своя гняв.

В средата на есента дойде магьосникът Бийч, повикан от някакъв богат фермер да му лекува подаграта. Бийч поостана малко в селцата на Средната долина, както правеше обикновено, и един следобед намина към Оукската ферма да види как с Теру и да си побъбри с Тенар. Искаше да узнае всичко, което тя можеше да му каже за последните дни на Оджиън. Бе ученик на ученик на Оджиън Мълчаливия и предан почитател на магьосника от Гонт. Вдовицата установи, че за Оджиън не е толкова трудно да се говори, както за други хора от Ри Алби, и му разправи онова, което знаеше. Когато свърши, той я попита внимателно:

— А Върховният жрец дойде ли?

— Да — отвърна Тенар.

Бийч беше мъж около четиридесетте, с гладка кожа и благо изражение, склонен към пълнеене, с тъмни кръгове под очите, които контрастираха с меките черти на лицето му. Сега я погледна, но нищо не каза.

— Пристигна след смъртта на Оджиън и си отиде — обясни тя и допълни: — Той не е вече Върховен жрец. Знаете ли това?

Бийч кимна.

— Говори ли се, че ще избират нов Върховен жрец?

Магьосникът поклати глава:

— Един кораб идва наскоро от Енладите, обаче моряците приказваха все за коронацията, Само туй им беше в ума! И като че ли всички знамения и събития бяха добри. Ако се съди по благоразположението на магьосниците, този млад крал трябва да е щастлив човек... А както изглежда, е и активен. Точно преди да тръгна от Валмаут, пристигна заповед от пристанище Гонт да се свикат местните благородници и търговци, също и кметът със съветниците му,

за да обсъдят дали всички длъжностни лица в околията са достойни и почтени хора, защото занапред те ще бъдат кралски служители, трябва да изпълняват неговата воля и да прилагат неговите закони. Е, можеш да си представиш как лорд Хено прие това!

Хено бе влиятелен пиратски шеф, който отдавна държеше повечето чиновници и морски шерифи от Южен Гонт в ръцете си.

— Но се намериха хора, готови да се противопоставят на Хено при положение, че кралят стои зад тях. Освободиха старите служители на някои места и назначиха петнадесет нови човека — почтени люде, на които ще плаща кметството. Лорд Хено направо побесня. Настъпва ново време! Не изведнъж, разбира се, ала приближава. Жалко, че повелителят Оджиън не доживя да го види.

— Той го предусети — рече Тенар. — Когато умираше, усмихна се и каза: „Всичко се промени...“

Бийч прие това по характерния си сдържан начин и бавно кимна.

— Всичко се премени — повтори той. Скоро добави: — Малката върви много добре.

— Е, да... Но понякога ми се струва, че не е чак толкова добре.

— Госпожо Гоха — забеляза гостът, — ако аз или някой друг знахар или знахарка, дори и магьосник я бе взел при себе си и бе употребил цялото си лечителско изкуство през всичките тези месеци, тя едва ли щеше да напредне повече. Ти направи всичко, което може да се направи, госпожо. Направи цяло чудо.

Неговата искрена похвала я трогна, обаче в същото време я натъжи. И тя му каза защо.

— Но туй не е достатъчно. Не мога да я излекувам. Теру е... А какво ще прави така? Какво ще стане с нея?

Вдовицата нави на мотовилката изпredenото влакно и призна:

— Боя се.

— За нея — уточни Бийч полувъпросително.

— Боя се, защото нейният страх привлича към нея онова, от което се страхува. Боя се, защото... — Ала не успя да намери нужните думи.

— Ако живее със страх, може да породи зло — рече накрая тя. — От това се плаша.

Магьосникът се замисли.

— Понякога ми се е струвало — подзе той в своя скромен маниер, — че ако Теру има дарба, а аз смятам, че е така, може да бъде научена донякъде на изкуството на магията. Като знахарка видът ѝ навярно няма да бъде толкова... в нейна вреда.

Бийч се прокашля:

— Някои знахарки вършат доста полезна работа.

Тенар прокара мъничко от конеца, който предеше, между пръстите си, за да изпробва здравината и равномерността му.

— „Научи я на всичко“ — поръча той. И после добави: „Не Роук.“ Не разбрах какво имаше предвид.

Гостът не се затрудни в тълкуването:

— Искал е да каже, че обучението във висшите изкуства на Роук не е подходящо за момиче — обясни Бийч. — Още по-малко за недъгавата Теру. Но щом е завещал да я научиш на всичко друго, значи и той е видял, че от нея може да стане знахарка.

Магьосникът отново се замисли, този път по-обнадежден, след като и мнението на Оджиън бе на негова страна.

— След година-две, щом поукрепне и порасне, можеш евентуално да помолиш Айви да я понаучи на нещо. Разбира се, не много, преди да е получила истинското си име.

Тенар усети силна съпротива към подобна идея, ала нищо не каза. Бийч обаче беше чувствителен човек.

— Айви е студена — вметна той. — Но онова, което знае, знае го честно. Същото не може да се твърди за всички знахарки. — „Нефелна като женска магия, невярна като женска магия“ — както се казва. И все пак аз познавам знахарки, притежаващи истинска лечебна сила. Лечението подхожда на жената. То е естествено за нея. А детето може да бъде привлечено от такова нещо, след като самото е пострадало толкоз сериозно.

„Добротата му — рече си Тенар — е искрена.“ Тя учтиво му благодари и обеща, че ще помисли над неговите думи. И наистина го направи.

Преди края на месеца селяните от Средната долина се събраха на мегдана в Содева, за да изберат своите бирници и пазители на реда и да се задължат да им плащат надниците. Такива бяха спуснатите до кметовете и старейшините разпореждания на краля, на които те с готовност се подчиниха, защото по пътищата бродеха страшно много

заклети просяци и скитници и работниците и фермерите копнееха да си обезпечат порядък и сигурност. Носеха се мрачни слухове, че лорд Хено бил сформирал сдружение на разбойниците и събирал всички негодници от околността да плъзнат на шайки и да счупят главите на кралските служители. Но повечето хора казваха: „Само да опитат!“ — и продължаваха да споделят помежду си, че най-сетне честният човек може да спи спокойно и че кралят е въвел ред, макар таксите да са доста високи и да ги доведат до обедняване.

Тенар се зарадва, като чу всичко това от Ларк, ала не му обърна никакво внимание. Тя беше твърде натоварена с работа. А и откакто се завърнаха у дома, едва ли не несъзнателно реши да не допуска мисълта за Хенди или друг подобен мошеник да има власт над живота ѝ. Вдовицата не можеше да позволи всеки миг детето да възобновява кошмарите си, непрестанно да се сеца за онова, със спомена за което не би могло да живее. Момичето трябва да бъде свободно, да съзнава, че е свободно, и да расте в мир.

Теру постепенно се бе отърсила от своите плахи маниери и вече ходеше съвсем сама из цялата ферма, по самотните пътеки и даже в селото. Тенар никога не я предупреждаваше да внимава, дори и когато трябваше да си го наложи. Нищо не заплашваше детето нито във фермата, нито из селските улици: това не биваше да се поставя под въпрос и наистина жената рядко го правеше. Щом Шенди и Клиърбрук бяха наоколо, Сис и Тиф — в малката си къща, и семейството на Ларк — в селото, какво би могло да се случи на Теру през тая мека есен в Средната долина?

Тенар си взе и куче, чула за такова, каквото искаше — една от онези огромни гонтийски овчарки с умни рошави глави.

От време на време си мислеше, както в Ри Алби: „Трябва да уча детето! Нали така поръча Оджиън?“ Но все ѝ се струваше, че не е подходящо да го учи на нещо освен на работа във фермата и вечер да му разказва предания, когато нощите станаха дълги и двете оставаха край кухненския огън, преди да си легнат. Бийч може би щеше да се окаже прав и ще бъде хубаво да прати Теру да се обучава при някоя знахарка. По-добре, отколкото да чиракува при тъкач, както смяташе Тенар. Ех, не е кой знае колко по-добре. А и тя още не беше достатъчно пораснала и бе много невежа за възрастта си, защото не я бяха учили на нищо, преди да дойде в Оукската ферма. Приличаше на

животинче — почти не можеше да говори и нямаше почти никакви човешки умения — Теру усвояваше бързо и беше два пъти по-послушна и старателна от палавите момичета и ухилените, мързеливи момчета на Ларк. Вече можеше да чисти и помага в преденето, по малко да готви, малко да шие, да се грижи за кокошките, да извежда кравите и да върши чудесна работа в доялната. „Истинско фермерско момиче“ — казваше старият Тиф, макар че леко се подмазваше. Тенар бе виждала и него да прави скришом знак против уроки, когато Теру го подмине. Както повечето хора, Тиф вярваше, че си такъв, каквато е съдбата ти. Богатите и силните са благородни: човек, с когото са постъпили зле, е лош и наказанието му е справедливо.

Откъдето следваше, че няма никаква полза, дори ако Теру се превърне в най-добрата фермерска работничка на Гонт. Даже благоденствието не можеше да заличи явната дамба от стореното ѝ. Бийч предлагаше да стане знахарка, да приеме, да се възползва от дамбата. Дали същото бе имал предвид Оджиън, казвайки: „Не Роук“ и „Те ще се страхуват от нея“? Дали това беше всичко?

Веднъж, когато една търсена случайност ги срещна из улиците на селото, Тенар рече на Айви:

— Имам въпрос към тебе, госпожо Айви. Свързан с твоя занаят.

Старицата я измери с лош поглед:

— Значи свързан със занаята ми?

Тенар кимна, без да трепне.

— Ела тогава — сви рамене Айви и я поведе по Воденичарския път към малкото си жилище.

То не напомняше пропадналия бордей, пълен с пилета, какъвто бе домът на Мос, но беше знахарска къща. По гредите бяха провесени сушени и сушачи се билки, огнището бе посипано с пепел и само крехък въглен потрепваше там като червено око. Едра черна котка с бял мустак спеше на една полица и навсякъде бяха разхвърляни шарени кутийки, делви, кани, табли и запушени бутилки и всички те излъчваха всякакви аромати, остри, сладостни или странни.

— Какво мога да сторя за тебе, госпожо Гоха? — сухо попита Айви, когато влязоха вътре.

— Каж ми, смяташ ли, че моята поверена дъщеря Теру има някаква дарба или умение — някаква сила у себе си?

— Тя ли? Разбира се! — рече знахарката. Тенар се почувства леко объркана от категоричния, надменен отговор.

— Тъй значи. И Бийч мисли същото.

— И сляп бухал в пещера ще го види — кимна Айви. — Това ли е всичко?

— Не. Имам нужда от съвет. Когато ти кажа въпроса си, ти ще определиш цената на отговора. Честно ли е така?

— Честно.

— Дали да дам Теру да се учи при знахарка, щом стане малко по-голяма?

Айви мълча около минута. „Пресмята таксата“ — помисли си вдовицата. Вместо туй тя отвърна:

— Аз няма да я взема.

— Защо?

— Защото се боя — призна знахарката с внезапен ожесточен поглед към Тенар.

— Боиш ли се? От какво?

— От нея! Коя е тя?

— Едно дете. Дете, с което са се отнесли зле.

— Това не е всичко.

Тенар бе обладана от внезапен гняв:

— Нима трябва да бъде девствена, за да се учи?

Айви я погледна с изненада и каза след малко:

— Нямах предвид същото.

— А какво имаше предвид?

— Имах предвид, че не зная коя е. Имах предвид, че когато ме гледа с едно здраво око и с едно, което е сляпо, не зная какво вижда. Наблюдавам те как вървиш с нея, сякаш е най-обикновено дете, и си мисля: „Кои са те? Каква сила се крие у тази жена, защото тя не е глупачка, та да си играе с огъня, да държи звяр в пазвата си?“ Говорят, госпожо, че като момиче ти самата си живяла със Силите на мрака, с Подземните сили, и си била тяхна кралица и служителка. Може би затова не се страхуваш от Теру. Каква сила е тя, аз не знам, не мога да кажа. Но ми е ясно, че надхвърля моето познание или онова на Бийч и на който и да било друг знахар или магьосник, когото познавам! Ще ти дам един съвет, госпожо — свободен и безплатен, — и той е: „Пази се.

Пази се от времето, когато тя ще осъзнае своята мощ!“ Толкоз по въпроса.

— Много ти благодаря, госпожо Айви — каза Тенар с абсолютната изисканост на Жрица на Гробниците на Атуан и излезе от топлатата стая въвн под острия, пронизващ вятър на късната есен.

Все още бе твърде ядосана. Никой не искаше да ѝ помогне. Тя знаеше, че задачата не е по нейните сили, не беше нужно да ѝ го повтарят, ала никой не желаше да ѝ влезе в положението. Оджиън умря, старата Мос просто приказваше, Айви я предупреждаваше, Бийч се бе измъкнал, а Гед — който наистина можеше да ѝ помогне — избяга. Избяга като подгонено куче и даже едно известие не прати, нито дума, дори веднъж не помисли за нея и Теру, а все за своя скъпоценен срам. Той беше неговото дете, неговото отроче, само за него се грижеше. Никога не се бе интересувал, не го е било еня за самата нея, а единствено за силата — нейната сила, неговата сила, за това как да я използва, как да я развие. Как да съедини счупения пръстен, да свърже руната, да постави крал на трона. И когато силата му се свърши, продължаваше да мисли само за нея: че е свършила, че е загубена, че е оставен сам на себе си, за своя срам, за своята празнота,

„Не си справедлива“ — казваше Гоха на Тенар.

„Справедлива ли? — отвръщаше Тенар. — А той справедлив ли беше?“

„Да — признаваше Гоха. — Беше справедлив. Поне се опита.“

„Е, нека тогава показва тази справедливост на козите, които пасе, не на мене“ — помисли Тенар и тръгна срещу вятъра и първия едър, хладен дъжд.

— Може и сняг да завали до довечера — посрещна я на пътя отгатак ливадите на Кахеда ратаят Тиф.

— Толкова рано и сняг? Да се надяваме, че грешиш.

— Студ обаче ще хване. Това е сигурно.

И наистина хвана студ, веднага щом слънцето се скри. Локвите и коритата за вода на животните замръзнаха, оковани в лед, тръстиките на Кахеда застинаха, застина сякаш обезсилен и самият вятър.

Край огъня — по-ласкав от огъня на Айви, с пъна от старата ябълка повалена миналата пролет — вдовицата и Теру предяха и си говореха, след като бяха вдигнали вечерята.

— Разкажи ми за котешките призраци — рече дрезгаво детето и завъртя чекръка, та да изпреде от хубавата, мека козя вълна пухкава прежда.

— Това е лятна приказка.

Теру наостри уши.

— През зимата се разказва за великите подвизи. Тогава научаваш „Сътворението на Еа“, за да я пееш, щом дойде лятото по време на Големия танц. През зимата се учат коледарски песни и „Подвизите на младия крал“, за да се изпълняват на празника на Слънчевото завръщане, когато слънцето отиде на север и възвести пролетта.

— Ала аз не мога да пея — прошепна момичето. Тенар свалеше изпредените чилета от хурката и ги намотаваше на кълбо. Ръцете ѝ се движеха бързо и ритмично.

— Не само с гласа си пее човек, но и с ума си. Какво значение има и най-сладкият глас на света, ако песента не стига до съзнанието?

Накрая развърза и последното чиле, което бе изпрела в началото.

— У теб се крие сила, Теру. А невежата сила е нещо опасно.

— Като онези, дивите, дето отказали да се учат, така ли?

Тенар не разбра думите ѝ. Погледна я въпросително.

— Онези, дето отишли на запад — обясни момичето.

— А-а-а, драконите, за които пеела жената от Кемай. Да, именно. И тъй, с какво да почнем — как били въздигнати островите от морето или как крал Моред отблъснал Черните кораби?

— С островите — промълви Теру.

Тенар се беше надявала, че ще предпочете „Подвизите на младия крал“, защото си представяше Лебанен в лицето на Моред. Но детето бе право в своя избор.

— Много добре — каза тя и хвърли поглед към дебелиите книги със Завета на Оджиън, поставени върху полицата. Даде си кураж, че ако нещо е забравила, ще го намери там. После си пое дъх и започна.

Докато дойде време за лягане, Теру вече знаеше как Сегой е издигнал първите острови от дълбините на Времето. Вместо да ѝ пее, вдовицата я сложи в леглото, седна до нея и те заедно подеха тихо да рецитират първия куплет от „Сътворението“.

Тенар занесе малката газена лампа обратно в кухнята и се заслуша в пълната тишина. Целият свят бе окован, заключен в скреж.

Ни една звезда не се показваше на хоризонта. През единственото кухненско прозорче нахлуваше тъма. От каменния под лъхаше студ.

Тя се върна край огъня. Още не и се спеше. Силните думи на песента бяха разтърсили душата ѝ, пък и продължаваше да е ядосана след разговора с Айви. Взе ръжена да разпали отново големия пън. В това време от задната част на къщата долетя някакъв шум.

Тенар се изправи и наостри уши. И пак се чу тихо, глухо почукване или удар. Чукаше се отвън, може би по прозореца на млекарната?

Вдовицата, все още с ръжена в ръка, слезе по тъмния коридор до вратата на хладното помещение. Зад него беше млекарната. Къщата бе строена върху нисък хълм и двете помещения бяха под наклон като мазета, макар и на нивото на останалата сграда.

Млекарната имаше една врата и само един прозорец на външната стена, нисък и широк като кухненския. Пред прага на хладното помещение тя чу шум, както при опит да се разбие или откърти прозореца с лост и шепот на мъжки гласове. Флинт беше грижовен стопанин. От двете страни на всяка от вратите личаха резета — здрави чугунени плъзгачи, които се поддържаха винаги чисти и смазани, въпреки че никога не се заключваше.

Тенар пусна резето на хладното помещение. Металът се плъзна безшумно и плътно прилегна до железния жлеб на рамката.

Усети външната врата към млекарната да се отваря. Един от хората най-сетне бе съобразил да опита бравата, преди да разбият прозореца, и откри, че не е заключена. Чу се отново тих разговор, след което толкова дълго мълчание, че пулсът задумка в ушите ѝ. Почувства как краката ѝ се разтрепериха и студът на пода пропълзя под нейната пола като ръка.

— Свободно е — прошепна мъжки глас близо до нея и сърцето ѝ болезнено се обърна.

Протегна ръка към резето, защото и се стори отворено и наистина вместо да заключи, тя беше отключила. Вече почти го бе плъзнала обратно, когато дочу, че вратата между хладното помещение и млекарната изскърца и се откряна. Познато ѝ бе туй характерно скърцане на горната панта. И гласът също ѝ прозвуча познато, макар и по различен начин.

— Това с килер — каза Хенди, след което, щом резето на преградата, до която се беше прилепила тя, издрънча, добави: — Тази е заключена.

Пак издрънча. Тънък слой светлина като острие на нож се промъкна през процепа между вратата и рамката и се плъзна по гърдите ѝ. Тенар се отдръпна, сякаш я бе пронизало. Вратата отново изскърца, полека. Беше масивна, тежка конструкция и имаше яко резе.

Откъм другата ѝ страна се чува някакви разговори. От тях разбра, че възнамеряват да заобиколят и да влязат отпред. Тя веднага се оказа пред входната врата, без да усети как се е озовала тук. Сложи резето. Може би това беше само кошмарен сън. Сънувала бе такъв сън — че се опитват да проникнат в къщата и напъхват тънки остриета в процепите на вратите. Вратите... Имаше ли някое друго място, през което да влязат? Прозорците... Кепенците на прозорците в спалнята... Дъхът ѝ спря, стори и се, че няма да може да се добере до стаята на Теру, ала съвсем скоро беше там и вече затваряше тежките, дървени крила отвъд стъклата. Пантите заяждаха, кепенците трещяха. Ох, усетиха я. Всеки момент щяха да дойдат насам. Ще минат през прозореца на другата, на нейната стая. Ще бъдат там, преди да успее да се справи. И наистина, ето ги.

Видя лицата им, смътните им силуети, които се движеха навън в тъмното, докато се опитваше да освободи лявото крило. Заяждаше. Не можеше да го затвори. Една ръка докосна стъклото и се залепи за него:

— Ето я!

— Пусни ни. Нищо няма да ти направим.

— Искаме само да говорим с теб.

— Той просто желае да види малкото си момиченце.

Най-сетне освободи крилото и закри прозореца.

Но кепенците можеха да се отворят и отвън. Те се държаха само на едни куки, които щяха да се измъкнат от дървото, ако то се насили.

— Пусни ни и нищо няма да ти сторим — каза нечий глас.

Чуваше стъпките им по замръзналата земя, в прошумоляващите листа. Дали се бе събудила Теру? Шумът от затварящите се кепенци сигурно я беше сепнал, обаче тя не издаде нито звук. Тенар стоеше в коридора между своята стая и стаята на детето. Бе тихо и тъмно като в рог. Страхуваше се да докосне Теру, за да не я стресне. Ще стои тук, при нея. Няма да им я даде. Нали ръженът беше в ръцете ѝ? Къде ли го

е оставила? Май на пода, когато затваряше кепенците. Ала ето че в момента не можеше да го открие. Търсеше опипом в мрака, но имаше чувството, че стаята е без стени.

Входната врата, водеща към кухнята, изскърца като извадена от пантите.

Ако намери ръжена, ще остане тука. Ще им се противопостави.

— Елате насам! — извика един и тя се досети какво е открил. Представи си прозореца на кухнята — широк, без кепенци, лесен за достигане.

Заопипва пътя си натам, макар да изпита усещането, че се движи много бавно. Това сега бе стаята на Теру. Навремето принадлежеше на нейните деца. Затова и не се залостваше отвътре — да не стане така, че дечурлигата да се затворят и да се уплашат, ако резето заяде.

Сигурно Клиърбрук и Шенди спокойно спяха в къщурката си отгатак баира зад овощната градина. Може би ако викнеше, Шенди щеше да я чуе. Дали пък да не отвори прозореца на спалнята и да позове за помощ? Или да събуди Теру, да прескочат перваза и да избягат през овощната градина? Та нали онези бяха там и само туй чакаха!

Не може повече да издържа така. Целият вледеняващ ужас, който я бе обзел, избухна и тя се спусна разярена към кухнята. Пред очите ѝ играеха червени кръгове. Грабна от дъската дългия, остър касапски нож, дръпна резето и застана на вратата:

— Хайде, идвайте! Какво чакате?

При тези думи се чу стон, някой изохка, а един от мъжете предупреди:

— Пазете се! Друг се провикна:

— Насам! Насам!

После настъпи тишина. През отворената врата падаше светлина върху тъмните, замръзнали локви и проблясваше в черните клонаци на дъбовете и меките окапали листа. Когато се вдигна пердето от очите ѝ, тя видя нещо, което се влачеше по пътеката към нея. Някаква неясна грамада или туловище се свлече на земята, стенойки провлачено и глухо. Една черна сянка пробягна в ивицата лъчи и няколко зъба заискриха.

— Тенар!

— Спри се на мястото си! — изкрещя вдовицата.

— Тенар! Това съм аз — Хоук^[1], Ястреба!

— Спри на място! — повтори тя.

Черният силует застина до тъмната грамада на пътеката. Смътната светлина, процеждаща се през вратата, очерта едно лице, едно тяло и една островърха вила със зъбите нагоре. „Като магически жезъл“ — помисли си жената.

— Ти ли си това?

Той коленичи край черното нещо на пътеката.

— Струва ми се, че го убих — каза и погледна през рамо. Изправи се. От останалите нямаше и следа,

— Къде са онези?

— Избягаха. Помогни ми, Тенар.

Тя още държеше ножа в дясната си длан. С лявата улови ръката на мъжа, който лежеше свлечен на пътеката. Гед го хвана под мишница от другата страна, повлякоха го през чардака и го вкараха в къщата. Положиха го върху каменния под в кухнята. От гърдите и корема му течеше кръв като от чешма. Горната му устна се бе дръпнала, оголила зъбите, и само бялото от очите му се виждаше.

— Заклучи вратата — рече Гед и тя я заключи.

— В шкафа има чаршафи.

Той измъкна един, накъса го и превърза мъжа през гръдния кош и корема. Три-четири от остриетата на вилата се бяха забили в него с всичка сила и от дупките бликаше кръв, докато Гед се занимаваше с бинтовете.

— Какво правиш тук? С тях ли дойде?

— Да, без да ме усетят. Какво друго можех да сторя, Тенар?

Той пусна тялото на непознатия и то се свлече на пода. Седна, дишайки тежко, и избърса лице с опакото на окървавената си ръка,

— Струва ми се, че съм го убил — повтори Ястреба.

— Възможно е.

Тенар гледаше как яркочервените петна бавно плъзват по превръзките, плътно увити около плоските космати гърди и корема на мъжа. Изправи се и се олюля. Виеше ѝ се свят.

— Приближи се до огъня — каза тя. — Сигурно умираш от студ.

Не знаеше как е успяла да го познае в тъмното. Навярно по гласа. Той носеше огромен зимен пастирски ямурлук от стригана вълна, обърнат с кожата навън, и пастирска гугла, смъкната ниско над очите.

Лицето му бе сбръчкано и остаряло, косата — дълга, с металносив цвят. От нето идеше дъх на дим, скреж и кошара. Трепереше. Цялото му тяло се тресеше.

— Върви до огъня — подкани го тя пак. — Сложи дърва.

Гостът така и направи. Тенар напълни котлето, сетне го окачи на желязната кука над пламъците.

Полата ѝ беше опръскана с кръв. Вдовицата взе едно парче платно, за да я почисти със студена вода. Подаде парчето и на Гед да си избърше ръцете от кървавите петна.

— Как стана тъй, че ти дойде с тях, без да те усетят?

— Бях тръгнал да слизам от планината. Надолу по пътя от изворите на Кахеда. — Говореше глухо, сякаш дъхът не му стигаше, а от треперенето думите му се сливаха. — Дочух, че зад мене вървят някакви мъже, и се отдръпнах от пътеката в гората. Нямах желание да разговарям с никого. Пък и, кой знае защо, нещо у тези хора ме накара да изпитам страх.

Тя кимна нетърпеливо и седна срещу него от другата страна на огнището. Наведе се напред да го чува, здраво стиснала ръце на скута си. Полата върху краката ѝ мокрееше.

— Както минаваха, долових да споменават Оукската ферма. Затова и тръгнах след тях. Единият приказваше нещо. За Теру.

— И какво рече?

Той помисли малко и продължи:

— Че ще си я върне обратно. Щял да ѝ даде да разбере. А на тебе да отмъсти, задето си я откраднала. Каза... — Гед млъкна.

— Че и на мен ще ми даде да разбере?

— Из целия път си говореха. И все за това.

— Този не е Хенди — посочи тя с глава мъжа на пода. — Дали е...

— Каза, че била негова — Ястреба също погледна непознатия и се обърна към огъня. — Умира. Трябва да му се помогне.

— Няма да умре — промълви Тенар. — Ще изпратя на сутринта да повикат Айви. Другите може да са още на двора. Колко са?

— Двама.

— Ако ще мре, да мре: ако ще живее, да живее. Никой от нас няма да ходи навън.

Изведнъж скочи в пристъп на страх:

— Внесе ли вилата, Гед?

Той ѝ я показа. Стоеше облежната на стената. Четирите ѝ дълги зъба просветваха.

Тя се върна на мястото си до огнището, но цялата се тресеше, треперейки от главата до петите. Ястреба протегна ръка над огъня и хвана нейната:

— Успокой се.

— Ами ако още са вълн?

— Избягаха.

— Обаче могат да се върнат.

— Нали сме двама на двама? Пък и вилата е тук.

Тя снижи глас и направо ужасена прошепна:

— Овощарската ножица и косата са под навеса в плевника.

Гед поклати глава:

— Избягали са. Като те видяха на вратата... И него...

— После какво се случи?

— Той се нахвърли върху мене и аз му отвърнах.

— Искам да кажа — преди, по пътя?

— Докато вървяха, им стана студено. А и завая. Измръзнаха и им хрумна да свърнат насам. Първо беше само онзи, дето говореше за детето и че ще ти даде... ще ти даде да разбереш.

Гърлото му пресъхна.

— Жаден съм — каза Гед.

— Аз също. Котлето не е завряло още. И по-нататък?

Той си пое дъх и се опита да разказва последователно:

— Другите двама не надаваха много ухо. Сигурно и преди бяха чували всичко това. Бързаха да стигнат по-скоро до Валмаут. Изглежда, някой ги гонеше. Бяха като подгонени. Но нали хвана студ, а и онзи все приказваше за Оукската ферма, та единият, с кожена шапка, рече:

— Защо пък да не идем и да прекараме нощта с...

— С вдовицата, така ли?

Ястреба скри лице в ръцете си. Тя го чакаше да продължи.

Гостът се взря в огъня и с равен глас зараказва отново:

— В тоя момент ги загубих от погледа си. Пътят излезе на равно в полето и аз вече не можех да ги следвам, както преди — да вървя през гората точно зад тях. През полето трябваше да се държа много встрани така че да не ме виждат. Не знам тукашните места. Само пътя.

Страх ме беше, че ако тръгна направо, ще се загубя и няма да намеря къщата. А и бе почнало да се стъмва. Струваше ми се, че може да не позная твоята къща, да я подмина. Върнах се пак на пътя и налетях на тях. Бяха ме видели и решили да почакаат, докато падне мрак, та да са уверени, че никой повече няма да мине. Останаха да чакат в плевника, а аз — отвън. Само една стена ни делеше.

— Сигурно си премръзнал — унило каза Тенар.

— Наистина беше студено.

Той протегна ръце към огъня, сякаш почувствал хлад при самия спомен.

— Зърнах вилата зад вратата на навеса. Щом излязоха от плевника, заобиколиха и отидоха в задната част на къщата. Може би тогава трябваше да мина отпред и да те предупредя. Но мислех само как да ги изненадам. Това беше единственото ми предимство, единственият ми шанс... Предположих, че къщата е заключена и ще им се наложи да разбиват вратата. И ето че скоро ги чух да влизат отзад. Последвах ги в млекарната. Тъкмо да изляза оттам, те опряха до заключената врага. — Гед се позасмя. — Минаха в тъмното точно покрай мене. Бих могъл да ги препъна... Единият носеше кремък и огниво и палеше по малко прахан, когато трябваше да видят някоя брава. Отидоха отпред. Чух те да спускаш кепенците и разбрах, че си ги усетила. Говореха да счупят стъклото, зад което те бяха мярнали. В тоя момент човекът с шапката забеляза това — Гед посочи с глава кухненския прозорец с широкия вътрешен перваз. — Рече: „Дайте един камък да счупя този прозорец.“ Ония дойдоха при него и се готвеха да го повдигнат да се качи горе. И тогава аз нададох вик, той падна, а един от тях — ето го тук — връхлетя срещу мене.

— Ох, ох — изпъшка легналият на земята мъж, сякаш да довърши разказа на Гед. Ястреба стана и се наведе над него.

— Мисля, че умира.

— Не умира — каза Тенар.

Тя не преставаше да трепери, но вече от вътрешно напрежение. Котлето завря. Вдовицата направи чай в глинена кана и обхвана дебелите и стени с ръце, докато го запарваше. Наля две чаши, после трета и досипа в нея малко студена вода.

— Много е горещ — кимна тя на Гед, — изчакай да поизстине. Ще видя дали той ще може да преглъща.

Тенар седна на пода до главата на мъжа, повдигна я с едната си ръка, приближи чашата с охладения чай до устните му и се опита да откряне неговите оголени зъби. Топлата течност потече в устата му. Той преглътна.

— Няма да умре — промълви жената. — Подът е леден. Помогни ми да го преместим по-близо до огъня.

Гед се канеше да вземе покривката от миндера, който се намираше по протежение на цялата стена — от комина, та чак до коридора.

— Остави, това е хубава тъкан — каза Тенар и отиде в килера да извади една прокъсана наметка, която постла на мъжа.

Примъкнаха безжизненото тяло и го поставиха на нея, като го завиха с краищата ѝ. Бинтовете не се бяха просмукали повече с кръв.

Изведнъж вдовицата се изправи и се вледени.

— Теру! — прошепна тя.

Гед се огледа, но детето го нямаше. Тенар бързо излезе.

Детската стая бе съвсем тъмна и тиха. Стигна опипом до леглото и докосна с длан крехкото рамо на момичето под одеялото.

— Теру?

Детето дишаше спокойно. Не беше се събудило. Тялото излъчваше топлина в студеното помещение.

Когато излезна в коридора, Тенар прокара ръка по шкафа с чекмеджетата и напипа хладния метал — ръжена, който бе оставила на пода, докато затваряше кепенците. Вдигна го и го отнесе обратно в кухнята. Прескочи легналия мъж и закачи ръжена на куката на вградения комин. Остана права, загледана в огъня.

— Как щях да се справя с всичко това? Какво бих могла да направя? — каза тя. — Навярно нищо. Може би да избягам вън и да викам. Да изтичам до Клиърбрук и Шенди. Нямах да имат време да сторят нищо на Теру.

— Щяха да влязат в къщата при нея, а ти да останеш на двора с двамата старци. Или да я грабнат и бързо да изчезнат. Ти направи всичко, което можа. Всъщност точно каквото трябваше. И то навреме. Светлината от къщата и твоето излизане навън с ножа, после аз... Те видяха вилата и как повалих тоя. Затова и избягах.

— Които са могли — отбеляза Тенар. Извърна се и побутна крака на мъжа с върха на обувката си, сякаш изпитваше към него малко

любопитство, малко отвращение: като към умряла усойница. — Всъщност ти направи каквото трябва.

— Струва ми се, че нападателят даже не зърна вилата. Налетя право на нея. Все едно... — Ястреба не каза все едно какво. Само прибави: — Допий си чая — и си наля още от каната, която се поддържаше топла върху тухлите на камината. — Хубав чай. Седни — рече той и тя седна.

Помълчаха.

— Когато бях момче, каргадците нахлуха в селото ми — обади се Гед. — Носеха дълги пики със завързани на дръжките пера...

Вдовицата уточни:

— Войните на Боговете-близнаци.

— Аз направих заклинание за мъгла... За да се объркат. Ала някои въпреки всичко продължиха. Видях как един от тях налетя отгоре на една вила — точно като този мъж. Само че тя цялата се заби в него. Под кръста.

— Ти си ударил в ребро — каза Тенар. Той кимна.

— Това ти е единствената грешка — рече тя. Зъбите й тракаха. Отпи малко чай. — Гед, ами какво ще стане, ако се върнат?

— Няма да се върнат.

— Могат да подпалят къщата.

— Тази ли къща? — той огледа каменните стени.

— Плевника за сено...

— Няма да се върнат — твърдо повтори Ястреба. — Няма.

Те внимателно държаха своите чаши и топлеха ръцете си на тях.

— Теру е спала през цялото време.

— Хубаво, че е станало така.

— Но тя ще види... него... тук... сутринта...

Спогледаха се.

— Да го бях убил, да беше умрял! — извика Гед разгневен. — Бих могъл да го извлека и да го погребя...

— Направи го.

Гостът само поклати ядосано глава.

— Какво значение има, защо, защо да не можем да го сторим? — питаше Тенар.

— Не зная.

— Веднага щом се развидели...

— Ще го изнеса от къщата. Клиърбрук ще ми помогне.
— Той вече нищо не може да вдига. Аз ще ти помогна, Гед.
— Както и да е, ще го направя. Ще го закарам с каруца до селото.

Има ли там някакъв лецител?

— Една знахарка — Айви.

Тя изведнъж се почувства неописуемо, безкрайно уморена. Едва успяваше да държи чашата в ръка.

— Остана още чай — каза с надебелял език.

Той си сипа нова чаша.

Огънят танцуваше пред очите ѝ. Пламъците плуваха, разгаряха се, отново затихваха, светлееха на фона на окадения камък, на фона на тъмното небе, на фона на бледото небе, приливите и отливите на нощта, бездънния въздух и облаците, отвъд света. Пламъци в жълто, оранжево, оранжево-червено, пурпурни огнени езици, драконови езици, думи, които не можеше да изрече.

— Тенар?

— По нашите места тази звезда се нарича Техану — спомни си вдовицата.

— Тенар, скъпа моя. Ела. Ела с мене.

Не бяха край огъня. Намираха се на тъмно — в тъмния коридор. И преди са били из тъмни коридори, и по-рано са се водили един друг, следвали са се един друг, в подземния мрак.

— Оттук — промълви тя.

[1] Hawk — ястреб, съкратено от Sparrowhawk (англ.), както е цялото прозвище на Гед. — Б.пр. ↑

ЗИМАТА

Събуди се с нежелание. През кепенците на прозорците проникваше бледосива светлина. Защо бяха спуснати те? Стана бързо и мина по коридора до кухнята. Край огъня нямаше никой. Върху пода също. Никаква следа, абсолютно нищо. Само глинената кана и трите чаши на лавицата.

По изгрев слънце дойде и Теру. Двете закусиха, както обикновено. Докато разчистваше масата, момичето попита:

— Какво се е случило?

Държеше в ръка крайчеца на парцала, оставен да кисне в мивката. Във водата плаваше кафяво-червена мътилка.

— А, цикълът ми дойде по-рано — каза Тенар, изненадана от собствената си лъжа,

Теру остана неподвижна за момент, с разширени ноздри и съсредоточено лице като животинче, което подушва нещо. После пусна парцала и излезе да нахрани кокошките.

Тенар се чувстваше зле. Боляха я костите. Навън все още беше студено и тя се задържа вкъщи, колкото можа. Опита се да задържи и Теру, но щом слънцето изгря напълно и задуха свеж, лек ветрец, детето пожела да се разходи.

— Стой при Шенди в градината — предупреди я вдовицата.

Теру нищо не каза и се измъкна.

Обгорената, обезобразена страна на лицето ѝ бе грозна, засегнати бяха мускулите, а кожата над белезите — загрубяла. Ала с течение на времето белезите завяхваха, пък и Тенар свикна да не обръща внимание на деформацията и установи, че то си има свое изражение. Когато Теру беше уплашена, изгорялата, потъмняла страна „се затваряше“, свиваше се и се втвърдяваше. Когато бе развълнувана и напрегната, сляпото ѝ око сякаш гледаше, белезите ѝ почервеняваха и се сгорещяваха. Сега, докато излизаше, у нея личеше нещо странно — като че ли това изобщо не беше човешко лице, а на животно — на

някакво чудновато, диво животно с груба кожа и едно светло око, мълчаливо, изплъзващо се.

Тенар разбра, че както тя я бе излъгала за първи път, така Теру за първи път нямаше да ѝ се подчини. За първи, но не и за последен път.

Седна край огъня с угрижена въздишка и известно време нищо не похващаше.

На вратата се почука. Пред прага стояха Клиърбрук и Гед — не, Хоук, сега трябваше да го нарича Хоук. Старият Клиърбрук беше словоохотлив и наперен, Гед — мрачен, мълчалив и тромав в зацапания си ямурлук от овча кожа.

— Влезте — каза тя. — Пийнете малко чай. Какво ново?

— Опитали се да избягат във Валмаут, обаче стражите от Кахеданан тръгнаха по петите им и в лятната къща на Чери ги сгасцили — съобщи Клиърбрук, размахвайки пестник.

— Значи е избягал? — обзе я ужас.

— Не той, другите двама — поясни Ястреба.

— В бившата касапница на Раунд Хил открили едно тяло, накълцано на парчета, както в тамошните касапници при Кахеданан. Хванали се десетина-дванайсет стражи — и подире им. Обърнали всичките села през нощта и чак на заранта, тъкмо на разсъмване, ги намерили да се крият в дворната пристройка на Чери. Полузамръзнали.

— Значи е мъртъв, така ли? — попита тя ужасена. Гед бе махнал тежкия ямурлук и, седнал на плетения стол, сваляше кожените си гети.

— Жив е — каза той със своя спокоен глас. — При Айви. Закарах го сутринта с количката за смет. Още призори някакви хора бяха тръгнали по следите им. Търсеха ги и тримата, защото били убили жена горе на баира.

— Каква жена? — трепна Тенар.

Не отместваше поглед от Гед. Той незабележимо ѝ кимна.

Клиърбрук искаше разказът да е негов и гръмко поде:

— Говорил съм с тамошните хора и от тях съм чувал, че тримата мъже се шляели без работа, спели на открито и скитали из околностите на Кахеданан, а пък жената слизала в селото да проси, пребита, цялата в синини и изгаряния. Докарвали я до този вид, за да проси и да им носи парите. Ако се върнела с празни ръце, казвали, че още повече ще я бият и по-хубаво хич да не се връща. Ала не се ли върне, щели да

тръгнат подире ѝ, та винаги се прибирала. Но в края на краищата наистина прекалили и я умъртвили от бой. Взели, че замъкнали тялото в някогашната касапница. Там още е останала някаква воня — така се надявали да скрият следите. После дошли тук. Ти защо не ни извика, Гоха? Хоук твърди, че са се опитвали да влязат в къщата, когато нападнал оня. Щях да те чуя. Поне Шенди щеше да чуе, тя чува по-добре от мене. Каза ли ѝ вече?

Тенар поклати глава отрицателно.

— Аз ще отида да ѝ кажа — старецът беше доволен, че пръв ще предаде новините, и пое през градината. Едва изминал и половината разстояние, се обърна.

— Няма по-свастно нещо от вилата! — провикна се той към Гед и засмян се потупа по бедрата. Сетне продължи из пътя си.

Гед изхлузи тежките гети, събу калните си обувки, остави ги на прага и се приближи до огъня по чорапи. Панталоните, ризата и жилетката му бяха от домашна вълна — приличаше на истински гонтийски козар с умно лице, ястребов нос и ясни, тъмни очи.

— Скоро ще започнат да се стичат хора — рече гостът. — Да ти разкажат и да чуят всичко отново и отново. Онези двамата, дето избягаха, са заключени в една винарска изба без вино и петнайсетина-двайсет мъже ги охраняват, а двавет-трийсет момчета се опитват да надзърнат да ги видят...

Той се прозя, разкърши ръце и рамене и с поглед поиска от Тенар разрешение да седне край огъня.

Вдовицата му посочи място до огнището и промълви:

— Сигурно си уморен?

— Миналата нощ малко подремнах тук. Не можех да се държа буден — Ястреба пак се прозя и я погледна изпитателно, за да разбере как се чувства.

— Била е майката на Теру — тя шепнеше. Не ѝ бе останал глас.

Той кимна. Седна леко приведен напред и опря длани на коленете си като Флинт, взрян в огъня. Така си приличаха и бяха толкова различни — подобно неподвижен камък и зареяна птица. Сърцето я болеше, костите я боляха, а съзнанието ѝ се луташе между предчувствия и тъга, между спомена за страха и някакво тревожно просветление.

— Знахарката прие нашия човек — обясни Гед. — Завърза го в случай, че се съживи. Бинтова му пак раните и му направи заклинания за спиране на кръвта. Каза, че ще доживее до бесилото.

— До бесилото...

— Това зависи от Кралския съд. Дали ще ги обесят или изпратят на принудителен труд.

Тя се смръщи и поклати глава.

— Не можем просто да ги пуснем, Тенар — изгледа я той нежно.

— Не.

— Трябва да си понесат наказанието — Ястреба продължаваше да я наблюдава.

— Наказание! Нали и онзи е рекъл така? Че ще накаже Теру. Лоша била. И мен ще накаже. Че съм я взела. Че... — думите й струваха усилие. — Никакви наказания не искам! Трябваше вече да си е получил заслуженото. Трябваше да го убиеш.

— Свърших каквото можах — въздъхна Гед. Мина време, преди тя да реагира. Позасмя се с треперлив глас: — О, да, наистина.

— Само си помисли — колко лесно щеше да бъде, когато бях магьосник — каза той, отново загледан в жаравата. — Щях да им направя заклинание за връзване още там, на пътя, и да ги накарам да отпрашат към Валмаут като стадо овце. Или пък снощи, тук. Помисли си само какви мълнии можех да хвърля над тях. Те даже нямаше да разберат какво ги е ударило.

— Те и сега не разбраха.

Ястреба я погледна. В очите му имаше съвсем слаб, неотразим проблясък на триумф.

— Така е, не разбраха.

— Свястно нещо е вилата — промърмори Тенар. Той се прозя неудържимо.

— Защо не влезеш да поспиш? Втората стая по коридора. Освен ако нямаш нужда от компания. Ларк и Дейзи вече идват заедно с децата. — Дочула гласове, вдовицата стана да надзърне през прозореца.

— Точно така ще направя — каза той и се измъкна.

Ларк с мъжа си, жената на ковача Дейзи и други приятели от селото се изнизваха през целия ден, за да чуят и разкажат всичко отново, както Гед бе предвидил. Тяхното присъствие я съживи, малко

по малко я отвлече от непрестанното усещане за ужаса от снощи. Тя започна да го възприема като минало, не като нещо, което още продължава и ще продължава винаги.

Тъкмо на туй трябва да се научи Теру, ала не по отношение на една нощ, а по отношение на целия ѝ живот.

Щом другите си тръгнаха, Тенар рече на Ларк:

— Яд ме е на мене си, колко глупаво се държах.

— Нали ти казвах да заключваш къщата?

— Не... Може би да, всъщност това е трябвало да направя.

— Разбира се — отсече Ларк.

— Но когато дойдоха... можех да изтичам навън, можех да повикам Шенди и Клиърбрук... или да отнеса Теру там. Можех аз да отида под навеса и да взема вилата или овощарската ножица. Тя е два метра дълга и реже като бръснач. Поддържам я, както Флинт я поддържаше. Защо не постъпих така? Защо не сторих нищо разумно? Защо се заключих вътре, когато нямаше никакъв смисъл да се опитвам? Ако той, Хоук, не беше се оказал тук, аз само щях да вкарам себе си и Теру в клопката. Най-сетне излязох на вратата с касапския нож и им изкрещях. Бях като обезумяла. Това обаче едва ли щеше много да ги уплаши.

— Не зная — заяви Ларк. — Наистина е било лудост, но може би... Не, не зная. Какво друго би могла да направиш, освен да заключиш вратите? Ала ние всички, изглежда, цял живот заключваме вратите. Нали къщата е нашата крепост?

Те погледнаха към каменните стени, каменните подове, каменния комин и слънчевия кухненски прозорец на Флинтовия дом.

— Онази жена, дето са убили — каза Ларк, като наблюдаваше Тенар внимателно, — е същата.

Вдовицата тръсна глава.

— Някой спомена, че била бременна. От четири-пет месеца.

И двете помълчаха.

— Клопката — прошепна Тенар. Ларк отпусна ръце в скута си и изправи гръб. Хубавото ѝ лице бе замислено:

— Страхът. От какво толкова се страхуваме? Защо им позволяваме да ни карат да се страхуваме? От какво се страхуват пък те? — Тя взе чорапа, който кърпеше, и го обърна. Скоро продължи: — Защо се страхуват от нас?

Тенар предеше, без да отвърща. Теру влетя в стаята и Ларк я поздрави:

— Милото ми момиченце! Ела да те прегърна, миличка!

Теру я прегърна набързо.

— Какви са тези мъже, които са хванали? — попита тя с равния си, дрезгав глас, гледайки ту Ларк, ту Тенар.

Вдовицата спря чекръка. Заговори бавно:

— Единият е Хенди. Другият се казва Шег. Раненият е Хейк. — Не отместваше поглед от лицето на Теру; видя я как цялата пламна, белезите ѝ станаха червени. — Жената, която са убили, се нарича Сени, струва ми се.

— Сенини — прошепна детето.

Тенар кимна.

— Наистина ли са я убили?

Тя кимна отново.

— Тедпоул каза, че били идвали тук.

Тенар кимна за трети път.

Момичето огледа стаята, както я бяха огледали жените преди, но с напълно невиждащ взор, без да забелязва никакви стени.

— Ще ги убият ли?

— Възможно е да ги обесят.

— И ще умрат?

— Да.

Теру поклати глава почти с безразличие и отиде навън да играе с децата на Ларк край кладенеца. Двете жени не реагираха.

— Какво стана с онзи човек, козаря, дето ги проследил дотук? Май Хоук му беше името?

— Спи оттагък — посочи Тенар задната част на къщата.

— А-а-а — проточи Ларк.

Чекръкът на вдовицата потракваше. Тя рече:

— Познавам го отпреди.

— Аха. От Ри Алби ли?

Тенар кимна. Чекръкът не спираше да потраква.

— Да проследиш онези тримата в тъмно го и да ги нападнеш с вилата — за това се иска известен кураж, не е ли така? Той не е млад човек, нали?

— Не. — След малко продължи: — Беше болен и търсеше работа. Изпратих го отсам планината да каже на Клийърбрук да го наеме тука. Но Клийърбрук смята, че още може да се справя сам с всичко, и го проводил горе на изворите за есенната паша. Връщал се оттам.

— Мислиш ли да го оставиш в Оук?

— Ако желае — отвърна Тенар.

В Оукската ферма пристигна нова група селяни. Всички искаха да чуят разказа на Гоха и от своя страна да ѝ разправят за участието си в залавянето на убийците, да огледат вилата, сравнявайки четирите ѝ дълги зъба с трите червени петна по превръзките на Хейк, и да поговорят пак за събитията. Тенар си отдъхна, когато дойде вечерта. Повика Теру и затвори вратата.

Вдигна ръка да я залости. После я отпусна и с усилие над себе си се отдалечи, оставяйки незаключено.

— Ястреба е в твоята стая — уведоми я Теру, щом се върна в кухнята. Носеше яйца от хладното помещение.

— Извинявай, имах намерение да ти кажа, че е тук, обаче забравих.

— Нали го познавам — рече Теру, докато миеше лицето и ръцете си. А когато Гед влезе, разрошен и с натежали очи, направо се хвърли към него с разтворени обятия.

— Теру! — възкликна гостът и я вдигна на ръце. Тя се притисна за малко към него и бързо избяга.

— Научих началото от „Сътворението на Еа“ — похвали се момичето.

— Ще ми го изпееш ли? — той отново погледна към Тенар за разрешение и зае мястото си край огнището.

— Мога само да го кажа.

Гед кимна и зачака със сериозно изражение. Детето започна:

*Сътворено от неръкотворно,
края от началото
как да различим?
Единствено ни е позната
вратата между двата свята,*

*където влизаме,
когато си отиваме оттук.
Сред всички същества,
които вечно се завръщат,
най-старият, Сегой, Вратарят...*

Гласът на детето бе като четка по метална повърхност, като шепот на сухи листа, като пращане на огън. В края на първата строфа Теру каза:

И светлата Еа излязла от морската пяна.

Ястреба кимна леко и сериозно в знак на одобрение.

— Колко е хубаво — забеляза той.

— Снощи го научи — обясни Тенар. — Имам чувството, че оттогава е минала година.

— Мога да науча и още.

— Разбира се, че можеш — съгласи се Гед.

— Сега иди да си довършиш миенето, моля те — рече вдовицата и детето се подчини.

— Ами аз какво да правя? — попита Ястреба. Тенар не отговори веднага. Гледаше го.

— Трябва да се сипе вода в котлето и да се стопли на огъня.

Той стана, взе котлето и отиде при помпата. Направиха си вечеря, нахраниха се, сетне почистиха масата.

— Кажи ми пак „Сътворението“, докдето го знаеш. Ще продължим оттам нататък.

Теру изпълни втория куплет заедно с него, после заедно с жената и накрая сама.

— А сега в леглото — рече Тенар.

— Ти не разказа на Ястреба за краля.

— Разкажи му ти — предложи вдовицата, малко изненадана от подобен повод за отлагане.

Теру се обърна към Гед. Цялото й лице, белязаното и здравото, виждащото и сляпото, бе напрегнато, пламнало.

— Кралят дойде на един кораб. Имаше меч. Този костен делфин той ми го даде. Корабът направо летеше. Но аз се чувствах зле, защото Хенди ме беше пипнал. Кралят обаче докосна белезите и те изчезнаха.

Тя му показва заоблената си, тъничка ръка. Тенар погледна учудена. Бе забравила за белезите.

— Един ден искам да отида при него — призна Теру на Гед. Той кимна. — И ще го направя. Ти познаваш ли го?

— Да, познавам го. Бяхме заедно на дълго пътешествие.

— Къде?

— Там, където слънцето не изгрява и звездите не залязват. Дотам и обратно.

— Летяхте ли?

Той тръсна глава:

— Аз мога само да ходя.

Момичето се замисли и после, сякаш удовлетворено от отговора, пожела „Лека нощ“ и излезе от стаята. Тенар го последва. Този път Теру не искаше да ѝ пее, докато заспи.

— Мога да кажа „Сътворението на Еа“ в тъмното. И двата куплета...

Жената се върна в кухнята и седна срещу Гед край огнището.

— Колко бързо се променя! Не успявам да я догоня. Стара съм вече, за да гледам дете. А тя... тя ме слуша само защото така иска.

— Това е едничкото оправдание за послушанието — отбеляза Гед.

— Но ако ѝ хрумне да не ме слуша, какво ще правя? У нея има нещо диво. Понякога си е моята Теру, понякога нещо друго, недосегаемо. Питам Айви дали е готова да я учи. Бийч предложи. Обаче Айви отказа. Защо? Отвърна ми: „Страх ме е от нея...“ Ала ти не се страхуваш от Теру. Нито тя от тебе. Ти и Лебанен сте единствените мъже, на които детето позволи да го докоснат. Аз допуснах онзи... Хейди... О, не мога да говоря за това. Уморена съм. Нищо не разбирам...

Ястреба сложи голяма цепеница в огъня, за да гори бавно и тихо, и двамата се загледаха в потрепването на пламъците.

— Ако искаш, можеш да останеш тук, Гед — каза тя.

Той не отвърна веднага.

— Или ти се ходи в Хавнър?

— Не, не. Няма къде да ида. Бях тръгнал да търся работа.

— Е, тука има достатъчно. Клиърбрук не ще да си го признае, но артритът му направо го е довършил. Става само за лека работа в градината. Нужна ми е помощ, откакто съм се върнала. Щях да дам на стария дръвник да разбере защо те е пратил горе, ама няма смисъл.

— Това беше добре за мен — рече Гед. — Трябваше ми време.

— Овце ли пасеше?

— Кози. Горе, из най-високите пасища. Едно от козарчетата се разболяло. Сери ме нае и ме води там още първия ден. Гледат ги до късно горе, за да се угоят хубаво. Последния месец бях почти сам в планината. Сери ми изпрати един ямурлук и малко храна и заръча да държа стадото колкото се може по-нависоко и по-дълго. Така и сторих.

— Сам.

Той кимна, леко усмихнат.

— Ти винаги си бил сам.

— Да, наистина.

Тя нищо не каза. Ястреба я погледна:

— Искам да работя тук.

— Значи е уредено — обеща Тенар. И добави: — Поне за зимата.

Студът се беше засилил тази нощ. Всичко бе свършено притихнало. Чуваше се само пращането на огъня. Тишината бе като присъствие помежду им. Тя вдигна глава и го изгледа въпросително:

— В кое легло да легна, Гед, при детето или в твоето?

Той затаи дъх и тихо отвърна:

— В моето, ако искаш.

— Искам.

Беше потънал в мълчание и вдовицата забеляза какво усилие му струваше да го надмогне.

— Ако бъдеш търпелива с мене — прошепна Ястреба.

— Била съм търпелива с тебе цели двадесет и пет години — тя го докосна и се разсмя: — Хайде, хайде, скъпи... По-добре късно, отколкото никога! Аз съм само една стара жена... Нищо не е напразно, никога нищо не е напразно. Нали така си ме учил?

Тенар се изправи. Изправи се и той. Тя протегна ръце. Гостът ги пое. Прегръдката им стана по-близка. Притиснаха се един до друг с такава любов, с такава нежност, че забравиха за всичко наоколо. Нямаше значение къде ще легнат. Тая нощ те останаха на каменния

под край огнището и там Тенар научи Гед на онази мистерия, която и най-мъдрият мъж не би могъл да му предаде.

Той сложи още дърва в огъня и донесе хубавата рогозка от миндера. Този път тя не се противопостави. Покриха се с нейната наметка и неговия ямурлук от стригана вълна.

Събудиха се призори. Бледа, сребриста светлина се прокрадваше в мрачните, сребреещи клони на дъбовете, които се виждаха през прозореца. Тенар цяла се притисна до него, за да усети топлината му. След малко измърмори:

— И той, Хенк, лежеше тук. Точно където сме ние.

Гед леко прошумоля в знак на протест.

— Сега ти наистина си мъж — каза тя. — Първо промуши хубавичко един друг мъж и после спа с жена. Така е редното, струва ми се.

— Шшшт! — Ястреба сложи глава на рамото ѝ. — Не говори.

— Ще говоря, Гед. Бедничкият! Няма милост у мене, само справедливост. Никой не ме е учил на милост. Любовта е единствената благодат, която имам. О, Гед, не се плаши от мен! Ти беше мъж, още когато те видях за първи път. Нито оръжието, нито жената правят мъжа. Нито магията, нито силата — нищо освен самият той.

Лежаха в топло, сладостно мълчание.

— Искам да ми кажеш нещо.

Ястреба кимна в просъница.

— Как се случи така, че чу онова, което си приказваха Хейк, Хенди и оня, другият? Как се случи така, че си се намерил тъкмо там, тъкмо тогава?

Той се облегна на лакътя си, за да вижда очите ѝ. Неговото лице беше толкова открито и чувствително, спокойно, изпълнено с нежност, че тя протегна ръка и докосна устните му, където го бе целунала преди месеци за първи път. Това го накара отново да я вземе в прегръдките си и разговорът им продължи без думи.

Трябваше да се уредят някои формалности. Основното бе да се каже на Клиърбрук и на другите наематели в Оукската ферма, че тя е наела човек на мястото на „стария господар“. Направи го прямо и недвусмислено. Те не можеха да имат нищо против, а и то не криеше никаква заплаха за тях. Как ще разполага вдовицата със собствеността на съпруга си зависи от това дали съществува мъж наследник или

претендент. Наследник на Флинт беше синът му, морякът, и Тенар само поддържаше неговата собственост. Ако тя умреше, Клиърбрук щеше да се грижи за стопанството от името на наследника. Ако Спарк не изявеше никакви права, имотът щеше да отиде в ръцете на далечен Флинтов братовчед в Кахеданан. Двете семейства, които не бяха притежатели на земята, но я работеха и се издържаха от нея — нещо обичайно за Гонт, не можеха да бъдат изгонени от никой мъж, с когото вдовицата имаше връзка, дори тя да се ожени за него. Ала Тенар се страхуваше, че ще се противопоставят на изневярата ѝ към Флинт. В крайна сметка те го познаваха по-дълго от нея.

За нейно облекчение никой не ѝ се противопостави. Хоук бе спечелил благоволенieto им с един замах на вилата. А и само проява на здрав разум беше от страна на една жена да прибере мъж в къщата, за да я пази. Ако го приемаше и в леглото си, е, пословични бяха апетитите на вдовиците. Пък и нали е чужденка?

Отношението на селяните бе горе-долу същото. Малко шушукания, подсмиввания, но нищо повече. Оказа се, че доброто име не се губи толкова лесно, колкото си мислеше Мос. А може би чисто и просто нахапания плод прасетата го яли.

Тенар се чувстваше така окаляна и унижена от тяхното приемане, както би се чувствала от тяхното неодобрение. Единствено пред Ларк не изпитваше срам, защото тя не използваше никакви квалификации и думи като мъж, жена, вдовица, чужденка. Просто наблюдаваше и нея, и Хоук с интерес, мъничко завист, благородство.

За Ларк Хоук не беше козар, наемна ръка, мъж на вдовицата. Напротив, гледаше него самия и забелязваше доста неща, които я удивляваха. У него имаше достойнство и простота, отличаващи се от тези на другите мъже. Разликата бе незрима — в душата и в мисленето.

— Тоя мъж не е живял сред кози през целия си живот. Той познава света повече, отколкото фермата — спомена тя веднъж на Айви.

— Аз ще ти кажа, че Хоук е магьосник, който е бил прокълнат или е загубил силата си по някакъв начин. Случват се и такива работи — рече знахарката.

— А-а-а! — възкликна Ларк.

Но думите „Върховен жрец“ бяха твърде големи, твърде значителни, та да ги извадиш от ония екзотични места и дворци и да ги отнесеш към този тъмноок, белокоп човек от Оукската ферма. Такова нещо на Ларк и през ум не можеше да й мине. Ако беше й минало, тя щеше да се чувства неудобно пред него. Дори самата представа, че е магьосник, малко я притесняваше, объркваше я, чак докато го срещна отново. Хоук се бе качил на едно от старите ябълкови дървета в градината и кастреше. Още отдалеч се провикна да я поздрави, щом я видя да идва във фермата. „Името му прилича — помисли си Ларк, — както се е настанил там между клоните.“ Тя му махна, усмихна се и продължи.

Тенар не беше забравила въпроса, който му зададе в кухнята под овчия ямурлук. Зададе го отново няколко дни или месеца по-късно, времето минаваше леко и незабелязано за тях в каменната къща на ветровитата ферма.

— Ти така и не ми отговори как успя да чуеш оня разговор по пътя?

— Мисля, че ти казах. Бях се отдръпнал встрани да се скрия, когато ги усетих да идват зад мене.

— Защо?

— Бях сам и знаех, че разни шайки се мотаят наоколо.

— Да, естествено. Но как стана тъй, че тъкмо когато са минавали край тебе, Хейк е говорил за Теру?

— Струва ми се, че спомена Оукската ферма.

— Напълно е възможно. Точно като по поръчка.

Той знаеше, че тя не проявява недоверие. Излегна се и зачака да продължи.

— Такова нещо може да се случи само на един магьосник — рече Тенар.

— Е, и на други хора.

— Вероятно.

— Скъпа моя, ти не се опитваш да ме реабилитираш, нали?

— Не, съвсем не. Нима има някакъв смисъл? Ако беше магьосник, щеше ли да бъдеш тук?

Намираха се в голямата дъбова спалня, завити добре в овчи кожи, защото стаята нямаше камина, а навън бе свил свиреп студ.

— Искам да попитам: съществува ли нещо извън туй, което ти наричаш сила и което я предшества може би? Нещо, което в някои случаи се изявява като сила? Например Оджиън каза, че преди ти изобщо да получиш магическо познание или школовка, си бил вече жрец. Роден жрец. Ето защо си мислех, че преди да има сила, човек първо трябва да притежава място за нея. Празнота, която да запълни. И колкото е по-голяма празнотата, толкова повече може да побере. Но ако никога не придобиеш сила или тя ти бъде отнета, или пък ти я отдадеш — това ще остане.

— Тази празнота — забеляза той.

— Празнота е просто начин да се назове. Сигурно не е най-подходящата дума.

— Може би скрита възможност? — вметна Гед. — Възможност за... за осъществяване?

— Струва ми се, че си бил на пътя точно тогава и точно там тъкмо затова. Само на теб може да се случи такова нещо. Ти не си го предизвикал. То не е станало, защото имаш сила. Случило се е с теб. Поради своята... празнота.

След малка пауза той рече:

— На подобни неща ме учеха в Роук: че истинското магьосничество означава да вършиш единствено онова, което е необходимо. Ала ти отиваш още по-далеч — не да ги правиш, а да оставиш събитията да ти се случват...

— Истинското действие възниква именно така. Нима ти не дойде да спасиш живота ми, нима не нападна Хейк с вилата? Това означава да правиш онуй, което е необходимо...

Гед отново се замисли:

— В Гробниците на Атуан ли си усвоила тази мъдрост?

— Не — тя се изтегна леко, загледана в мрака. — Арха я учеха, че за да има сила, трябва да принася жертви. Да жертва себе си и другите. Нещо като сделка — за да получиш, трябва да дадеш. Не бих казала, че тук няма истина. Но моята душа не може да живее толкова натясно: това за онова, зъб за зъб, смърт за живот... Истинската свобода е отвъд всичко. Отвъд разплатата, изкуплението, възмездиято. Свободата е отвъд всички сделки и сметки... „Вратата между двата свята“ — нежно добави вдовицата.

Тази нощ Тенар сънува. Сънува, че вижда вратата от „Сътворението на Еа“. Тя представляваше малко прозорче от грубо, дебело и мътно стъкло, ниско в западната стена на старата къща над морето. Прозорчето бе затворено. Беше залостено, така че да не се отваря. Жената искаше да го отвори, обаче имаше някаква дума, някакъв ключ, нещо забравено — дума, ключ, име, без което не можеше да го отвори. Започна да го търси из каменни стаи, които ставаха все по-малки и тъмни, докато се озова в ръцете на Гед, които се опитваше да я събуди:

— Успокой се, любов моя, всичко е наред!

— Не мога да изляза на свобода! — викаше тя и го прегръщаше.

Той я утешаваше, галеше косите ѝ. Легнаха отново и Ястреба прошепна:

— Погледни.

Старата луна беше изгряла. Белите ѝ отблясъци върху натрупалия сняг хвърляха своите отражения в стаята, понеже Тенар не спускаше кепенците въпреки студа. Въздухът над тях блестеше. Те лежаха в сянка, но сякаш таванът бе воал, който ги отделя от тихите, сребристи, безконечни дълбини от светлина.

Дебели снегове паднаха над Гонт. Зимата беше дълга и снежна, Реколтата бе добра. Имаше достатъчно храна за хората и за добитъка и нямаше кой знае какво да се прави, освен да се яде и да се стои на топло.

Теру изцяло научи „Сътворението на Еа“. В деня на зимното слънцестоене тя рецитира една зимна песен и „Подвизите на младия крал“. Вече умееше да разточва кори за баница, да преде на чекръка и да приготвя сапун. Познаваше името и приложението на всяко растение, което се подадеше над снега. Знаеше и много предания, много неща за билките, които Гед бе успял да съхрани в паметта си от краткото време на своето чиракуване при Оджиън и дългите години в Роукската школа. Ала той нито веднъж не свали от лавиците книгите с Руните и Завета и не каза на детето нито думичка от езика на Сътворението.

Двамата с Тенар разговаряха за това. Тя му разправи как бе научила Теру на една-единствена дума — „толк“, но после се беше отказала, защото ѝ се сторило нередно, макар и без да разбира защо.

— Помислих си, че сигурно е така, понеже никога не съм говорила на този език, не съм го използвала в магията. Реших, че трябва да го научи от човек, който наистина го владее.

— Няма такъв човек.

— А още по-малко пък жена.

— Имам предвид, че само драконите го говорят като роден език.

— Ами те учат ли го?

Изненадан от въпроса, той не отвърна веднага. Очевидно се опитваше да си спомни всичко, което беше чувал и знаеше за драконите.

— Нямам представа — рече Гед. — Какво ли можем да знаем ние за тях? Дали техните знания се предават, както при нас — от майката на детето, от по-възрастния на по-младия? Или може би е като при животните — някои от знанията се предават, а други са им вродени. Дори и това не знаем. Обаче аз предполагам, че драконът и неговата реч са нещо единно, цяло.

— И не използват никакъв друг език?

Ястреба кимна.

— Те не се учат. Те са туй, което са.

Теру мина през кухнята. Едно от задълженията и беше да поддържа сандъка с подпалките винаги пълен и сега се бе заела с тая задача. Облечена в скъсено палтенце от агнешка кожа и с шапка, тя тичаше от кухнята до бараката за дърва и обратно. Изсипваше товара си в ъгъла до огнището и тръгваше пак.

— Какво е онова, дето пее? — попита Гед.

— Кой, Терули?

— Когато е сама.

— Но тя никога не пее. Не може да пее.

— Пее по своему: „Някъде далеч на запад...“

— А, тази история ли? — възкликна Тенар. — Никога ли Оджиън не ти е разказвал за жената от Кемай?

— Не, разкажи ми ти.

Тя му разправи историята, както предеше, и бръмченето на чекръка и припяваше. Накрая добави:

— Когато Повелителят на ветровете спомена, че е дошъл да търси „една жена от Гонт“, аз си помислих за нея. Ала тя сигурно е

умряла вече. Пък и как някаква си рибарска жена, някогашен дракон, би могла да бъде Върховен жрец!

— Все пак Повелителят на градежа не е казал, че жената от Гонт ще стане такъв жрец — забеляза Гед.

Той кърпеше чифт доста прокъсани панталони и бе седнал близо до перваза на прозореца, за да използва цялата достъпна светлина в сумрачния ден. От зимното слънцестоене беше минал половин месец и времето все още бе мразовито.

— А какво тогава е казал?

— „Една жена от Гонт“ — така разбрах от тебе.

— Но въпросът е бил кой ще стане Върховен жрец.

— Този въпрос е останал без отговор.

— „Неопрровержими са доводите на магьосниците“ — произнесе Тенар твърде сдържано.

Гед скъса конеца със зъби и го нави на двата си пръста.

— Вярно е, че в Роук съм се научил малко да увъртам — призна си той. — Това обаче не е увъртане, струва ми се. „Една жена от Гонт“ не може да стане Върховен жрец. Никоя жена не може да бъде Върховен жрец. Тя би била своето собствено отрицание. Жреците на Роук са мъже, силата им е мъжка сила, познанието им с мъжко познание. Мъжествеността и магьосничеството са изградени върху една и съща основа — силата принадлежи на мъжете. Ако жените обладаваха сила, какво щяха да бъдат мъжете, ако не жени, които не могат да раждат? И какво щяха да бъдат жените освен мъже, които могат?

— Ха! — възкликна Тенар. И добави с известно коварство: — Но нали е имало кралици? Нима те не са жени на силата?

— Кралицата не е нищо друго освен жена крал.

Тя се присмя.

— Искам да кажа, че силата ѝ е дадена от мъжете. Те ѝ позволяват да използва тяхната сила. Ала нима тази сила ѝ принадлежи? Тя я притежава не защото е жена, а въпреки това.

Вдовицата кимна и се облегна назад от чекръка.

— В какво е тогава силата на жената?

— Мисля, че не знаем туй.

— Кога жената има собствена сила? С децата, предполагам. За известно време...

— Може би в своя дом.

Тя огледа кухнята:

— Но при затворени врати. При заключени врати.

— Защото сте много скъпи.

— О, да. Безценни сме. Доколкото не притежаваме сила...

Спомням си кога за първи път го научих! Косила ме заплаши — мене, единствената Жрица на Гробниците. Тогава осъзнах своята безпомощност. На мен принадлежаха почестите, обаче на нея принадлежеше силата. Тя й бе дадена от Бога-крал, от мъжа. О, как се разгневих! И как се уплаших... Веднъж с Ларк говорихме на тая тема. Ларк попита: „Защо мъжете се боят от жените?“

— Когато единствената ти сила е само чуждата слабост, живееш в страх — рече Гед.

— Да, ала излиза, че жените се страхуват от собствената си сила, страхуват се от себе си.

— А нима някога са били учени да се доверяват на себе си? — запита Гед.

В това време отново се появи Теру, изпълнявайки своето задължение. Погледът ѝ срещна погледа на Тенар.

— Не. Никой не ни е учил на доверие — тя наблюдаваше как детето подрежда дървата в сандъка. — Ако силата беше доверие. Харесва ми тази дума. Ако само ги нямаше всичките тия условности — крале, учители, магьосници, собственици. Всичко това ми се струва толкова излишно. Истинската сила, истинската свобода би трябвало да се състои в доверието, не в насилието.

— Каквото е доверието на децата към родителите — уточни той.

И двамата замълчаха.

— В действителност дори и доверието се опорочава. Мъжете от Роук имат доверие в себе си и един у друг. Тяхната мощ е чиста, нищо не хвърля сянка върху нейната чистота, тъй че те вземат чистотата за мъдрост. Даже и не подозират, че могат да грешат.

Тя вдигна очи към него. За първи път Ястреба говореше така — напълно откъснат, освободен от Роук.

— Може би се нуждаят от някоя и друга жена, за да им посочи такава възможност — рече вдовицата и той се разсмя.

Тя отново завъртя чекръка:

— Продължавам да не схващам защо, след като може да има жени кралици, да няма жени Върховни жреци?

Теру ги слушаше.

— Суха вода, горещ сняг — каза Гед една гонтийска поговорка. — Кралете получават силата си от другите хора. Докато силата на магьосника е у него самия.

— И тази сила е мъжка. Защото дори не се знае в какво е силата на жената. Добре. Разбирам. И все пак, защо тогава не си намерят Върховен жрец — мъж Върховен жрец?

Гед оглеждаше скъсания ръб на панталоните.

— Ами щом Повелителят на градежа не е отговорил на техния въпрос, значи е отговорил на въпрос, който те не са си поставили. Значи е нужно именно това — да се постави въпросът.

— Гатанка ли казвате? — попита Теру.

— Да — отвърна Тенар. — Но не знаем самата гатанка. Знаем само отговора ѝ. И той е: „Една жена от Гонт.“

— О, има много такива — отбеляза Теру, след като се замисли за малко. И явно доволна от себе си, отиде да донесе още един наръч дърва.

Гед остана загледан подир нея.

— Всичко се промени — рече гостът. — Всичко... Понякога си мисля, Тенар, питам се дали възкачването на Лебанен на престола не е всъщност началото? Вратата... А той — вратарят, позволяващ да се премине отвъд?

— Та кралят е толкова млад — каза с нежност Тенар.

— Толкова млад, колкото е бил Моред, когато е спрял Черните кораби. Толкова млад, колкото бях аз, когато...

Той млъкна и се взря през прозореца към посърналите, замръзнали поля между оголените клони на дърветата.

— Или колкото млада беше ти в онова място на мрака... Какво е младостта или старостта? Понякога ми се струва, че съм живял хиляда години, а понякога, че животът ми е прелетял като лястовица покрай пролука в стената. Неведнъж съм умирали и възкръсвал — не само в пустата земя, но и тук, под слънцето. В „Сътворението на Еа“ се казва, че всички ние сме се върнали и вечно ще се връщаме към първоизвора, който е неизчерпаем. И че единствено чрез смъртта се постига животът... Много мислих за това, когато бях горе с козите, из

планината, където дните бяха сякаш вечни и времето бе спряло между утрото и вечерта... Козите ми предаваха своята мъдрост. И ето че се запитах: „За какво е тази скръб? Кого оплаквам? Върховния жрец Гед ли? Защо козарят Хоук трябва да се поболее от мъка и срам по Гед? Какво съм сторил, от което да се срамувам?“

— Нищо — рече Тенар. — Абсолютно нищо.

— О, да. Величието на мъжете се крепи на срама, гради се на него. Затова и козарят Хоук оплакваше Върховния жрец Гед. И тичаше след козите като онова момченце, което беше навремето...

Скоро лека усмивка се плъзна по лицето на Тенар. Тя малко свенливо промълви:

— Мос казваше, че тогава си бил петнадесетгодишен.

— Горедолу толкова. Оджиън ме кръсти през есента. На другото лято заминах за Роук... Кое е било онова момче? Една празнота... Свобода.

— А каква е Теру, Гед?

Той дълго мълча. Тя вече реши, че няма да ѝ отговори, когато Ястреба се обади:

— Такава, каквата е. Каква ли е пък нейната свобода?

— Значи нашата свобода е у нас самите, така ли?

— Струва ми се, че да.

— Когато беше в силата си, ти изглеждаше най-свободният човек. Но на каква цена? Какво те правеше свободен? Що се отнася до мене... мене ме моделираха като глина по волята на жените, дето служеха на Древните сили, или на мъжете, владеещи всички служби, ритуали и места, за които вече не си спомням дори. После бях свободна за кратко — с тебе и с Оджиън. Ала това не беше моята свобода. Това беше само правото на избор. И аз избрах. Избрах да моделирам себе си според потребностите на фермата, фермера и нашите деца. Превърнах се в съд. Зная неговата форма, но не и глината, от която е направен. Животът ме увлече в своя танц. И аз познавам танца, но не познавам танцуващата.

— Ами тя — подзе Гед след дълго мълчание, — ако някога започне да танцува и тя?

— „Те ще се страхуват от нея“ — прошепна Тенар. В този момент детето влезе и разговорът се прехвърли върху тестото, което бе оставено да втасва в ъгъла до огнището. Приказваха тихо и дълго,

докато краткият ден превали. Прехвърляха се от тема на тема и пак се връщаха, предяха и съшиваха с думи живота си, годините, събитията и мислите, които не бяха успели да споделят. После отново млъкваха, работеха, съзерцаваха, мечтаеха с кроткото дете наоколо им.

Мина зимата и се запролети. Дните станаха по-дълги и светли, работата — повече. Лястовиците се завърнаха от слънчевите острови, от Южния разлив, където свети звездата Гобардон в Съзвездието на края. И техните лястовичи разговори едва сега започваха.

ГОСПОДАРТ

С настъпването на пролетта корабите се понесоха от остров на остров като лястовици. Из селата тръгнаха слухове от Валмаут, че кралски кораби са почнали да преследват пиратските, да залавят и наказват по-големите разбойници и да конфискуват заграбеното от тях. Самият лорд Хено бе изпратил трите си най-хубави и бързи кораба, управлявани от магьосника Толи — морски вълк, от когото се страхуваха всички търговци от Солеа до Андрадите. Имал намерение с тази малка флотилия да причака кралските съдове край Орнея и да ги унищожи. Но скоро един кралски кораб пристигна във Валмаутския залив с окования Толи на борда и с нареждане да екскортира лорд Хено до Гонтийското пристанище, където щяха да го съдят за пиратство и убийство. Хено се беше барикадирал в каменната си къща на хълма зад Валмаут, без да пали огън, защото времето бе топло. Пет-шест души от младите войни на краля се спуснаха през комина и цялата дружина подкара арестувания лорд по улиците на Валмаут, за да си получи заслуженото наказание.

Когато чу за това, изпълнен с любов и гордост, Гед каза:

— Добре се справя кралят.

Хенди и Шег бяха незабавно съпроводени до Гонтийското пристанище, а Хенк, щом раните му заздравяха, беше откаран там с кораб. Кралският съд ги осъди за убийство. Известието, че са отведени на каторга, предизвика удовлетворение и взаимни поздравления в Средната долина, които Тенар и Теру до нея изслушваха мълчаливо.

Пристигнаха и други кораби с пратеници на краля. Някои от тях бяха непознати за обикновените жители на Гонт — шерифи, натоварени да докладват за управлението; мирови съдии, които да чуят жалбите и проблемите на хората; данъчни инспектори и служители; благородници, дошли на посещение при по-дребните господари, за да ги призоват учтиво за вярност към Хавнърската корона. Тук-таме се мяркаха и магьосници. Те не вършеха нищо особено и говореха още по-малко.

— Все пак ми се струва, че са тръгнали да търсят друг Върховен жрец — рече Тенар.

— Или да следят за злоупотреби с магическите сили — предположи Ястреба. — Има нещо, дето не е наред.

Тенар тъкмо се канеше да възкликне: „Ами да отидат тогава в господарския дом на Ри Алби!“, когато езикът ѝ се заплете. „Какво ли исках да кажа? — запита се тя. — Дали историята за... Започвам да забравям. Наистина, какво ли исках да кажа на Гед? А, да, че трябва да поправим вратата на долната кошара, преди да са избягали овцете.“

Все се намираше по нещо около фермата, което да я улиса. „Никога не ти е едно до главата“ — както бе забелязал Оджиън. Дори при помощта на Ястреба цялото ѝ съзнание пак беше ангажирано с фермерски грижи. Гед ѝ помагаше в домакинството за разлика от Флинт, но Флинт бе познавал фермата по-добре. Гед усвояваше бързо, ала много неща не знаеше. Работеха усилено и вече им оставаше по-малко време за разговори. В края на деня вечеряха заедно, лягаха си заедно и заспиваха. Призори отново започваха работа и тъй всеки делник. Като вода в колелото на мелница, което се пълни и празни, дните изтичаха един след друг...

— Здравей, майко!

На дворната порта стоеше слаб, млад човек. Вдовицата сметна, че това е най-големият син на Ларк, и попита:

— Какво те води насам, момчето ми?

После се извърна да го погледне — така, застанала наред пиукащите пиленца и важно пристъпващите гъски.

— Спарк! — викна тя и се втурна към него. Домашните птици се разбягаха.

— Хайде, хайде, стига! — каза той. Тенар го прегърна и го потупа по бузите. Момъкът влезе и се настани на масата.

— Ял ли си? Виждал ли си Апъл?

— Бих хапнал.

Тя затършува из пълния долап.

— На кой кораб пътуват? Още ли си на „Чайката“?

— Не. — Мълчание. — Корабът ми бе разбит.

Тенар се обърна ужасена:

— Корабокрушение ли е станало?

— Не — отвърна Спарк и се подсмихна. — Разбиха му екипажа. Хората на краля изловиха доста народ.

— Но... нали не е пиратски кораб?

— Не.

— Тогава защо?

— Казват, че капитанът бил прекарвал контрабандни стоки — обясни той без особено желание.

Беше много отслабнал, изглеждаше остарял, загорял, с права коса и удължено, тясно лице като на Флинт, ала още по-тясно и сурово.

— Къде е татко? — попита Спарк. Вдовицата застина.

— Значи не си се отбивал при сестра си?

— Не — рече той с безразличие.

— Флинт умря преди три години. От удар. По пътеката от овчите кошари насам. Клиърбрук го намери...

Настъпи мълчание. Изглежда, морякът не знаеше или нямаше какво да каже.

Тя му поднесе храна. Той се нахвърли върху нея с такъв апетит, че Тенар веднага му сипа още.

— Кога си ял за последен път?

Спарк сви рамене и продължи да дъвче. Майка му седна отсреща до масата. Късната пролетна светлина струеше през ниското прозорче и огряваше пиринчената решетка пред огнището. Най-последе отмести чинията настрани:

— И кой поддържа фермата?

— Какво значение има, сине? — запита нежно, но сдържано Тенар.

— Тя е моя — отвърна той по същия начин. След минута жената стана да измие съдовете му.

— Да, така е.

— Ти можеш да останеш, разбира се — каза Спарк някак неловко. Може би се опитваше да се шегува, обаче не му се удаваше. — Старият Клиърбрук още ли е тука?

— Всички са налице. Има също и един мъж на име Хоук и едно дете, за което се грижа. Живеят в къщата. Ще трябва да спиш на тавана. — Тя го погледна: — Значи оставаш?

— Ще видим.

Така и Флинт бе отвърщал на всичките ѝ въпроси през тези двайсет години — нито с „да“, нито с „не“. Отричаше ѝ правото да пита и по тоя начин си запазваше свободата, основана на нейното невежество. „Жалка, ограничена свобода“ — помисли си Тенар.

— Бедното ми момче. Екипажът разбит, баща му умрял, а у дома непознати — и всичко туй ти се струпа наведнъж. Ще ти трябва време, за да свикнеш. Съжалявам, сине. Но се радвам, че си тук. Колко съм те мислила — там, сред моретата, в бури и зими.

Момъкът нищо не каза. Нямаше нито какво да даде, нито какво да получи. Блъсна стола назад и тъкмо се канеше да стане, когато влезе Теру. Зяпна я изумен и остана тъй, полуизправен:

— Защо се е направила такава?

— Изгорена е. Теру, това е синът ми, морякът Спарк, за когото съм ти разказвала. Тару е твоя сестра, Спарк.

— Сестра ли!

— Осиновена.

— Сестра! — повтори той. Огледа кухнята, сякаш търсеше доказателства, и надзърна в очите на майка си.

Тя отвърна на погледа му.

Морякът излезе, като се държеше по-далеч от Теру, която стоеше неподвижна. Трясна вратата зад себе си.

— Не плачи — каза ѝ детето. То самото не плачеше. Приближи се до нея и погали ръката ѝ: — Удари ли те?

— О, Теру, ела да те прегърна.

Седна до масата с Теру на скута си, макар че момичето беше голямо, за да го държат така, и въобще не се научи да стои спокойно. Но Тенар го прегръщаше и ридаеше. Теру допря лицето си до лицето на вдовицата и цялата се намокри от сълзи.

Гед и Спарк се прибраха в тъмното от двата противоположни края на фермата. Явно момъкът беше поговорил с Клиърбрук и бе премислил ситуацията, докато Гед се опитваше да разбере какво става. На вечерята приказваха малко, при това предпазливо. Спарк не се оплака, че не може да си отиде в стаята, а изтича като моряк нагоре по стълбището до таванския етаж и явно остана доволен от леглото, което майка му беше приготвила там, защото не слезе до късно на другата сутрин.

После си поиска закуската, очаквайки да му я поднесат. Баща му винаги е бил обслужван от майка, съпруга, дъщеря. Нима той не бе мъж като баща си? Щеше ли Тенар да му го оспори? Тя му поднесе храната и сетне разчисти масата. След това се върна в градината, където заедно с Теру и Шенди се бореха срещу епидемията от гъсеници, които заплашваха да унищожат тазгодишните плодове.

Спарк излезе и отиде при Клиърбрук и Тиф. През следващите дни прекара повечето време заедно с тях. Тежката работа около посевите и овцете, изискваща сила и умение, се вършеше от Гед, Шенди и Тенар, а двамата старци, работниците на баща му, го хванаха и почнаха да му говорят как се справят с всичко сами и сигурно искрено си вярваха.

В къщата Тенар се чувстваше нещастна. Само докато се трудеше вън, на открито, я напускаха гневът и срамът, който присъствието на Спарк я караше да изпитва.

— Ето че дойде и моят ред — рече тя с горчивина на Гед в звездния мрак на стаята. — Дойде и моят ред да загубя онова, с което най-много се гордеех.

— Какво си загубила?

— Своя син. Сина, от когото не стана човек. Провали се. И аз се провалих.

Вдовицата хапеше устни и се взираше в мрака. Ястреба не се помъчи да я убеждава в обратното, нито да я утешава в скръбта ѝ. Само попита:

— Смяташ ли, че ще остане?

— Да. Страхува се да се върне в морето. Не ми каза истината или поне не цялата истина за кораба. Бил е заместник-капитан. Предполагам, че е извозвал крадена стока. Второразредно пиратство. Това не ме интересува. Повечето моряци от Гонт са донякъде пирати. Ала той ме излъга. Излъга и ревнува от теб. Спарк е нечестен, завистлив човек.

— Струва ми се, че не е лош, а уплашен. Та нали туй е неговата ферма?

— Да си я вземе тогава! И нека тя е толкоз щедра към него, колкото...

— Недей, любов моя — промълви Гед, хвана ръцете ѝ и не ѝ позволи да продължи. — Не говори, не изричай лоша дума!

Бе така настоятелен, тъй искрен, че нейният гняв веднага се превърна в онази любов, която го беше породила, и Тенар се разплака:

— Няма да го прокълна — нито него, нито това място! Не съм го искала! Но толкова ми е жал толкова ме е срам. Съжалявам, Гед!

— Недей, недей. Няма значение как момъкът ще се отнася към мен. Лошото е, че с тебе е жесток.

— Ами с Теру... Държи се с нея като... Знаеш ли какво ме попита: „Защо се е направила такава?“ Защо тя се е направила...

Гед милваше косата ѝ, както често бе правил. Докосваше я съвсем леко, бавно и търпеливо и тази ласка ги унасяше в любовен сън.

— Аз пак мога да ида да паса кози — каза накрая той. — Това ще облекчи положението ти тук, само дето работата ще е повече.

— По-скоро и аз ще дойда с теб.

Мъжът галеше косата и и съобразяваше:

— Сигурно бихме могли. Горе, над Лису, имаше няколко пастирски семейства. Обаче зимата...

— Може някои фермер да ни наеме. Аз познавам работата и овцете, а ти познаваш козите и толкова бързо се справяш с всичко...

— Особено с вилите — измърмори той и изкопчи една усмивка през сълзи от нея.

На другата сутрин Спарк бе станал рано, за да закуси с тях, защото щеше да ходи на риба със стария Тиф. На ставане от трапезата морякът каза по-добронамерено от обикновено:

— Ще донеса риба за вечеря.

През нощта Тенар беше стигнала до някои решения.

— Почакай — обърна се към него тя. — Би ли вдигнал масата, Спарк? Сложи чиниите в умивалника и ги залей с вода. Ще ги измия заедно със съдовете от снощи.

За миг той остана изумен, после рече:

— Това е женска работа — и си отмести чашата.

— Това е работа на всеки, който се храни в тази кухня.

— Но не и моя — отряза Спарк и излезе.

— Значи може да е на Хоук, ала не и твоя, така ли?

Той само кимна на прекосяване през двора,

— Много е късно — казваше си тя, връщайки се в кухнята. — Провалих се. Напълно се провалих. — Усещаше бръчките по лицето

си, дълбоките бръчки край ъглите на устните и между веждите: — И да поливаш един камък, няма да порасте дърво.

— Трябва да започнеш още докато са млади и крехки. Като мене — опита да се пошегува Гед. Този път не можа да я накара да се засмее. На връщане от работа вечерта видяха на входа един мъж, който разговаряше за нещо със Спарк.

— Това да не би да е оня човек от Ри Алби? — попита Гед. Очите му излъчваха доброта.

— Идвай, Теру — повика я Тенар, защото детето беше спряло на мястото си. — Какъв човек?

Тя бе късогледа и хвърли бегъл поглед през двора:

— А, оня търговец на овце, как му беше името, Таунсенд. Защо ли се е върнала тая черна врана?

През целия ден вдовицата бе готова всеки миг да избухне, тъй че Гед и Теру запазваха разумно мълчание.

Тенар приближи до мъжете пред портата:

— За младите агнета ли си дошъл, Таунсенд? Не си ли закъснял с една година? Е, все може да се намери нещо в кошарата.

— Току-що и господарят каза същото — потвърди Таунсенд.

— Така ли! — възкликна Тенар. Интонацията и накара лицето на Спарк да потъмнее.

— Е, тогава няма да ви преча с господаря — заключи тя и вече се канеше да си тръгва, когато Таунсенд се обърна към нея:

— Имам вести за тебе, Гоха.

— Третият път е на късмет.

— Нали знаеш старата Мос, знахарката? Хич не е добре. Щом разбра, че слизам към Средната долина, ми заръча: „Предай на господарката Гоха, че искам да я видя, преди да умра. Да дойде, ако може.“

„Врана, черна врана такава“ — мислеше си Тенар, гледайки тоя мрачен вестител.

— Болна ли е?

— На смъртно легло — Таунсенд леко подсмъркна, за да изобрази съчувствие. — Разболя се през зимата и се влошава. Каза да ти предам, че много иска да те види, преди да умре.

— Благодаря, че ме извести — кимна сдържано тя и се обърна да си влезе у дома. Таунсенд се упъти заедно със Спарк към овчите

кошари.

Докато приготвяха вечерята, вдовицата рече на Гед и на Теру:

— Трябва да отида.

— Разбира се — съгласи се Ястреба. — Можем да тръгнем и тримата, ако нямаш нищо против.

— Наистина ли? — за първи път този ден лицето ѝ просветна. — О, толкова е хубаво! — зарадва се тя. — Не смеех дори и да попитам, мислех си... Теру, искаш ли да се върнем в онази къщичка, в дома на Оджиън, за известно време?

Момичето спря за малко да размисли.

— Тъкмо ще си видя прасковата.

— Да, а също и Хедър, Сипи и Мос. Бедничката Мос! О, така ми се щеше, така ми се щеше да се върна там, но винаги си казвах, че нямам право, че трябва да се грижа за фермата и какво ли още не...

Все ѝ се струваше, че съществува и друга причина, заради която не бива да се връща, заради която не си позволяваше и да мисли за това. Даже не си бе дала сметка колко много копнееше по Ри Алби. Ала каквато и да беше причината, тя и се бе изплъзнала като сянка, като забравена дума.

— Дали има кой да се грижи за леля Мос, дали са повикали някой лечител? Та Мос беше единствената знахарка на Откоса. Но долу, в Гонтийското пристанище, сигурно има кой да ѝ помогне. О, бедничката! Как ми се иска да тръгна... Сега е късно, обаче утре, утре рано сутринта... А господарят ще трябва сам да си прави закуската!

— Ще се научи — каза Гед.

— Не, няма да се научи. Ще намери някоя глупава жена да му я приготвя. Ох! — тя огледа кухнята с пламнало, гневно лице. — Неприятно ми е да ѝ оставя тази маса, която съм лъскала цели двайсет години. Надявам се, че ще оцени жеста!

Спарк покани търговеца на овце за вечеря, но Таунсенд отказа нощувката, предложена му от гостоприемство. И без това на Тенар ѝ бе неприятна подобна мисъл. Тя беше доволна, когато той се отправи в синия здрач на пролетната вечер към своята странноприемница в селото.

— Още утре заранта тръгваме за Ри Алби, сине — рече вдовицата. — Хоук, Теру и аз.

Морякът, изглежда, леко се стресна:

— Толкова внезапно?

— Ти също тръгна така и се върна така — каза майка му. — Виж сега, Спарк, в тая кутия са парите на баща ти. В нея се пазят седем монети от слонова кост и кредитните талони на стария Бриджмън, но той няма да плати, няма с какво. Тези четири андрадийски монети Флинт получи от продажбата на овчи кожи на един корабен търговец във Валмаут в продължение на четири години още когато ти бе момче. Другите три — хавнърските — Толи ни изплати за фермата при Горни извор. Аз накарах баща ти да купи тая ферма и му помогнах да я стегне и продаде. Ще ги взема, понеже наистина съм ги спечелила. Останалите, както и фермата, са твои. Ти си господарят.

Високият, слаб младеж стоеше с поглед, забит в кутията с парите.

— Вземи всичко, не го ща — промълви той.

— Не ми трябва. Но все пак благодаря ти, сине. Задръж четирите монети. Нека те бъдат подарък за твоята булка, когато се ожениш.

Тя върна обратно кутията зад широката паница на горната лавица на шкафа, където Флинт винаги я бе държал.

— Теру, пригответи си нещата от сега, защото утре тръгваме рано.

— Кога се връщаш? — попита Спарк и гласът, с който зададе този въпрос, я накара да си спомни неспокойното, крехко момче, каквото беше навремето. Въпреки това каза само:

— Не зная, скъпи. Ще дойда, ако съм ти нужна.

Зае се да изважда пътните обувки и торби.

— Спарк — обърна се към него вдовицата, — ще направиш ли нещо за мен?

Той седеше край огъня, неспокоен и начумерен.

— Какво?

— Иди тия дни при сестра си във Валмаут и й кажи, че съм се върнала на Откоса. Кажи й, ако има нужда от мене, веднага да се обади.

Момъкът кимна. Наблюдаваше Гед, който вече бе събрал малкото си багаж сръчно и експедитивно като човек, свикнал с пътуванията, и в момента подреждаше съдовете, за да остави кухнята в ред. Когаго свърши с това, седна срещу Спарк да навърви още една връв на своята торба и да я пристегне отгоре.

— Има специален възел — рече Спарк. — Морски възел.

Гед мълчаливо му подаде торбата и погледна как Спарк мълчаливо демонстрира възела.

— Виждаш ли, така се стяга? — каза той и Гед поклати глава.

Напуснаха фермата по хлад, в тъмни зори. Слънцето напича късно западния склон на Гонтийската планина и те трябваше да се движат бързо, за да се стоплят. Най-сетне все пак се показа слънце над огромния масив на южния връх, огрявайки ги в гръб.

Теру крачеше двойно по-бързо от предишното лято, но въпреки туй пътешествието им отне два дни. Някъде след обед Тенар попита:

— Искате ли днес да стигнем Оукските извори? Там има удобно място за отсядане. Където пихме по чаша мляко миналия път, помниш ли, Теру?

Ястреба се загледа в планинския склон:

— И аз зная едно място...

— Чудесно — каза Тенар.

Малко преди да излязат на горния завой на пътя, от който се мержелееше пристанище Гонт, Гед свърна към гората. Слънцето клонеше на запад и хвърляше коси лъчи върху тъмните стволове и клони на дърветата. Изкачваха се близо половин миля, без да забележат пътека, и стъпиха на равно — на поляна, закътана от вятъра от скалите и околните дървеса. От тук се виждаха северните гонтийски възвишения, а между елховите гори се откриваше гледка към морето на запад. Цареше пълна тишина и само вятърът прошумоляваше в елите. Една планинска чучулига пя дълго и сладостно горе на слънце, а после се скри в гнездото си, потулено сред тревите.

Тримата си изядоха хляба и сиренето. Загледаха се как мракът пъплеше от залива към гористия склон. Постлаха си горните дрехи и легнаха да спят: Теру до Тенар, тя пък до Гед. Посред нощ Тенар се сепна. Наблизо се чуваше вик на сова — звънлив и повтарящ се като ек на камбана, а отсреща откликваше мъжката като ехо. „Ще погледам как звездите се стапят в морето“ — рече си Тенар, ала веднага заспа. Душата ѝ бе изпълнена с покой.

Събуди се в сивата сутрин и видя Гед, който седеше загърнат в горната си дреха, взрян на запад. Мургавето му лице беше притихнало, потънало в мълчание, както го зърна веднъж, много отдавна, на брега на Атуан. Само че очите му не бяха сведени както тогава, ами вперени

в безкрая. Така загледана в него, тя откри изгряващия ден, златисто-розовите отблясъци на небето.

Той се обърна към нея и Тенар му каза:

— Обичам те от първия ден, в който те видях, Гед.

— Даряваща живот — наведе се напред мъжът и целуна гърдите и устните ѝ.

Тя го задържа за миг в прегръдките си. После станаха, събудиха Теру и тръгнаха по пътя си. Но когато свърнаха към дърветата, вдовицата пак се обърна да погледне малката поляна, сякаш я заклинаше да пази вярно нейното щастие.

Предния ден трябваше просто да вървят. Днес обаче се налагаше на всяка цена да стигнат Ри Алби. Тенар все повече се замисляше за леля Мос, питаше се какво ли може да ѝ се е случило и наистина ли бе на смъртно легло. Ала с течение на времето и пътя преставаше да мисли за Мос и за каквото и да било. Изпитваше умора. Неприятно ѝ беше това повторно изтощително пътешествие. Отминаха Оукските извори и заслизаха надолу из дефилето, сетне отново се заизкачваха. На последната стръмнина към Откоса вдовицата едва повдигаше краката си. Съзнанието ѝ бе затъпяло и объркано и все кръжеше около една и съща картина или представа, докато тя станеше лишена от смисъл: шкафа в къщата на Оджиън или думите „делфин от кост“, които ѝ влязоха в главата, щом пак видя плетената торбичка с играчките на Теру, и не искаха да излязат.

Гед вървеше с лекота, а Теру следваше неотстъпно до него — Теру, която само преди година така се измори по същия баир, че трябваше да я носят. Но през онзи ден те бяха вървели по-дълго, пък и детето още не се беше възстановило от преживяното.

Старееше вече, стара бе за този дълъг път, за толкова трудно и бързо изкачване. Възрастната жена трябва да си седи у дома, край огнището. Делфин от кост, делфин от кост, кост, клопка, проклетие. Човечето от кост и животното от кост. Ето ги отпред. Чакаха я. Уморена е. Още едно усилие по стръмното и излязоха на равнището на Откоса. Отляво се виждаха полегатите покриви на Ри Алби, отдясно пътят извеждаше до господарския дом.

— Оттук — каза Тенар.

— Не — детето посочи наляво към селото.

— Оттук — повтори Тенар и сви надясно. Гед закрачи след нея.

Вървяха между орехови градини и тревни площи. Бе топъл, късен следобед на ранното лято. Птици пееха в градинските дървета наблизо и далеч. Някакъв човек тръгна от голямата къща надолу по пътя към тях — мъж, чието име вдовицата не можеше да си спомни.

— Заповядайте! — кимна той и спря усмихнат. Спряха и те.

— Какви големци са дошли да почетат дома на господаря на Ри Алби — произнесе онзи.

Туахо? Не, не беше това името му. Делфинът от кост, животното от кост, детето от кост.

— Твоя светлост, Върховни жрецо! — поклони се ниско той и Гед отвърна на поклона му.

— И нейна светлост Тенар от Атуан! — на нея се поклони още по-ниско и тя падна на колене на пътя. Отпусна глава, заби ръце в пръстта и се свлича дотогава, докато устата ѝ също се оваля в пътния прахоляк.

— Само да не започнеш да пълзиш — каза онзи и Тенар запълзя към него.

— Спри — заповяда той и жената спря.

— Можеш ли да говориш? — запита човекът. Тя нищо не отвърна, защото не ѝ хрумваше нито дума, обаче Гед отговори с обичайния си тих глас:

— Да.

— Къде е онова чудовище?

— Не зная.

— Аз пък мислех, че вещицата ще си води и спътницата, ала ето че вместо нея е довела тебе. Негова светлост Върховния жрец, Ястреба! Какъв прекрасен заместник! Единственото, което мога да направя за вещиците и чудовищата, е да ги очистя от света. Но с теб, който поне навремето бе мъж, мога и да разговарям. Ти още си способен на човешка реч. И си даваш сметка какво е отмъщение. Беше си въобразил, че положението ти е в кърпа вързано, като възкачи твоя крал на трона, а моя господар, моя господар Коб унищожил. Беше си въобразил, че си наложил своята воля, че си осуетил надеждата за вечен живот, така ли?

— Не — чу се гласът на Гед.

Тенар не го виждаше. Виждаше само пръстта на пътя и я усещаше полепнала по устните си. Ястреба се обади пак:

— В смъртта е животът.

— Говори си, говори. Цитирай песните, Повелителю на Роук, Учителю! Странна гледка — Върховният жрец, преоблечен като козар, без капчица сила, без да знае никаква магическа дума. Можеш ли да направиш поне едно заклинание, Върховни жрецо? Едно мъничко заклинание, една нищожна илюзия? Не, така ли? Нито дума? Моят господар те победи. Разбра ли сега? Ти не си го унищожил! Силата му е жива! Мога да ти запазя за малко живота, за да станеш свидетел на тази сила, на моята сила. Да видиш как старецът няма да умре и че умея да използвам и твоя живот, ако трябва. Да видиш как твоят крал се бърка, дето не му е работата, как се прави на глупак със своите превзети лордове и тъпи магьосници, тръгнали да издирват някаква си жена! Жена да господства над нас! Ала тука е истинската власт, истинското господство тук, в този дом. Цяла година привличам хора, хора, които познават истинската сила. Някои са от Роук, направо изпод носа на мъдреците. И от Хавнър, изпод носа на тъй наречения Син на Моред, който търси жена да го управлява и който се мисли за толкова недосегаем, та да се нарича с истинското си име. Ти знаеш ли името ми, Върховни жрецо? Помниш ли как преди години ти бе велик Учител на учителите, а аз — най-долният ученик на Роук?

— Казваш се Аспен — отвърна търпеливият глас.

— Ами истинското ми име?

— Не зная истинското ти име.

— Какво? Нима не го знаеш? Не можеш ли да го установиш?

Нима магьосниците не владеят всички имена?

— Аз не съм магьосник.

— О, кажи го отново.

— Аз не съм магьосник.

— Приятно ми е да го чуя. Повтори го.

— Аз не съм магьосник.

— Но аз съм!

— Да.

— Повтори го!

— Ти си магьосник.

— Ооо! Това е повече, отколкото съм могъл да се надявам. Търсех пъстърва, улових сом. Хайде тогава, идвай да се видиш с приятелите ми. Ти можеш да ходиш, а пък тя ще пълзи.

И те се изкачиха нагоре към къщата на господаря на Ри Алби и влязоха вътре. Тенар се влачеше на ръце и колене по пътя, после по мраморните стълби до вратата и най-сетне по мраморните настилки на коридорите и стаите.

Къщата бе мрачна. Мрак нахлу и в съзнанието на вдовицата, която схващаше все по-малко и по-малко от онова, кое го се приказваше. Само отделни думи и гласове достигаха до нея. Разбираше, когато Гед говори, и докато го слушаше, все си повтаряше името му. Съзнанието ѝ се улавяше за това име. Ала той рядко споменаваше по нещо, само ако трябваше да отвърне на онзи, чието име не беше Туахо. Този някой от време на време се обръщаше към нея, наричайки я кучка.

— Това е новата ми кучка — каза той на неколцината мъже, застанали на тъмно в сянката на свещите. — Вижте я колко добре е дресирана. Претърколи се, кучко!

И Тенар се претъркаляше, а мъжете се смееха.

— Имаше си и едно кутренце, дето смятах да го довърша, че дясната му страна беше цялата изгоряла, обаче вместо него тя ми улови чудна птичка, ястреб. Утре ще му покажа как се хвърчи.

И други гласове се обаждаха, но тя не разбираше нито дума повече.

Завързаха ѝ нещо около врата и я поведоха на четири крака по още стълби до една стая, овоняна на урина, гнилоч и миризливи цветя. Чуха се някакви викове. После хладна ръка я тупна леко по челото и някой се изсмя: „Хе, хе, хе“, сякаш разхлабена в пантите врата, която скрибуцаше напред-назад. Сетне я изритаха и я накараха да тръгне надолу. Не успяваше да върви толкова бързо, та я удряха в гърдите и устата. Ето че трясна порта и настъпиха тишина и мрак. Чу плач и си помисли, че е детето, нейното дете. Не искаше то да плаче. Накрая плачът престана.

ТЕХАНУ

Детето свърна наляво и повървя малко, преди да се обърне и да се скрие зад един цъфнал храст.

Оня, когото наричаха Аспен и чието име бе Еризен и когото Теру виждаше като раздвоена, сгърчена тъмна маса, беше завързал майка ѝ и баща ѝ с каиш — нея за езика, а него за сърцето, и ги водеше към своето скривалище. От миризмата на това място ѝ прилошаваше, но тя ги проследи, за да разбере какво ще стане. Той ги вкара вътре и затвори вратата зад тях. Вратата бе каменна. Момичето не можеше да влезе.

Искаше да полети, ала не умееше. Не беше от крилатите.

Побягна с всичка сила през полето и покрай къщата на леля Мос, покрай къщата на Оджиън и кошарата за козите и по пътеката около ръба на урвата, където не биваше да ходи, защото не можеше да вижда добре. Но Теру внимаваше. Бе нащрек. Надзърна предпазливо със здравото си око и застана на самия ръб. Водата се плискаше ниско долу и слънцето залязваше далеч на запад. Тя погледна нататък с онова, другото око и извика с другия глас името, което бе чувала майка ѝ да произнася насън. Не дочака отговора, а се обърна и се върна назад. Първо мина край къщата на Оджиън да види дали прасковата е пораснала. Старото дърво беше обсипано с много ситни зелени праскови, обаче от посаденото нямаше и следа. Сигурно козите го бяха унищожили или е изсъхнало, понеже не го е поливала. Теру остана известно време загледана в пръстта на неговото място, после си пое дълбоко дъх и прекоси отново полето на път към къщата на леля Мос. Пилетата, които се канеха да заспиват, се разшаваха и разписукаха, протестирайки срещу нейното нахълтване. Малката къщичка бе тъмна и пълна с всякакви миризми.

— Лельо Мос? — повика я с гласа, предназначен за пред хората.

— Кой е?

Старицата си беше в леглото и се криеше. Бе уплашена и се мъчеше да се ограда със заклинания, за да отблъсне всеки, но не

успяваше. Липсваше ѝ необходимата сила.

— Кой е? Кой е там? О, миличка, о, миличкото ми дете, малкото ми изгоряло детенце, хубавицата ми, какво те води насам? Тя къде е, къде е майка ти ? И тя ли е тук? Нима е дошла? О, не влизай, не влизай, миличка. Над мене тегне проклятие, той хвърли проклятие над старата жена, не ме приближавай!

Мос плачеше. Момичето протегна длан да я погали:

— Студена си — рече то.

— Ти си като огън, детето ми, ръката ти ще ме изгори. О, не гледай към мене. Той направи така, че плътта ми да гние, да съхне и пак да гние, ала не ми дава да издъхна. „Ще ги докарам в Ри Алби“ — казва. Опитвах се да умра, опитвах, но онзи ме държи тук, жива ме държи въпреки волята ми. Не ме оставя да умра, о, искам да умра.

— Не трябва да умираш — свъси вежди Теру.

— Дете — прошепна старата жена, — миличка, назови ме с истинското ми име.

— Хатха — каза момичето.

— Ох, знаех си аз... Освободи ме, миличка!

— Трябва да почакам — обясни детето. — Докато те дойдат.

Знахарката почувства облекчение. Дишането ѝ стана по-леко.

— Кой трябва да дойде, миличка?

— Моите хора.

Едрата, студена длан на старицата лежеше като сноп съчки в нейната ръка. Тя я държеше здраво. Стъмни се и навън, и вътре в къщурката. Хатха, наричана Мос, заспа. Тогава детето, седнало край леглото ѝ, с една кацнала наблизко кокошка, също заспа.

Когато съмна, се появиха няколко мъже.

— Хайде, кучко, ставай! — кресна онзи и Тенар се изправи на колене и ръце. Той се разсмя:

— Изправи се цялата! Умна кучка си ти, нали можеш да ходиш на задните си крака? Ха тъй! Направи се на човек. Хайде сега да вървим.

Ремъкът бе още около врата ѝ и мъжът я дръпна за него. Тя го последва.

— А сега ти ще я водиш — каза онзи и ето че я поведе другият, когото вдовицата обичаше, но вече не си спомняше името му.

Всички излязоха на светло. Каменната врата се разтвори да ги пусне и пак се затвори след тях.

Главатарят ги следваше отблизо — нея и другия, който дърпаше ремъка. Останалите трима-четирима мъже крачеха подире им.

Полята бяха посивели от роса. Планината се издигаше тъмна върху фона на бледото небе. Птиците сред овощните градини и храстите подемаха песните си все по-високо и по-високо.

Най-сетне дойдоха до края на света и повървяха още малко, докато пред тях се изпречиха само голи и стръмни скали. Имаше някаква следа в скалата и тя се загледа в нея.

— Ето че Ястреба може да я блъсне, а после и сам да полети — рече онзи.

Развърза ремъка от шията ѝ:

— Върви да застанеш на ръба.

Тенар тръгна по следата в камъка и застана на ръба, Под нея беше небето и нищо друго, над нея — същото.

— И ето, сега Ястреба ще я блъсне — изръмжа мъжът. — Но може би тя ще иска да каже нещо преди това. Има толкова неказани неща. С жените винаги е така. Имаш ли да кажеш нещо, лейди Тенар?

Тя не можеше да говори, ала посочи с ръка към небосвода над морската шир.

— Албатрос — каза онзи.

Вдовицата високо се разсмя.

Сред потоци от светлина, откъм небесната врата идеше дракон и люспестото му тяло оставяше зад себе си огнена диря. Тогава Тенар проговори.

— Калесин! — извика тя, обърна се, хвана Гед за ръката и го дръпна към скалата.

Огнената вихрушка прелетя над тях. Люспите на дракона стържеха, въздухът свистеше под разперените му криле и ноктите му се забиха като остриета в камъка.

Вятърът духаше откъм морето. Мъничък магарешки бодил, израснал в скалната пукнатина, се кланяше ли, кланяше на вятъра досам ръката на Тенар.

До нея беше Гед. Бяха се сгушили един до друг, с гръб към залива. Пред тях стоеше драконът.

Той ги погледна странично с продълговатото си жълто око.

Ястреба му заговори със сипкав, разтреперан глас на драконовия език. Тя разбра думите. Гед казваше само:

— Благодарим ти, Първородни.

Калесин се обърна към Тенар и запита с могъщия си глас, който наподобяваше удар на гонг:

— Аро Техану?

— Детето! — извика вдовицата. — Теру!

Тя скочи и се втурна да търси момичето. Видя го да приближава към дракона, вървейки по ръба на скалата между планината и морето.

— Не тичай, Теру! — провикна се Тенар, но малката я беше забелязала и тичаше право към нея. Те се хвърлиха в обятията си.

Гостът извърна своята огромна рижаво-черна глава, за да ги види и с двете си очи. Ноздрите му, големи като котли, бълваха огън и дим на кълба се виеше от тях. Горещината, която излъчваше неговото тяло, разсея студения морски вятър.

— Техану — кача драконът. Детето се обърна и го погледна.

— Калесин — каза то.

Тогава Гед, който още стоеше на колене, се изправи, макар че трепереше, и се хвана за ръката на Тенар да се подпре. Засмя се.

— Сега разбирам кой те е повикал, Първородни! — рече той.

— Аз го повиках — промълви детето. — Не знаех какво друго да направя, Сегой.

Теру продължаваше да гледа към дракона и да говори на драконовия език с думите на Сътворението.

— Добре си сторила, дете — каза Калесин. — Отдавна те търся.

— Ще вървим ли сега? — попита Теру. — При другите, от другата страна на вятъра?

— Готова ли си да оставиш тези двамата?

— Не — отвърна детето. — Не могат ли да дойдат и те?

— Не могат. Техният живот е тук.

— Ще остана с тях — рече то и леко въздъхна.

Драконът се обърна настрани и изригна като вулкан — може би смях, може би презрение, може би радост или гняв:

— Ха!

После отново погледна към момичето:

— Това е добре. Имаш още работа да вършиш тук.

— Зная — отговори то.

— Ще се върна да те взема — каза Калесин. — Когато му дойде времето.

А на Гед и на Тенар:

— Давам ви своето дете, както един ден вие ще ми дадете вашето.

— Когато му дойде времето — обеща Тенар.

Калесин леко се поклонил с огромната си глава. Издължените му устни, оголили остри като саби зъби, едва помръднаха по крайчетата.

Гед и Тенар заедно с Теру се отдръпнаха, за да направят път на дракона, който се извърна, влачейки люспесто тяло по ръба на скалата. Стъпваше внимателно с ноктестите си ходила. Сетне присви черните си бедра подобно котка и се оттласна напред. Разперените му криле, пурпурни на утринната светлина, изплющяха, люспестата му опашка пропълзя, съскайки по камъните — и той отлетя, изчезна: като чайка, като лястовица, като мисъл.

На неговото място останаха обгорени парчета плат, кожа и разни други неща.

— Да вървим — каза Гед.

Но вдовицата и детето стояха, загледани в останките.

— Тези хора са както играчките от кост — кимна Теру. После тръгна. Крачеше по тясната пътечка пред мъжа и жената.

— Това е родният ѝ език — рече Ястреба. — Майчиният ѝ език.

— Техану — промълви Тенар. — Техану е нейното име.

— То ѝ е било дадено от онзи, който е дал имената на всички неща.

— Тя е била Техану от самото начало. Била е Техану винаги.

— Побързайте — обърна се детето и ги повика. — Леля Мос е болна.

Те успяха да изнесат Мос на въздух и светлина, да промият възпаленията ѝ и да изгорят замърсените чаршафи на леглото. Теру донесе чисти от къщата на Оджиън. Доведе и козарката Хедър със себе си. Хедър им помогна да настанят старата жена удобно в постелята ѝ заедно с пилетата. Накрая обеща да намери нещо за ядене и да се върне.

— Трябва някой да иде в Гонтийското пристанище и да извика тамошния магьосник. Тя може да се излекува. Трябва да се иде и в

господарския дом. Сега старецът ще умре. Внукът може да бъде върнат към живота, ако домът се прочисти.

Гед седна на прага пред къщата на Мос и допря глава о рамката на вратата, отпусна се под слънцето и затвори очи.

— Кое ни кара да правим онова, което правим? — запита се той.

Тенар миеше лицето и ръцете си в един леген с вода, който бе напълнила от кладенеца. Съвърши и се огледа наоколо. Съвършено изтощен, Гед беше задрямал, обърнат към утринното слънце. Тя седна на прага до него и облегна глава на рамото му. „Наистина ли се избавихме? — питаше се вдовицата. — Как стана така, че успяхме да се избавим?“

Взря се в дланта на Гед, отпусната и разтворена върху пръстения праг. Помисли си за магарешкия бодил, който се кланяше на вятъра, и за ноктестия крак на дракона, покрит със златисто-червени люспи. Бе почти задрямала, когато детето дойде и седна до нея.

— Техану — прошепна тя.

— Малкото дръвче е загинало — каза момичето.

Едва подир минута думите му достигнаха до умореното, сънено съзнание на Тенар и тя се поразбуди, колкото да отговори:

— Има ли праскови на старото дърво?

Приказваха тихо, за да не сепнат заспалия мъж.

— Само дребни и зелени.

— Ще узреят след Големия танц. Съвсем скоро.

— Ще можем ли пак да посадим една?

— И повече, ако искаш. Всичко в къщата наред ли е?

— Празна е.

— Ще живеем ли в нея?

Тенар се понадигна и прегърна детето с ръка през рамото:

— Имам пари. Ще стигнат да си купим стадо кози и зимната кошара на Търби, ако още се продава. Гед знае къде из планините да ги пасе през лятото... Чудно, дали вълната, дето чесахме, е още тук?

Изричайки това, си помисли: „Оставихме книгите, книгите на Оджиън. На лавицата в Оукската ферма — за Спарк. Бедното момче, та то не умее да прочете нито дума от тях!“

Но туй вече нямаше значение. Несъмнено имаше какво ново да се научи. А и може да изпрати някого за книгите, ако Гед ги потърси. И за чекръка. Пък може и сама да отиде някоя есен, да види сина си, да

погостува на Ларк, да постои малко при Апъл. Веднага ще трябва да засадят градината на Оджиън, ако искат да имат някакви зеленчуци през лятото. Тя си спомни бобените лехи и аромата на бобените цветове. Спомни си прозорчето с изглед на запад. „Мисля, че можем да останем тук“ — каза си Тенар.

Източник: <http://sfbg.us>

Издание:

ЗЕМЛЕМОРИЯ IV. ТЕХАНУ. 1993. Изд. Аргус, София. Биб. Фантастика, No.5. Фантастичен роман. Превод: от англ. Мария КРЪСТЕВА [Tehuanu: The Last Book of Earthsea / Ursula K. LE GUIN (1990)]. Художник: Джеймс УОРХОУЛА (корица). Географска карта: КАМО. Предговор: „Техуан“ & „Аргус“ — Александър КАРАПАНЧЕВ — с.5–7. Формат: 70×100/32 (17 см.). Печатни коли 19. Тираж: 10 000 бр. Страници: 304. Цена: 29.00 лв. ISBN: 954-570-006-8

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.